

1 (176) 2011

KONJUNKTUUR

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT • ESTONIAN INSTITUTE OF ECONOMIC RESEARCH

Väljaanne KONJUNKTUUR annab iga kvartali alguses operatiivse ülevaate olukorrast Eesti majanduses ja prognoosi lähemaks 3-6 kuuks.

EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT

ESTONIAN INSTITUTE
OF ECONOMIC RESEARCH

KONJUNKTUUR

NR 1 (176)

Tallinn
Märts 2011

Sisukord

1. Majanduse üldolukord 2011. a märtsis ja 6 kuu pärast (<i>L. Kuum</i>)	4
2. Konjunktuuribaromeetrid: märts 2011	13
2.1. Tööstusbaromeeter (<i>K. Martens</i>)	13
2.2. Ehitusbaromeeter (<i>A. Vanamölder</i>)	21
2.3. Kaubandusbaromeeter (<i>A. Vanamölder</i>)	26
2.4. Teenindusbaromeeter (<i>R. Kippa</i>)	32
2.5. Tarbijabaromeeter (<i>M. Josing</i>)	37
3. 2010 – majanduse elavnemise aasta (<i>L. Kuum</i>)	43
4. Eesti majandusarengust 1993-2010 ja prognoos 2011 (<i>L. Kuum, T. Rebane</i>)	47
5. Eesti majanduse arengu prognoos 2011-2014 (<i>L. Kuum</i>)	50
6. EKI toidukorvi maksumus: I kvartal 2011 (<i>K. Kadarik</i>)	52
7. Eurole ülemineku mõju jaehindadele (elanike hinnangute alusel) (<i>M. Josing</i>)	55
8. Ümbrikupalgad Eestis 2010. aastal (<i>E. Orro</i>)	58
9. Ettevõtjate hinnang riiklikule ekspordiabi toele (<i>T. Rebane</i>)	61
10. Maailmamajanduse konjunktuur: 2011. a I poolaasta (<i>B. Pulver</i>)	66
Lisa 1 Riikide majandusindikaatorid	69
Lisa 2 Konjunktuuribaromeetrite kindlustunde indikaatorid Euroopa Liidu maades	70

Kujundus: M. Reiman
Toimetaja: M. Josing

Informatsioon: EKI direktor
Marje Josing, tel. 646 6439
19080 Tallinn, Rävälä 6
fax: 668 1240
e-mail: eki@ki.ee
<http://www.ki.ee>

1. Majanduse üldolukord 2011. a märtsis ja 6 kuu pärast

Eesti majandusolukord jätkab paranemist. Majanduskliima indeks tõusis märtsis 6,3 punktile.

1.1. Märtsis majandusolukord üle pika aja taas rahuldav

Eesti Konjunkturiinstituudi (EKI) ekspertide paneeli märtsikuu hinnangutest nähtub, et majanduse üldolukord on eelmise vaatlusega (detsember 2010) võrreldes taas sammukese paranenud. Mis veelgi olulisem – majanduse seisundit hinnati esmakordselt kaheaastase vaheaja järel rahuldavaks. Majandusolukorra paranemist EKI ekspertide grupp ka prognoosis ja seda üsna üksmeelselt (detsembris olid sellel arvamusel 67% ekspertides). Panustati eelkõige töötlevale tööstusele, mis aasta tagasi sai ekspordi toel „tuule tiibadesse“.

Müncheni Majandusuuringute Instituudi (IFO) jaanuarikuu väljaandest „World Economic Survey“ nr 1 (2011) nähtub, et maailma **majanduskliima** on jõudsalt paranenud ning vastav indeks tõusis 106,9 punktile, olles kõrgeim 2007. a lõpust alates ning kõrgem ka pikaajalisest (1995-2010) keskmisest.

Võrreldes 2010. a oktoobriga on paranenud hinnangud nii majanduse hetkeolukorrale kui ka arengootustele lähema 6 kuu suhtes. Maailmamajanduse jooksva olukorra hindeks kujunes jaanuaris 5,5 punkti (119 riigi keskmine). Eestile oluliste riikide majanduse üldolukorda jaanuaris iseloomustavad järgmised hinded:

Soome – 5,2 p, Rootsi – 8,0 p, Saksamaa – 8,0 p, Läti – 3,7 p, Leedu – 3,0 p, Venemaa – 5,2 p (täpsemalt vt ptk 10).

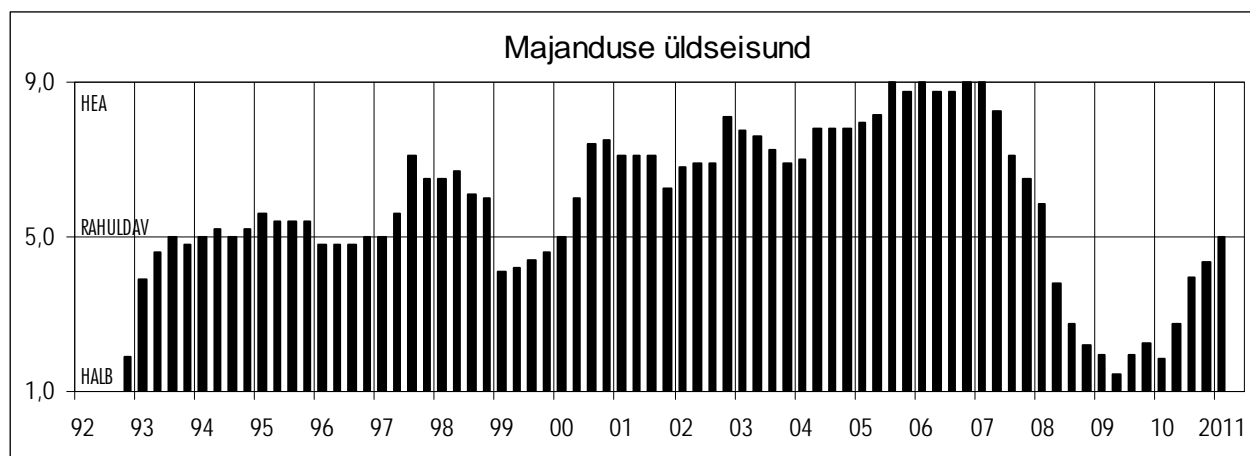
Eesti Konjunkturiinstituudi eksperdid¹ hindasid märtsis Eesti **majanduse üldolukorda** 5,0 punktiga², mis on detsembrikuu hinnangust 0,7 punkti kõrgem ja vastab rahuldavale tasemele. Ekspertide hinnangud jagunesid seejuures järgmiselt (sulgudes detsembrikuu tulemused):

Olukord on hea	17% eksperte (6)
Olukord on rahuldav	66% eksperte (72)
Olukord on halb	17% eksperte (22)
Koondhinnang	5,0 punkti

Toodust nähtub, et rahuldava (või hea) hinnangu poolt on 83% ekspertides. Olgu märgitud, et kriisi põhjast rahuldava olukorrani jõudmiseks kulus Eesti majandusel seitse kvartalit.

Ekspertide grupi hinnangud **praegusele majandusolukorrale võrreldes aastatagusega** jagunesid järgmiselt:

Olukord on nüüd parem	89% eksperte
Olukord on umbes sama	11% eksperte
Olukord on nüüd halvem	0% eksperte
Koondhinnang	8,6 punkti

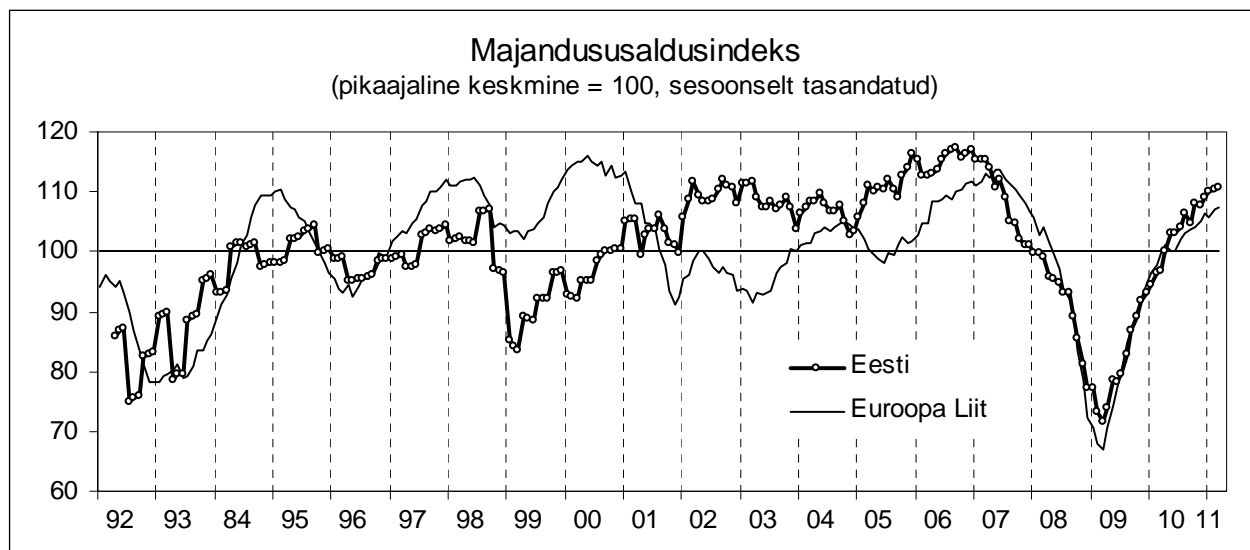

¹ Ekspertide nimekiri ja majandustesti koondtulemused on avaldatud peatüki lõpus

² Punktid on tuletatud hinnangutest: hea – 9 punkti, rahuldav – 5 punkti, halb – 1 p

Positiivsete muutuste toimumist majanduses kinnitavad ka ettevõttelejuhtide poolt oma firma olukorrale antud hinnangute alusel koostatud **konjunktuuribaromeetrid**. Kõigi äribaro-

meetrite ja tarbijate baromeetri üldistav näitaja – **majandusosalduks**³ on tõusnud detsembri 109,0 punktilt märtsis 110,8 punktile (täpsemalt vt ptk 2).

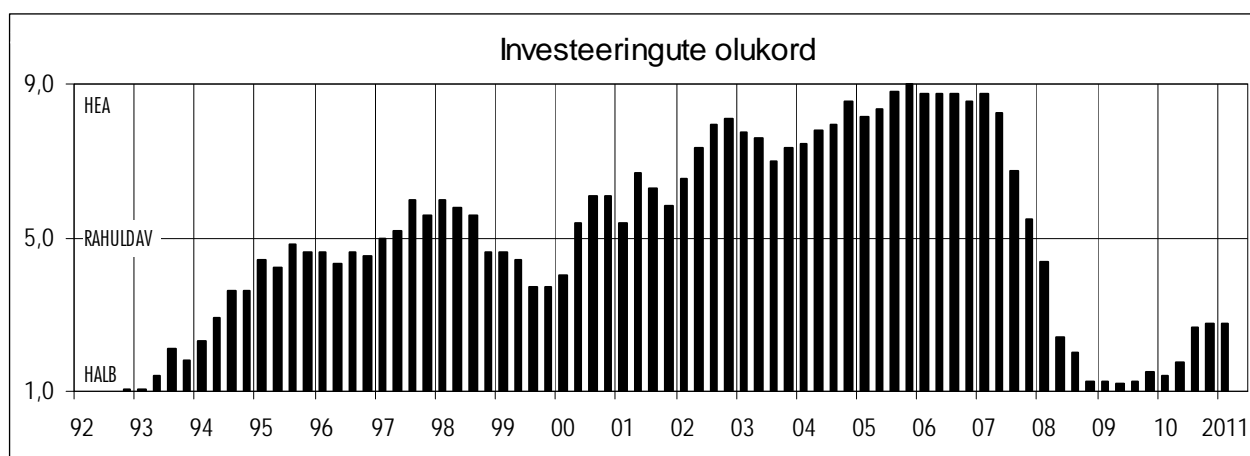

Investeeringute olukorda hindas ekspertide grupp märtsis oluliselt halvemaks majanduse üldolukorrast. Nii on see olnud kogu kriisiperioodi jooksul. Investeeringud vähenesid kriisi ajal sisemajanduse koguproduktist kiiremini ja nende taastumine on toimunud aeglasemalt. Suuresti on selle põhjuseks äriettevõtete madal kasumlikkus ja sellest tulenevalt kapitali puudus. Lisaks pangalaenude oluline vähenemine. Esiolulisel hinnangul kapitalimahutus põhivarasse langes ka veel 2010. aasta II poolaastal, kuigi ettevõtte kasumlikkus juba tõusis.

Investeeringute olukorda hindasid eksperdid märtsis 2,8 punktiga, mis on sama kui detsembris 2010. a. Ekspertide individuaalsed vastused jagunesid järgmiselt (sulgudes detsembrikuu tulemused):

Olukord on hea	17% eksperte (6)
Olukord on rahuldav	11% eksperte (33)
Olukord on halb	72% eksperte (61)
Koondhinnang	2,8 punkti

Vaatamata madalale hinnangule on 2/3 eksperte seda meelt, et investeeringute olukord on märtsis **parem kui aasta varem**.

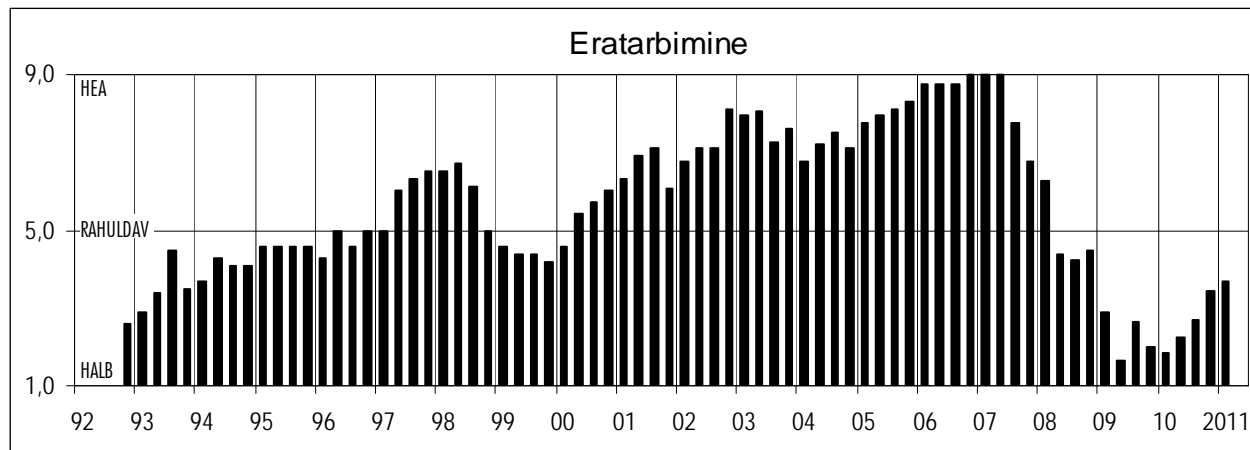

³ Majandusosalduks on koondnäitaja, mis leitakse tööstuse (40%), ehituse (5%), kaubanduse (5%), teeninduse (30%) ja tarbijate (20%) kindlustundeindikaatorite kaalutud keskmisena

Eratarbimise olukorda hindasid eksperdid paremaks investeeringute omast. Veelgi olulisem on see, et eratarbimisele antud hinnang on viimase kolme kuuga 0,7 punkti võrra tõusnud. Täpsemalt jagunesid hinnangud järgmiselt (sulgudes detsembri tulemused):

Olukord on hea	0% eksperte (6)
Olukord on rahuldav	67% eksperte (50)
Olukord on halb	33% eksperte (44)
Koondhinnang	3,7 punkti

Toodust nähtub, et 2/3 eksperte hindasid eratarbimise olukorra märtsis rahuldavaks. Statistilised andmed näitavad, et eratarbimine hakkas jõudsalt taastuma 2010. a teisest poolest alates.

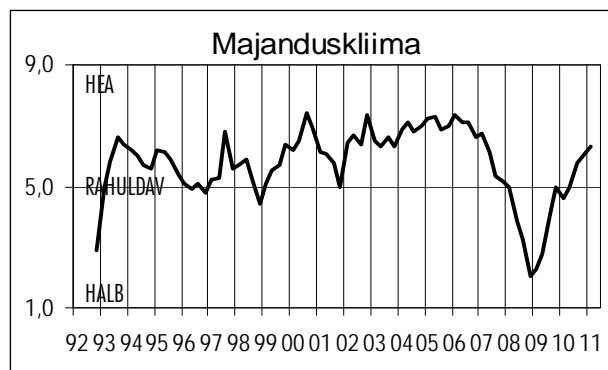
1.2. Majanduse edasise parenemise ootused püsivad tugevad, majanduskliima indeks tõusis 6,3 punktile

Märtsikuu küsitlus näitas, et EKI ekspertide paneel on tervikuna seda meelt, et poolteist aasta tagasi majanduses alanud positiivsed muutused jätkuvad ka eeloleval 6 kuul. Täpsemalt hindasid eksperdid majanduse **üldolukorda** 6 kuu pärast järgmiselt (sulgudes detsembri tulemuse):

Olukord on siis parem	67% eksperte (67)
Olukord on umbes sama	33% eksperte (33)
Olukord on siis halvem	0% eksperte (0)
Ootused kokku	7,7 punkti

Toodust nähtub, et majanduse jätkuva paranemise ootused on endiselt väga tugevad – 7,7 punkti. Seda võib osaliselt seletada hiljaaegu laekunud statistiliste andmetega 2010. a IV kvartali kohta. Need näitavad, et SKP kasvas IV kvartalis 6,7% ning tööstustoodang seejuures suurenes 34,7%. Praegu võib juba öelda, et Eesti majandus on kriisist väljunud ja seejuures muutunud efektiivsemaks.

Seoses jooksva olukorra paranemisega ja positiivse ootuste püsimisega varasemal kõrgel tasemel on **majanduskliima indeks**⁴ märtsis veelgi tõusnud, ulatudes nüüd 6,3 punkti (detsembris 6,0 punkti). Võrdluseks olgu märgitud, et sama meetodika alusel arvatud EL 27 riigi keskmine majanduskliima näitaja oli jaanuaris 5,6 punkti.

⁴ Majanduskliima indeks on tuletatud ekspertide poolt jooksvale olukorrale ja tulevasele (6 kuud) majandusolukorrale antud hinnangute aritmeetilise keskmisena

Ekspertide hinnangul on olukord 6 kuu pärast parem nii **investeeringute** kui ka **eratarbimise** osas. Seejuures on arenguootused vägagi üksmeelsed. Täpsemalt jagunesid need järgmiselt (%):

	investeeringud	eratarbimine
Olukord on siis parem	78	67
Olukord on umbes sama	22	33
Olukord on siis halvem	0	0
Ootused kokku	8,1 p	7,7 p

Detsembris 2010 oli ekspertide paneeli ootused investeeringute osas 7,7 punkti ja eratarbimise osas 7,9 punkti.

1.3. Ekspordi arengu suhtes püsivad tugevad positiivsed ootused, kaubavahetusbilanss aga jätkab halvenemist

Kaupade ekspordi jõudmine kriisieelsele tasemele möödunud aasta III kvartalis ja selle taseme ületamine IV kvartalis ning k.a. jaanuaris kinnitavad järeldust, et ekspordist kujuneb ka käesoleval aastal Eesti majanduskasvu peamine mootor. Eesti ekspordi häid arenguootusi toetavad ka Müncheneri IFO instituudi jaanuari vaatluse tulemused, mis näitavad, et meie peamiste kaubanduspartnerite (Soome, Rootsi, Saksamaa, Venemaa) majandusolukord püsib soodne ka eeloleval 6 kuul.

EKI ekspertide hinnangud **ekspordi** ja **impordi** arengute suhtes eeloleval 6 kuul olid märtsis järgmised (%):

	eksport	import
Maht on siis suurem	83	83
Maht on umbes sama	17	17
Maht on siis väiksem	0	0
Ootused kokku	8,3 p	8,3 p

Võrdluseks olgu märgitud, et detsembris olid ootused 7,9 p (eksport) ja 8,3 p (import).

Kaubavahetusbilansi edasiste arengute suhtes domineeris märtsis taas negatiivne hinnang. Põhjuseks on eeldatav impordi eelisarenemine võrreldes ekspordiga, mille põhjuseks sisenõudluse juba alanud elavnemine, seda nii tarbe- kui ka kapitalikaupade osas. Täpsemalt jagunesid hinnangud väliskaubandusbilansi suhtes 6 kuu pärast järgmiselt (sulgudes detsembri ootused):

Bilanss on siis parem	11% eksperte (0)
Bilanss on umbes sama	50% eksperte (50)
Bilanss on siis halvem	39% eksperte (50)
Ootused kokku	3,9 punkti

1.4. Inflatsiooniline surve kasvab, laenud kallinevad, kuid aktsiahinnad tõusevad

Müncheneri Majandusuuringute Instituudi (IFO) jaanuari ülevaade (WES) näitab, et inflatsiooniline surve pea kõikjal maailmas kasvab. Kui oktoobri küsitlus andis oodatavaks 2011. aasta inflatsiooniks maailmas 3,1%, siis 3 kuud hiljem jaanuaris olid ootused tõusnud juba 3,4%-ni. Peamise põhjusena toovad eksperdid esile toormehindade kallinemise.

EKI ekspertide märtsikuu hinnangute kohaselt on 6 kuu pärast (2011.a sügisel) inflatsioon Eestis mõnevõrra madalam kui aasta varem (2010. a III-IV kv keskmine 4,3%). Täpsemalt jagunesid ootused inflatsiooni taseme suhtes 6 kuu pärast (võrreldes aasta varasema tasemega) järgmiselt (%):

Inflatsioon on siis kõrgem	28% eksperte
Inflatsioon on umbes sama	33% eksperte
Inflatsioon on siis madalam	39% eksperte
Ootused kokku	4,6 punkti

Inflatsiooni oodatavaks tasemeks 2011. aastal prognoosisid eksperdid 4,2% (hinnangute aritmeetiline keskmine).

Laenuintresside edasiste arengute suhtes domineerib arvamus, et 6 kuu pärast on raha laenamine praegusest kallim. Täpsemalt jagunesid hinnangud järgmiselt (%):

	lühiajalised laenud	pikaajalised laenud
Intress on siis kõrgem	56	47
Intress on umbes sama	44	47
Intress on siis madalam	0	6
Ootused kokku	7,2 p	6,7 p

Müncheni Majandusuuringute Instituudi jaanuari ülevaatest nähtub, et maailmas tervikuna domineerivad samuti laenuintresside tõusu

ootused, seda nii lühi- kui ka pikaajaliste laenu osas. Põhjust selleks nähakse nii jätkuvas majanduskasvus kui ka inflatsioonilise surve tõusus.

Aktsiahinnad, mis eelmisel (2010) aastal liikusid tõusutrendil, peaksid kallinemist jätkama ka 2011. aastal. Märtsis jagunesid hinnangud aktsiahindade muutumise kohta eelseisval 6 kuul järgmiselt (sulgudes detsembri tulemused):

Hinnad on siis kõrgemad	53% eksperte (72)
Hinnad on umbes samad	47% eksperte (28)
Hinnad on siis madalamad	0% eksperte (0)
Ootused kokku	7,1 punkti

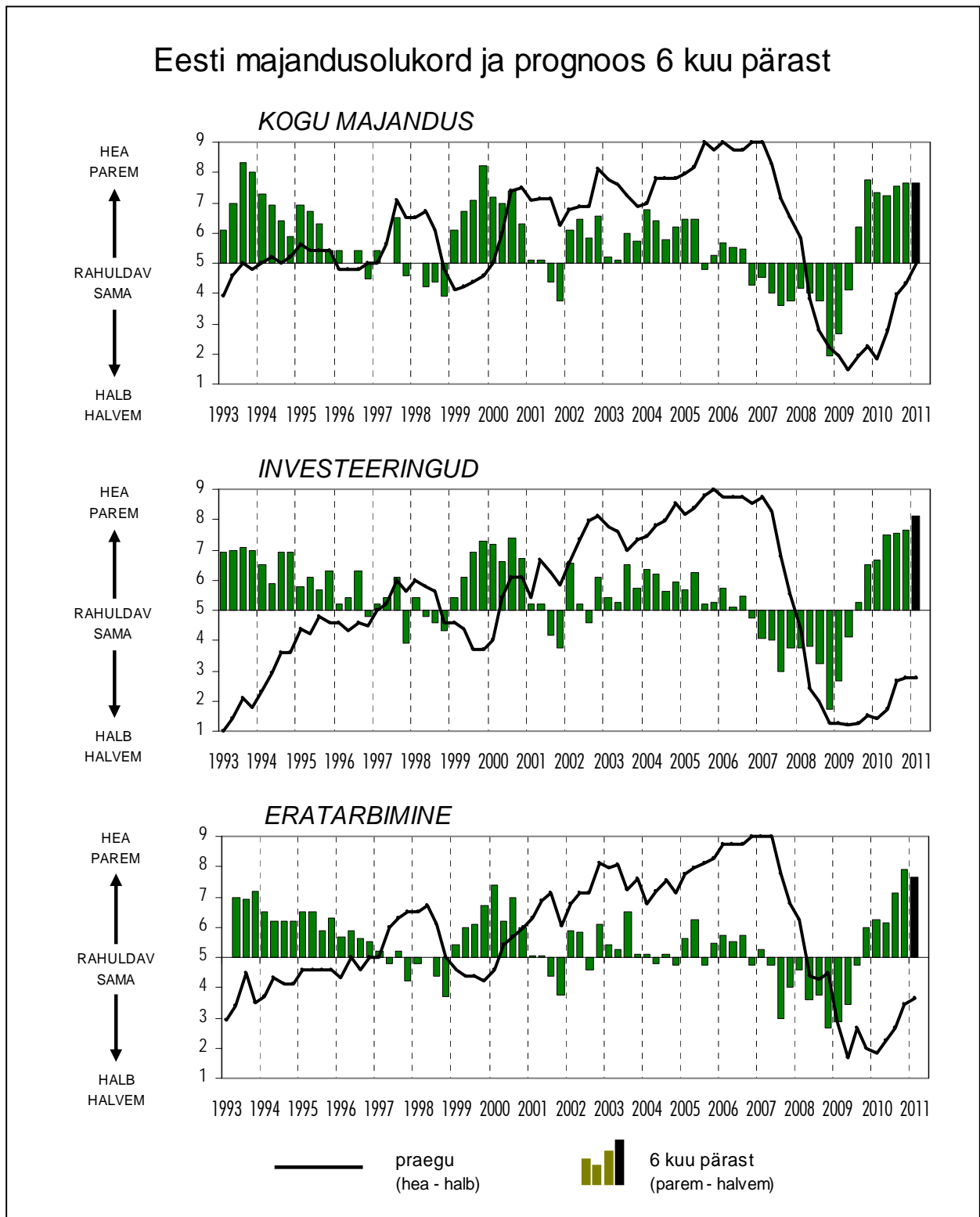
Toodust nähtub, et aktsiahindade tõusuootused ei ole aga just eriti üksmeelsed, üsna paljud eksperdid on seda meelt, et aktsiahinnad püsivad lähikuudel praegusel tasemel. Võrdluseks olgu märgitud, et detsembris olid aktsiahindade tõusuootused 7,9 punkti.

1.5. Majandusarengut pidurdavad kõige enam tööpuudus, ebapiisav nõudlus ja kvalifitseeritud tööjõu puudus

EKI ekspertide grupi hinnangul olid k.a. märtsis majandusarengu suurimateks pidurdajateks tööpuudus, ebapiisav nõudlus ja kvalifitseeritud tööjõu puudus. Samad põhjused domineerisid ka mitmel varasemal küsitlusel. Võrdlus 2010. a detsembri uuringuga aga näitab, et tööpuuduse pidurdav mõju on 3 kuuga mõnevõrra nõrgenenud ja pea samavõrra on kasvanud kvalifitseeritud tööjõu puuduse mõju. Nüüd on tööpuuduse pidurdav mõju hinnatud 7,7 punktiga ja kvalifitseeritud tööjõu puuduse mõju 6,3 punktiga. Nõrgenenud (võrreldes eelmise vaatlusega) on ka eelarve defitsiidi ja kapitali vähesuse probleemid. Tervikuna on IFO vaatlusega haaratud 10 teguri pidurdav mõju viimase 3 kuuga nõrgenenud.

Probleem	Probleemi olulisus (max=9)	
	Märts 2011	Detsember 2010
Valitsuse majanduspoliitika ebatäiuslikkus	3,0	3,0
Nõudluse vähesus	6,6	6,6
Tööpuudus	7,7	8,3
Inflatsioon	5,4	5,7
Rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus	5,9	6,3
Ekspordibarjäärid	2,3	1,4
Kvalifitseeritud tööjõu puudus	6,3	5,2
Eelarve defitsiit	1,9	2,3
Välisvõlad	1,6	2,6
Kapitali vähesus	3,2	4,1
Kokku	44,9	45,7

Eesti majandusolukord ja prognoos 6 kuu pärast

EKI MAJANDUSTEST – Märts 2011
(18 eksperdi küsitluse koondtulemused, vastuste jagunemine %-des)

Hinnang praegusele majanduslikule olukorrale				
	Hea	Rahuldav	Halb	Hinne
<i>kogu majanduses</i>	17	66	17	5,0
<i>investeeringute alal</i>	17	11	72	2,8
<i>eratarbimises</i>	0	67	33	3,7
Praegune majanduslik olukord, võrreldes sellega, mis oli aasta tagasi				
	Parem	Sama	Halvem	Hinne
<i>kogu majanduses</i>	89	11	0	8,6
<i>investeeringute alal</i>	67	33	0	7,7
<i>eratarbimises</i>	72	22	6	7,7
Hinnang majanduslikule olukorrale 6 kuu pärast				
	Parem	Sama	Halvem	Hinne
<i>kogu majanduses</i>	67	33	0	7,7
<i>investeeringute alal</i>	78	22	0	8,1
<i>eratarbimises</i>	67	33	0	7,7
Hinnang väliskaubanduse käibe mahule 6 kuu pärast				
	Suurem	Sama	Väiksem	Hinne
<i>eksport</i>	83	17	0	8,3
<i>import</i>	83	17	0	8,3
Hinnang kaubavahetuse bilansile 6 kuu pärast				
	Paraneb	Sama	Halveneb	Hinne
	11	50	39	3,9
Hinnang inflatsioonimäärade (%-le) 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	28	33	39	4,6
Inflatsioonimäär				4,2%

Lühiajalise laenu intressimäär 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	56	44	0	7,2
Pikaajalise laenu intressimäär 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	47	47	6	6,6
Aktsia hinnad 6 kuu pärast				
	Kõrgem	Sama	Madalam	Hinne
	53	47	0	7,1
Hinnang probleemide olulisusele majandus- raskuste põhjustajana käesoleval ajal				
	Kõige olulisem	Oluline	Mitte eriti oluline	Hinne
<i>valitsuse majandus- poliitika ebatäiuslikkus</i>	0	50	50	3,0
<i>nõudlus</i>	44	50	6	6,6
<i>tööpuudus</i>	67	33	0	7,7
<i>inflatsioon</i>	17	77	6	5,4
<i>rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus</i>	33	56	11	5,9
<i>ekspordibarjäärid</i>	6	22	72	2,3
<i>kvalifitseeritud tööjõu puudus</i>	39	55	6	6,3
<i>eelarve defitsiit</i>	0	22	78	1,9
<i>välisvõlad</i>	0	39	61	2,6
<i>kapitali vähesus</i>	6	44	50	3,2

Eesti Konjunkturiinstituudi küsitluses osalenud eksperdid:

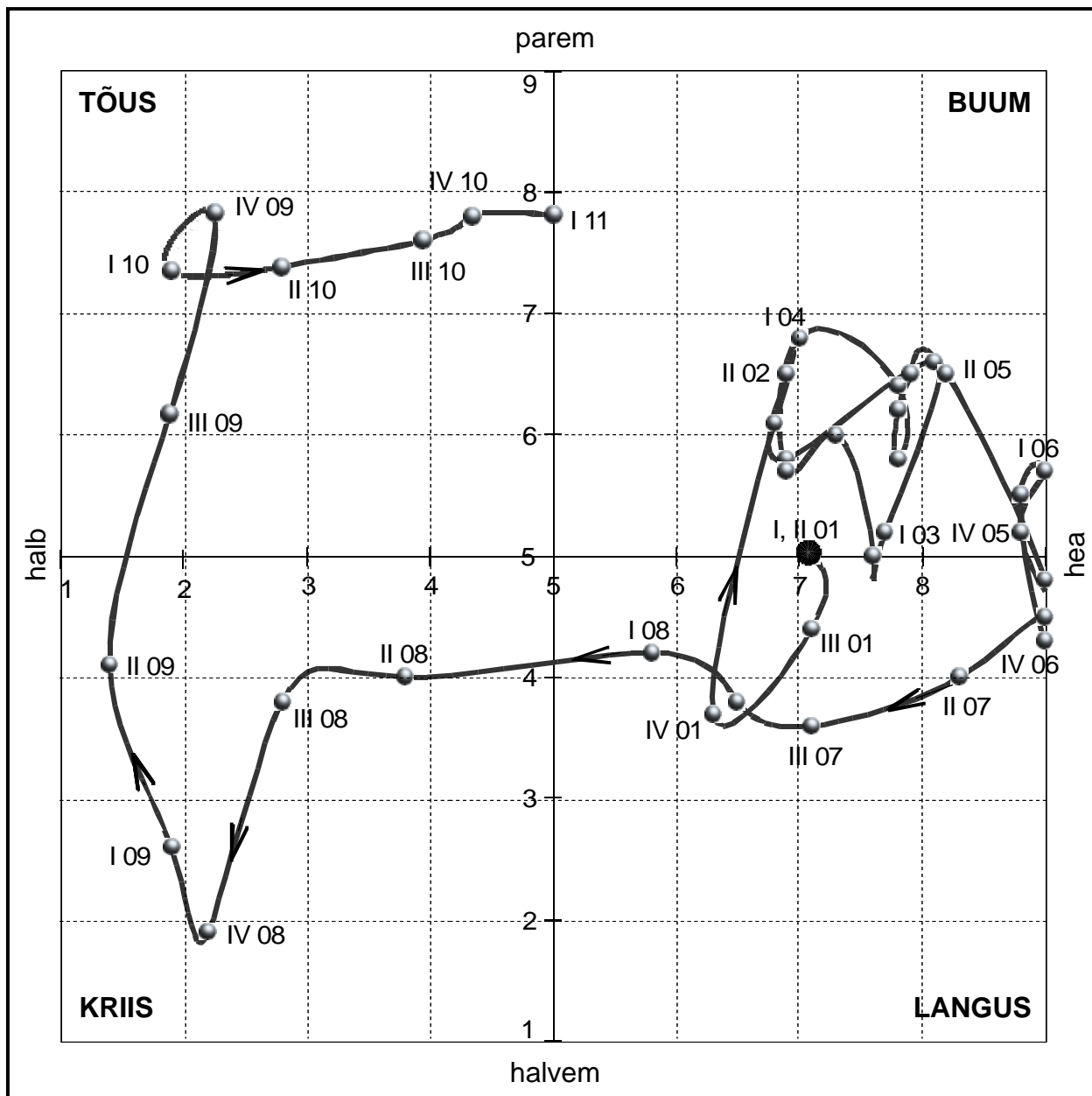
M. Ivask	V. Kraft	M. Lauri	H. Pajula	E. Veskimägi
A. Järvan	K. Kukk	H. Meerits	J. Reiljan	H. Vitsur
J. Järve	A. Kuningas	M. Milder	I. Rõtov	
A. Kokk	L. Kuum	A. Purju	A. Saarniit	

EKI MAJANDUSTEST
Eesti olukorra muutumine 1997. a – 2011. a I kvartal
(EKI ekspertide hinnangute alusel)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010				2011
														I	II	III	IV	
Hinnang praegusele majanduslikule olukorrale														[hea(9) <—> halb(1)]				
<i>kogu majanduses</i>	6,1	6,0	4,3	6,5	6,9	7,2	7,4	7,6	8,5	8,9	7,7	3,6	1,9	1,8	2,8	3,9	4,3	5,0
<i>investeeringute alal</i>	5,5	4,6	4,1	5,4	6,0	7,5	7,4	7,9	8,6	8,7	7,3	2,5	1,3	1,4	1,8	2,7	2,8	2,8
<i>tarbimises</i>	6,0	5,0	4,4	5,4	6,6	7,3	7,7	7,2	8,0	8,8	8,1	4,9	2,3	1,8	2,3	2,7	3,4	3,7
Praegune majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli aasta tagasi														[parem(9) <—> halvem(1)]				
<i>kogu majanduses</i>	7,3	3,4	4,3	8,3	6,2	6,5	6,2	7,8	8,3	8,0	4,8	1,4	1,4	5,2	6,9	8,2	8,6	8,6
<i>investeeringute alal</i>	6,2	3,9	3,9	7,4	6,2	7,3	6,1	7,3	8,2	7,6	4,8	1,3	1,3	4,4	5,5	6,9	7,8	7,7
<i>tarbimises</i>	7,3	3,9	3,8	7,1	7,0	7,4	7,0	6,7	8,1	8,0	5,8	2,6	1,5	3,3	4,3	5,8	7,4	7,7
Hinnang majanduslikule olukorrale 6 kuu pärast														[parem(9) <—> halvem(1)]				
<i>kogu majanduses</i>	5,4	3,9	7,0	7,0	4,5	6,2	5,5	6,3	5,7	5,2	4,0	3,5	5,2	7,3	7,3	7,5	7,7	7,7
<i>investeeringute alal</i>	5,2	4,3	6,4	7,0	4,6	5,6	5,7	6,0	5,6	5,2	3,7	3,1	4,6	6,7	7,5	7,5	7,7	8,1
<i>tarbimises</i>	4,9	3,7	6,1	6,7	4,5	5,6	5,5	4,9	5,5	5,4	4,2	3,6	4,3	6,3	6,1	7,1	7,9	7,7
Hinnang väliskaubanduse käibe mahule 6 kuu pärast														[suurem(9) <—> väiksem(1)]				
<i>eksport</i>	8,6	7,2	6,8	8,1	6,5	7,9	7,8	8,7	8,2	8,2	7,1	5,4	5,7	7,9	8,3	8,4	7,9	8,3
<i>import</i>	8,0	5,7	5,8	8,1	6,5	7,4	7,5	8,0	8,1	8,0	6,6	3,5	4,5	6,9	7,6	8,6	8,3	8,3
Hinnang kaubavahetuse bilansile 6 kuu pärast														[parem(9) <—> halvem(1)]				
	4,3	6,3	5,7	3,6	4,8	5,7	4,8	6,4	6,3	5,8	6,2	7,9	6,7	5,2	4,3	3,1	3,0	3,9
Hinnang inflatsioonimäärale (%-le) 6 kuu pärast														[kõrgem(9) <—> madalam(1)]				
	3,7	1,7	5,3	7,1	4,2	5,2	6,8	6,1	3,7	4,2	6,1	1,9	3,4	7,7	5,9	7,1	4,3	4,6
Inflatsioonimäär 6 kuu pärast (%-des)																		
	13	7	4,8	4,9	5,0	4,1	2,9	3,7	3,7	4,1	5,7	8,9	0,1	1,0	2,2	2,8	3,1	4,2%
Hinnang lühiajalise laenu intressimäärale 6 kuu pärast														[kõrgem(9) <—> madalam(1)]				
	4,2	4,6	3,7	5,8	4,5	6,4	5,3	6,3	6,4	8,7	8,3	6,4	5,5	5,7	5,9	6,3	5,4	7,2
Aktsiahinnad 6 kuu pärast														[kõrgem(9) <—> madalam(1)]				
		7	6,6	6,5	5,1	6,8	6,6	6,8	6,8	5,9	4,9	4,1	5,5	6,7	6,2	7,1	7,9	7,1
Hinnang probleemide olulisusele majandusraskuste põhjustajana käesoleval ajal														[kõige olulisem(9) <—> mitte eriti oluline(1)]				
<i>valitsuse majandus-poliitika ebatäuslikkus</i>	4,5	4,1	4,7	4,2	3,4	2,7	2,9	3,3	2,5	3,0	3,5	4,6	5,0	3,7	3,0	2,9	3,2	3,0
<i>nõudlus</i>	3,3	2,5	5,1	4,0	4,2	5,2	4,6	4,2	3,1	1,5	2,4	6,4	8,1	7,3	7,4	6,9	6,6	6,6
<i>tööpuudus</i>	2,1	3,4	4,1	4,6	5,5	4,5	3,6	3,8	2,8	1,4	1,1	2,0	6,6	7,9	8,1	7,3	8,3	7,7
<i>inflatsioon</i>	3,1	2,3	1,4	1,9	2,7	1,7	1,2	1,5	2,6	4,0	5,6	6,3	1,6	1,2	3,6	3,9	5,7	5,4
<i>rahvusvahelise konkurentsivõime vähesus</i>	7,1	6,8	7,2	7,0	5,9	6,3	6,5	7,1	6,1	5,7	6,5	6,5	6,1	5,8	5,3	6,1	6,3	5,9
<i>ekspordibarjäärid</i>	6,0	6,6	5,1	5,2	4,2	4,8	3,9	3,0	2,5	2,1	2,2	1,6	2,7	2,1	2,4	2,1	1,4	2,3
<i>kvalifitseeritud tööjõu puudus</i>	5,4	6,3	5,5	6,9	7,0	7,2	6,8	7,3	8,0	8,6	7,7	5,1	3,6	3,3	4,1	4,6	5,2	6,3
<i>eelarve defitsiit</i>	1,6	1,0	4,0	2,7	1,3	1,3	1,1	1,2	1,1	1,3	1,1	2,4	5,7	2,7	2,4	2,3	2,3	1,9
<i>välisvõlad</i>	1,5	1,0	1,1	1,2	1,1	1,2	1,6	1,7	2,1	2,4	2,4	2,7	3,2	2,3	2,6	2,7	2,6	2,6
<i>kapitali vähesus</i>	3,4	5,4	5,0	2,9	2,7	2,7	2,2	2,8	2,1	1,4	1,5	4,0	5,8	4,8	5,5	5,6	4,1	3,2
Majanduskliima														[hea(9) <—> halb(1)]				
	5,7	4,4	5,7	6,8	5,7	6,7	6,4	6,9	7,1	7,1	5,8	3,6	3,5	4,6	5,0	5,7	6,0	6,3

EESTI MAJANDUSKELL

(algus 2001. a I kv)

Koostatud Müncheni IFO meetodika alusel. Näitab riigi majanduskliimat ja selle muutumist neli korda aastas. Majanduskliima indikaatori (punktid kellal) aluseks on ekspertide hinnangud jooksvale olukorrale (horisontaaltelg) ja olukorrale 6 kuu pärast (vertikaaltelg), mõlemad 9 palli süsteemis (9 = max).

2. Konjunkturibaromeetrid: märts 2011

2.1. Tööstusbaromeeter⁵

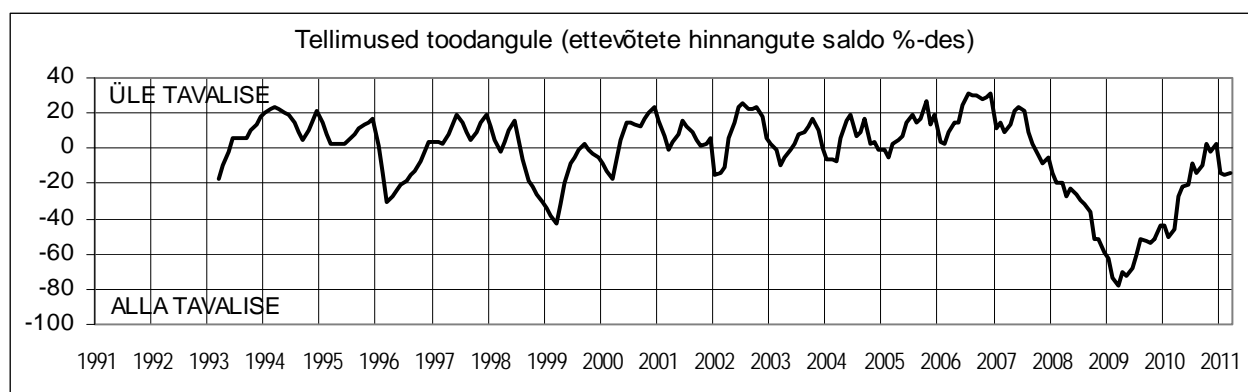
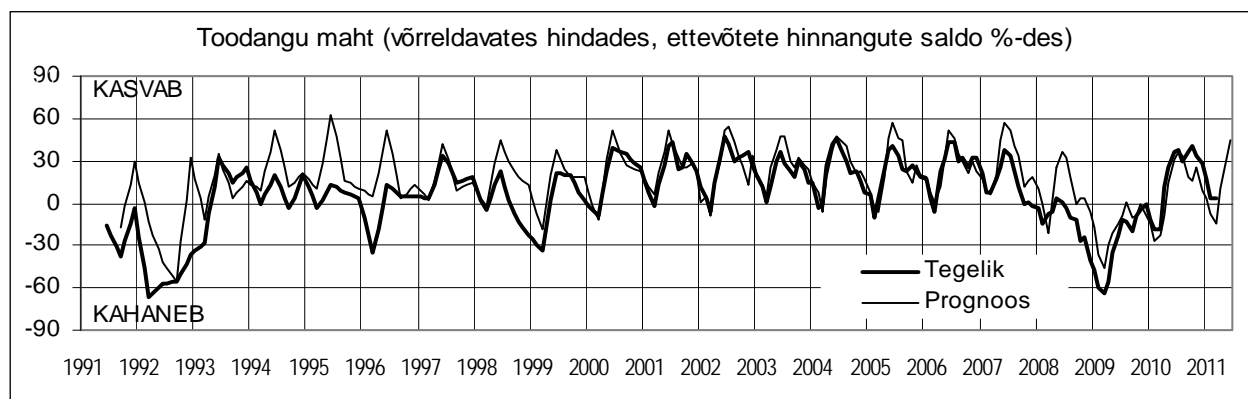
Töötleva tööstuse kindlustunde indikaator tõusis +12-le. Eelseisva 3 kuu suhtes domineerivad positiivsed ootused.

Nii sise- kui välisturu nõudlus on märtsis tavalisest madalamal tasemel, kuid suurem aastatagusega võrreldes (saldo⁶ märtsis -14; 2010. märtsis -46). **Toodangu maht** kasvas, kuid aeglasemas tempos kui 3 kuud tagasi (saldo märtsis +4, detsembris +28). Sõlmitud lepingud tagavad tootmise 3,3 kuuks. **Tootmisvõimsuste rakendatus** oli 69%. Ebapiisav nõudlus oli jätkuvalt põhiliseks toodangu kasvu pidurdavaks teguriks (I kv märkis 65% ettevõtteid, IV kv 57%).

Prognoosid lähimaks 3 kuuks on varasemast paremad ning toodangu mahu kasv kiireneb (saldo märtsis +44, eelmise 3 kuu saldode keskmine +6). Prognoositakse ka eksporttelli- muste kasvu (saldo +12). Valmistoodangu müügihinnad tõusevad (saldo +32). Töötajate arv suureneb (saldo +8).

Kindlustunde indikaator⁷ on märtsis +12 (2010. aasta märtsis -4).

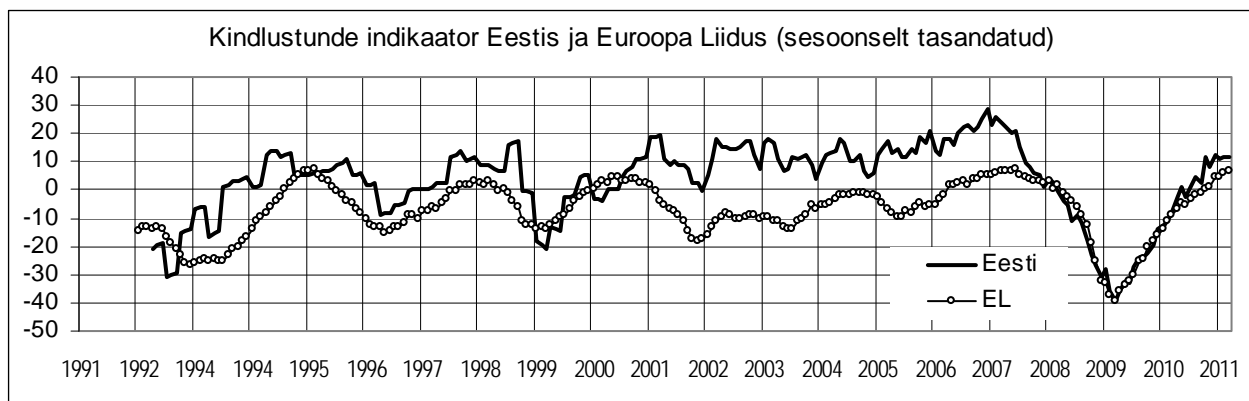
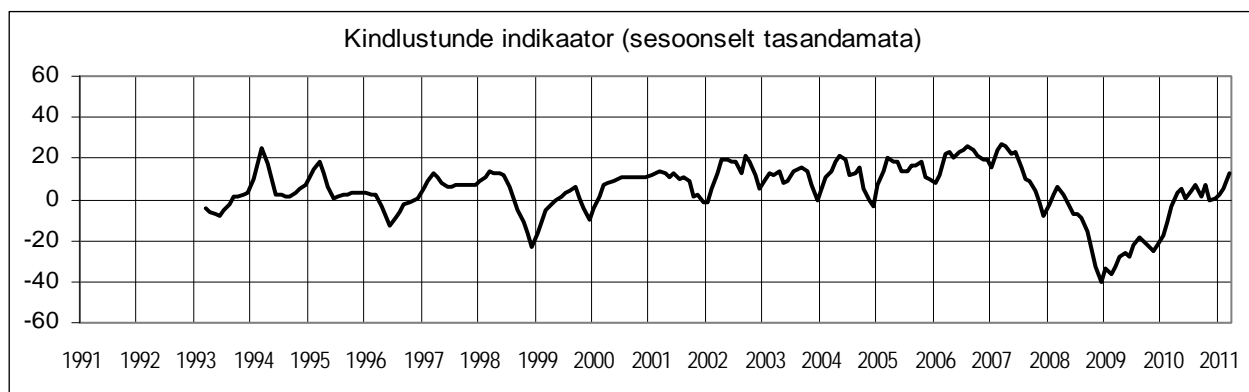
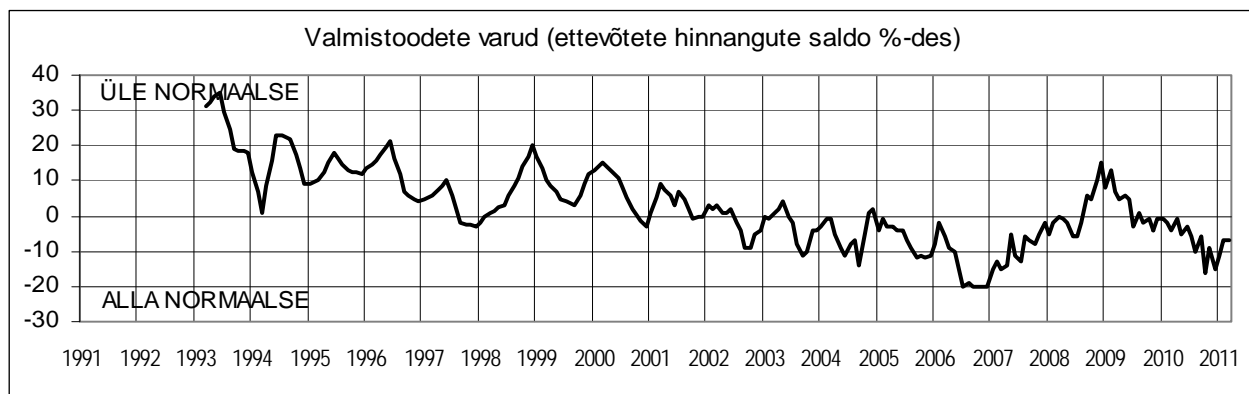
Euroopa Liidu sesoonselt silitud kindlustunde indikaator oli märtsis +7 ja 2010. a detsembris +5.

⁵Tööstusbaromeeter on koostatud Eesti Konjunkturiinstituudi poolt Euroopa Komisjoni, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ning Statistikaameti tellimusel. Märtsikuu baromeeter on koostatud 197 töötleva tööstuse ettevõtte hinnangute alusel.

⁶Saldod näitavad positiivsete ja negatiivsete vastuste protsentide vahet

⁷Tööstuse kindlustunde indikaator koondab ettevõtete toodangu prognoosi, üldnõudluse ja valmistoodete varu hinnangud

Tööstusharude olukord märtsis ja prognoos lähikuudeks:

Toiduainete ja jookide tööstus

Nõudlus toodangule on tavalisest madalamal tasemel (saldo -7) ja seda siseturu nõudluse arvel, sest eksporttellimused ületavad tavalise taseme (saldo +15). Toodangu mahu vähenemine toimus toiduainete tootmise arvel (saldo -13), samal ajal joogitootmine suurenes (saldo +17). Edasist arengut piiras põhiliselt ebapiisav nõudlus (märkis 62% ettevõteteid), teiseks takistuseks oli materjali ja seadmete puudus

(märkis 10% ettevõteteid). Vähenes ettevõtete osakaal, kellel olid finantsraskused (I kv 14% ettevõteteid, IV kv 20%).

Ootused **eelseisva 3 kuu** suhtes on optimistlikud. Märkatav osa ettevõteteid (61%) prognoosib suuremat toodagu mahtu (11%-l tootmine kahele). Valmistoodangu müügihinnad tõusevad (saldo +38). Töötajate arv väheneb (saldo -10).

Positiivsete prognooside tõttu **kindlustunde indikaator** tõusis +19-le, olles 19 punkti kõrgem kui veebruaris ja 13 punkti kõrgem kui aasta tagasi.

Tekstiilitootmine

Nõudlus toodangule on tavalisest madalamal tasemel (saldo märtsis -9, detsembris +9) ja seda siseturu nõudluse arvel (välisturu nõudlus on tavapärasel tasemel). Vähenes ettevõtete osakaal, kelle tootmine viimasel 3 kuul suurenes (märtsis 18%, detsembris 45%). Ebapiisav nõudlus oli tähtsaimaks arengut takistavaks teguriks, seda märkis 62% ettevõtteid (IV kv 64%). Tootmisvõimsuste rakendatus püsis enam-vähem samal tasemel (I kv 74%, IV kv 75%).

Järgneva 3 kuuks prognoositakse taas toodangu mahu kasvu (saldo märtsis +55, eelneva 3 kuu saldode keskmine -17). Rohkem kui kolmandik tootjaid kavatses tõsta valmistoodangu müügihindu. Töötajate arv mõeldukalt suureneb (saldo +9).

Head prognoosid viisid **kindlustunde indikaatori** plusspoolele (märtsis +21; detsembris -6).

Rõivatootmine

Kolm kuud tagasi tehtud prognoosid täitusid ning toodangu maht jätkas tõusutrendil (saldo märtsis +21, eelmise 3 kuu saldode keskmine +13). Nõudlus toodangule on tavapärasel tasemel, kuid eksporttellimusi on tavalisest vähem (saldo -7). Tootmisvõimsuste rakendatus, püsis IV kvartali tasemel, oli kõrge (91%).

Lähimal 3 kuul on oodata toodangu mahu edasist kasvu (saldo +21). Suuremal osal ettevõtetel (86%-l) valmistoodangu müügihinnad ei muutu, ülejäänutel tõusevad. Töötajate arvu suurendamist plaanib 14% ettevõtteid.

Kindlustunde indikaator on +7 ja see on 17 punkti parem kui aasta tagasi.

Nahatöötlemine ja nahktoodete tootmine

Toodangu maht viimasel 3 kuul jätkuvalt suurenes, kuid varasemast aeglasemas tempos (saldo märtsis +33; detsembris +71). Suuremal osal ettevõtetel on nõudlus toodangule tavalisel tasemel (saldo märtsis =0; detsembris +71). Samal ajal eksporttellimused ületavad tavapärase

taseme (saldo +20). Olemasolevad lepingud kindlustavad 2,6 kuu tootmise (IV kv 2,1 kuud). Toodangu kasvu piiravateks teguriteks olid ebapiisav nõudlus (märkis 33% ettevõtteid) ja tööjõu puudus (märkis 17% ettevõtteid).

Prognooside kohaselt **lähimal 3 kuul** toodangu mahu kasv jätkub (saldo märtsis +17; eelneva 3 kuu saldode keskmine +15). Oodatakse ka eksporttellimuste kasvu. Iga kolmas tootja kavatses tõsta toodangu müügihindu. Töötajate arv suureneb (saldo +17).

Väiksemad tellimused alandasid **kindlustunde indikaatori** +6-ni, mis detsembris oli +52 (aasta tagasi märtsis -18).

Puidu töötlemine ja puittoodete tootmine

Toodangu maht jätkas viimasel 3 kuul kasvu, kuid varasemas mõnevõrra aeglasemas tempos (saldo märtsis +19; detsembris +23) Nii sisekui välisturu nõudlus toodangule on tavalisest väiksem ja seda suuremal määral kui detsembris (saldo märtsis -19, detsembris -8). Toodangu kasvu takistavateks teguriteks on ebapiisav nõudlus (I kv märkis 53% ettevõtteid IV kv 47%) ja materjali ning seadmete puudus (I kv ja IV kv märkis 27% ettevõtteid). Tootmisvõimsuste rakendatus oli 2%-punkti madalam kui IV kvartalis (78%). Väiksema nõudluse tingimustes on osal ettevõtetel tekkinud liigsed valmistoodete varud (saldo märtsis +7; detsembris =0).

Eelseisval kevadperioodil (3 kuul) on oodata toodangu mahu kasvu, millest teatas 69% ettevõtteid, ülejäänutel püsib tootmine senisel tasemel. Loodetakse ka suurematele eksporttellimustele (saldo +41). Toodangu müügihinnad tõusevad (saldo +19) ja töötajate arv mõnevõrra suureneb (saldo +6).

Kindlustunde indikaator (märtsis +14) on 12 punkti parem kui detsembris ja 1 punkt parem kui aasta tagasi.

Mööblitootmine

Haru olukord on oodatust parem. Suurem osa ettevõttest (75%) teatas toodangu mahu kasvust viimasel 3 kuul. Eksporttellimusi on tavalisest rohkem (saldo +13). Ebapiisav nõudlus on suurimaks tootmismahu kasvu takistavaks teguriks (märkis 78% tootjaid). Valmistoodete varud on ebapiisavad (saldo -13).

Esseisvaks 3 kuuks prognoosib 63% ettevõttest edasist toodangu mahu kasvu, 12%-l püsib tootmine saavutatud tasemel ja 25%-l väheneb. Toodangu müügihinnad tõusevad (saldo +13). Ettevõtted plaanivad töötajate arvu suurendamist (saldo +13).

Ettevõtete **kindlustunne** püsib heal tasemel (märtsis +17; detsembris +19).

Keemiatööstus

Haru olukord on parem kui 3 kuud tagasi. Nii sise- kui välisturu nõudlus ületab tavalise taseme (saldo märtsis +9; detsembris =0). Olemasolevad tellimused tagavad 6,5 kuu tootmise (IV kv 6 kuud). Ettevõtete konkurentsivõime paranes. Toodangu maht viimasel 3 kuul suurenes (saldo märtsis +9; detsembris -25). Vaatamata sellele on ebapiisav nõudlus tähtsaimaks arengut takistavaks teguriks (märkis 67% ettevõttest).

Prognoosid **lähima 3 kuu** suhtes on positiivsed, sest 64% firmasid ootab tootmismahu kasvu. Prognoositakse ka eksporttellimuste kasvu (saldo +30). Suurem osa ettevõttest (73%) kavatses tõsta toodangu müügihindu. Töötajate arv jääb samaks.

Positiivsed prognoosid tõstsid **kindlustunde indikaatori** +30-ni, mis oli 13 punkti kõrgem veebruarist ja 33 punkti kõrgem detsembrist.

Kummi- ja plasttoodete tootmine

Märtsi baromeetri kohaselt nii sise- kui välisturu tellimuste portfelli on tavalisest oluliselt õhem (saldo märtsis -33; detsembris =0). Toodangu maht on märgatavalt väiksem kui detsembris (saldo märtsis =0; detsembris +56).

Ebapiisav nõudlus on ainsaks teguriks, mis takistab tootmise arengut (teatas 71% ettevõttest).

Ootused **järgneva 3 kuu** suhtes on positiivsed ning prognoositakse toodangu mahu suurendamist (saldo märtsis +22; eelneva 3 kuu saldode keskmine -11). Teistest harudest rohkem ettevõttest (78%) teatas kavatsusest tõsta valmistoodangu müügihindu. Plaanitakse töötajate arvu suurendamist (saldo +11).

Kindlustunde indikaator võrdus nulliga, mis on 4 punkti madalam kui veebruaris, kuid 13 punkti kõrgem kui detsembris.

Metalltoodete tootmine

Haru hetkeseis on varasemas halvem. Nõudlus toodangule on tavapärasest madalam nii sise- kui välisturul (saldo märtsis -8; detsembris +17). Toodangu maht viimase 3 kuu jooksul vähenes (saldo märtsis -17; detsembris +48). Ebapiisav nõudlus on endiselt põhiliseks takistuseks toodangu mahu kasvule (märkis 56% ettevõttest).

Järgnevaks 3 kuuks prognoositakse olukorra olulist paranemist. Toodangu mahu eelseisvast kasvust teatas 58% ettevõttest, 38%-l püsib tootmine olemasoleval tasemel ja 4%-l väheneb. Valmistoodangu müügihinnad tõusevad, millest teatas iga kolmas tootja. Viiendik ettevõttest suurendab töötajate arvu.

Paranenud ootused tõstsid **kindlustunde indikaatori** +15-ni (2010. a detsembris +5; märtsis -5).

Arvutite, elektroonika- ja optikaseadmete tootmine

Tellimuste portfelli on tavalisest õhem, kuid varasemast oluliselt vähemal määral (saldo märtsis -9; detsembris -21), samas eksporttellimusi on tavalisel hulgal. Olemasolevad tellimused kindlustavad 4,5 kuu tootmise (IV kv 4,2 kuud). Toodangu mahu kasvust viimasel 3 kuul teatas 27% ettevõttest, 55%-l ei ole tootmine muutunud ja 18%-l vähenes. Ebapiisav nõudlus oli peamiseks takistuseks toodangu

mahu kasvule ja seda suuremal määral kui IV kvartalis (I kv märkis 71% ettevõtteid, IV kv 57%). Ettevõtete konkurentsivõime paranes. Tootmisvõimsuste rakendatuse tase oli 73% (IV kvartalis 67%).

Väljavaated **eelseisvaks 3 kuuks** on positiivsed. Oodatakse jätkuvat toodangu mahu kasvu, millest teatas 18% ettevõtteid (ülejäanutel jääb tootmine samaks). Prognoositakse ka suuremat välisturu nõudlust (saldo +17). Toodangu müügihinnad tõusevad ja töötajate arv suureneb (mõlema indikaatori saldo +9).

Kindlustunde indikaator (märtsis +10) on 6 punkti kõrgem kui detsembris.

Masinate ja seadmete tootmine

Ootustele vastavalt on haru olukord hea. Nii sise- kui välisturu nõudlus ületab tavalise taseme (saldo +11). Olemasolevad lepingud kindlustavad 4 kuu tootmise (IV kv 3,6 kuud). Toodangu mahu kasvust viimasel 3 kuul teatas kolmandik ettevõtteid, kahel kolmandikul jäi tootmine samaks. Ebapiisav nõudlus oli peamiseks takistuseks toodangu mahu kasvule (teatas 86% ettevõtteid), lisaks sellele 14% ettevõtteid teatas materjali ja seadmete puudusest.

Hinnangute kohaselt **eelseisval 3 kuul** on oodata toodangu mahu kiiret kasvu (saldo +67). Toodangu müügihinnad tõusevad (saldo +44). Töötajate arv ei muutu (teatasid kõik ettevõtted).

Haru head olukorda peegeldab ka märtsikuu tööstusharudest kõrgeim **kindlustunde indikaator** (+37).

Ehitusmaterjalitööstus

Nii kohaliku kui välisturu nõudlus on tavalisest madalamal tasemel (saldo -42) ning tellimused vähenesid. Toodangu maht viimasel 3 kuul jätkuvalt langes, kuid varaemast mõnevõrra aeglasemas tempos (saldo märtsis -17, eelneva 3 kuu saldode keskmine -21). Ebapiisav nõudlus oli olulisimaks toodangu kasvu

piiravaks teguriks ja seda märgiti varasemast rohkem (I kv märkis 84% ettevõtteid, IV kv 65%). Tootmisvõimsuste rakendus on 15%-punkti madalam kui eelmise aasta lõpus (I kv 46%; IV kv 61%).

Tootjate hinnangud **eelseisva 3 kuu** suhtes paranesid. Prognoositakse toodangu mahu kasvu (saldo märtsis +46; eelneva 3 kuu saldode keskmine -5). Välisturu nõudlus suureneb (saldo +21). Valmistoodangu müügihinnad tõusevad (saldo +33).

Positiivsed prognoosid viisid **kindlustunde indikaatori** plusspoolele ning see võrdub +4 (eelneva 3 kuu keskmine indikaator -11).

Muu tootmine

Muu tootmise olukord, kuhu põhiliselt kuuluvad meditsiinitehnika ja hambaraviinstrumendite ning materjalide tootmine, halvenes. Valdav osa ettevõtteid (80%) teatas tavalisest väiksematest tellimustest ja seda nii sise- kui välisturul. Sama palju ettevõtteid teatas ka toodangu mahu langusest (20%-l ettevõtetel toodang suurenes). Vähene nõudlus oli ainsaks toodangu kasvu piiravaks teguriks.

Prognoosid **järgnevaks 3 kuuks** on negatiivsed, kuid varasemast paremad. Tootmine kahe- ne, kuid varasemast oluliselt aeglasemas tempos (saldo märtsis -20; detsembris -67). Valmistoodangu müügihinnad ei muutu. Kavatsusest vähendada töötajate arvu teatas koguni 40% ettevõtteid.

Ettevõtete **kindlustunne** on jätkuvalt madal ning võrdus -50 (veebruaris -22; detsembris -32).

TÖÖSTUSBAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	2010										2011			
	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	
Toodangu maht viimase 3 kuu jooksul	suurenes	18,9	34,9	39,9	49,0	48,1	45,4	47,0	51,6	47,3	45,2	37,0	28,7	29,0
	jäi samaks	43,8	41,8	45,9	39,2	42,0	37,9	42,7	36,7	38,7	38,2	42,7	46,9	45,6
	vähenes	37,3	23,3	14,2	11,9	9,9	16,7	10,3	11,7	14,0	16,7	20,3	24,5	25,4
	saldo	-18	12	26	37	38	29	37	40	33	28	17	4	4
Tellimused (nõudlus) toodangule praegu	üle tavalise	8,2	14,5	14,8	13,9	23,1	19,5	16,9	23,0	24,2	24,7	12,0	14,6	14,1
	tavalised	37,7	44,1	48,6	51,0	45,1	46,6	56,5	56,2	50,0	52,7	62,3	56,3	57,7
	alla tavalise	54,1	41,4	36,6	35,1	31,9	33,9	26,6	20,9	25,8	22,6	25,7	29,2	28,2
	saldo	-46	-27	-22	-21	-9	-14	-10	2	-2	2	-14	-15	-14
Eksporditellimused toodangule praegu	üle tavalise	10,5	16,4	19,3	18,1	26,3	22,2	19,1	25,6	20,0	26,9	13,3	17,1	14,8
	tavalised	45,6	46,9	49,1	51,7	47,4	47,5	56,1	56,3	57,1	50,9	63,3	60,8	61,9
	alla tavalise	43,9	36,7	31,6	30,2	26,3	30,3	24,9	18,2	22,9	22,2	23,3	22,2	23,2
	saldo	-33	-20	-12	-12	0	-8	-6	7	-3	5	-10	-5	-8
Valmistoodete varud praegu	liiga suured	8,9	10,6	9,1	9,7	8,7	6,0	9,0	3,3	4,5	3,3	5,5	8,8	6,8
	piisavad	78,2	77,7	77,3	77,4	76,9	78,6	75,7	77,8	82,1	78,5	78,1	75,8	78,9
	liiga väikesed	12,9	11,7	13,6	12,9	14,5	15,5	15,3	18,9	13,4	18,2	16,4	15,4	14,3
	saldo	-4	-1	-5	-3	-6	-10	-6	-16	-9	-15	-11	-7	-7
Toodangu maht järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	43,7	44,3	41,3	34,4	32,0	37,4	31,0	28,1	23,2	18,1	28,4	37,0	50,0
	jääb samaks	43,2	47,0	50,5	50,5	51,9	50,6	46,7	48,1	45,4	48,9	53,2	50,5	43,5
	väheneb	13,1	8,7	8,2	15,1	16,0	12,1	22,3	23,8	31,4	33,0	18,4	12,5	6,5
	saldo	31	36	33	19	16	25	9	4	-8	-15	10	24	44
Toodangu müügihinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	8,7	18,0	17,4	12,9	15,3	15,4	21,6	23,1	22,2	30,3	30,9	31,4	35,3
	jäävad samaks	78,4	72,0	76,1	82,0	81,9	82,3	76,2	71,5	71,4	63,2	64,9	63,4	61,2
	langevad	13,0	10,1	6,5	5,2	2,8	2,3	2,2	5,4	6,5	6,5	4,2	5,2	3,5
	saldo	-4	8	11	8	12	13	19	18	16	24	27	26	32
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	12,4	18,5	20,2	18,1	12,7	15,5	16,2	14,4	10,8	15,6	10,0	10,5	13,0
	jääb samaks	69,7	70,4	71,0	74,1	80,1	75,9	71,4	75,0	75,3	72,0	80,6	82,2	82,3
	väheneb	17,8	11,1	8,7	7,8	7,2	8,6	12,4	10,6	14,0	12,4	9,4	7,3	4,7
	saldo	-5	7	11	10	6	7	4	4	-3	3	1	3	8
KINDLUSTUNDE indikaator	-4	3	5	0	4	7	2	7	0	1	2	5	12	

TÖÖSTUSBAROMEETER, MÄRTS 2011
(tööstusharude lõikes ettevõtete vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Toidu- ainete tootmine	Joogi- tootmine	Tekstiili- tootmine	Rõiva- tootmine	Naha- tööstus	Puidu- tööstus	Keemia- tööstus	Kummi- ja plast- toodete tootmine	Ehitus- materjal- tööstus	Metalli- toodete tootmine	Elektro- nika- ja optika- seadmete tootmine	Masinate ja seadmete tootmine	Mööbli- tootmine	Muu tootmine	Kogu tööstus	
Toodangu maht																
viimase 3 kuu jooksul	17,4	33,3	18,2	28,6	33,3	37,5	36,4	22,2	21,7	16,7	27,3	33,3	75,0	20,0	29,0	
jäi samaks	52,2	50,0	45,5	64,3	66,7	43,8	36,4	55,6	39,1	50,0	54,6	66,7	12,5	0,0	45,6	
vähenes	30,4	16,7	36,4	7,1	0,0	18,8	27,3	22,2	39,1	33,3	18,2	0,0	12,5	80,0	25,4	
saldo	-13	17	-18	21	33	19	9	0	-17	-17	9	33	63	-60	-4	
Tellimused (nõudlus)																
üle tavalise	17,4	16,7	18,2	14,3	16,7	6,3	27,3	11,1	8,3	16,7	9,1	22,2	25,0	0,0	14,1	
tavalised	56,5	66,7	54,6	71,4	66,7	68,8	54,6	44,4	41,7	58,3	72,7	66,7	50,0	20,0	57,7	
alla tavalise	26,1	16,7	27,3	14,3	16,7	25,0	18,2	44,4	50,0	25,0	18,2	11,1	25,0	80,0	28,2	
saldo	-9	0	-9	0	0	-19	9	-33	-42	-8	-9	11	0	-80	-14	
Eksporditellimused																
üle tavalise	20,0	33,3	18,2	14,3	20,0	12,5	20,0	0,0	17,7	16,7	10,0	25,0	25,0	0,0	14,8	
tavalised	75,0	50,0	63,6	64,3	80,0	68,8	80,0	44,4	52,9	58,3	80,0	62,5	62,5	25,0	61,9	
alla tavalise	5,0	16,7	18,2	21,4	0,0	18,8	0,0	55,6	29,4	25,0	10,0	12,5	12,5	75,0	23,2	
saldo	15	17	0	-7	20	-6	20	-56	-12	-8	0	13	13	-75	-8	
Valmistoodete varud																
liiga suured	0,0	0,0	0,0	7,7	0,0	6,7	0,0	0,0	12,5	18,2	0,0	0,0	0,0	50,0	6,8	
plisavad	87,0	83,3	81,8	84,6	100,0	93,3	81,8	88,9	66,7	63,6	77,8	66,7	87,5	50,0	78,9	
liiga väikesed	13,0	16,7	18,2	7,7	0,0	0,0	18,2	11,1	20,8	18,2	22,2	33,3	12,5	0,0	14,3	
saldo	-13	-17	-18	0	0	7	-18	-11	-8	0	-22	-33	-13	50	-7	
Toodangu maht																
suureneb	54,6	83,3	54,6	35,7	33,3	68,8	63,6	33,3	54,2	58,3	18,2	66,7	62,5	20,0	50,0	
jääb samaks	36,4	0,0	45,5	50,0	50,0	31,3	36,4	55,6	37,5	37,5	81,8	33,3	12,5	40,0	43,5	
väheneb	9,1	16,7	0,0	14,3	16,7	0,0	0,0	11,1	8,3	4,2	0,0	0,0	25,0	40,0	6,5	
saldo	45	67	55	21	17	69	64	22	46	54	18	67	38	-20	44	
Toodangu müügin hinnad																
tousevad	43,5	33,3	36,4	14,3	33,3	25,0	72,7	77,8	37,5	33,3	18,2	44,4	12,5	20,0	35,3	
jäävad samaks	52,2	66,7	63,6	85,7	66,7	68,8	27,3	22,2	58,3	58,3	72,7	55,6	87,5	60,0	61,2	
langevad	4,4	0,0	0,0	0,0	0,0	6,3	0,0	0,0	4,2	8,3	9,1	0,0	0,0	20,0	3,5	
saldo	39	33	36	14	33	19	73	78	33	25	9	44	13	0	32	
Töötajate arv																
suureneb	4,4	16,7	9,1	14,3	16,7	6,3	10,0	11,1	12,5	20,8	9,1	0,0	12,5	0,0	13,0	
jääb samaks	78,3	66,7	90,9	85,7	83,3	93,8	80,0	88,9	70,8	79,2	90,9	100,0	87,5	60,0	82,3	
väheneb	17,4	16,7	0,0	0,0	0,0	0,0	10,0	0,0	16,7	0,0	0,0	0,0	0,0	40,0	4,7	
saldo	-13	0	9	14	17	6	0	11	-4	21	9	0	13	-40	8	
KINDLUSTUNDE indikaator	16	28	21	7	6	14	30	0	4	15	10	37	17	-50	12	

TÖÖSTUSBAROMEETER 1993 – 2011
(saldod %-des)

Näitaja	1993 - 2011			2010										2011		
	min	kesk	max	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03
Toodangu maht viimase 3 kuu jooksul saldo	-67	10	47	-18	12	26	37	38	29	37	40	33	28	17	4	4
Tellimused (nõudlus) toodangule praegu saldo	-78	-4	31	-46	-27	-22	-21	-9	-14	-10	2	-2	2	-14	-15	-14
Eksporttellimused toodangule praegu saldo	-71	-6	26	-33	-20	-12	-12	0	-8	-6	7	-3	5	-10	-5	-8
Valmistoodete varud praegu saldo	-20	-1	35	-4	-1	-5	-3	-6	-10	-6	-16	-9	-15	-11	-7	-7
Toodangu maht järgneva 3 kuu jooksul saldo	-56	17	63	31	36	33	19	16	25	9	4	-8	-15	10	24	44
Toodangu müügi-hinnad järgneva 3 kuu jooksul saldo	-35	13	53	-4	8	11	8	12	13	19	18	16	24	27	26	32
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul saldo	-47	-4	21	-5	7	11	10	6	7	4	4	-3	3	1	3	8
Toodangu kasvu piiravad praegu (%)																
mitte miski	0	8	22	x	13	x	x	13	x	x	8	x	x	16	x	x
ebapiisav nõudlus	16	56	85	x	69	x	x	58	x	x	57	x	x	65	x	x
tööjõu puudus	1	16	44	x	2	x	x	2	x	x	8	x	x	5	x	x
materjali/seadmete puudus	0	13	29	x	9	x	x	15	x	x	11	x	x	8	x	x
finantsprobleemid	1	15	42	x	7	x	x	8	x	x	9	x	x	7	x	x
muu	0	6	18	x	0	x	x	4	x	x	6	x	x	0	x	x
Tootmisvõimsuste piisavus saldo	-22	13	47	x	21	x	x	10	x	x	13	x	x	18	x	x
Olemaolevad tellimused tagavad tootmise kuu	3,1	4,6	8,0	x	4,3	x	x	3,3	x	x	3,2	x	x	3,3	x	x
Tellimused viimase 3 kuu jooksul saldo	-51	12	48	x	15	x	x	27	x	x	35	x	x	17	x	x
Eksporttellimused järgneva 3 kuu jooksul saldo	-32	16	43	x	31	x	x	22	x	x	10	x	x	12	x	x
Tootmisvõimsuste rakendatuse tase praegu %	50	68	80	x	67	x	x	69	x	x	71	x	x	69	x	x
Ettevõtte konkurentsi- võime Eesti turul viimase 3 kuu jooksul saldo	2	14	29	x	8	x	x	13	x	x	6	x	x	11	x	x
Ettevõtte konkurentsi- võime EL turul viimase 3 kuu jooksul saldo	-10	8	25	x	5	x	x	16	x	x	10	x	x	11	x	x
Ettevõtte konkurentsi- võime mujal välisurul viimase 3 kuu jooksul saldo	-13	5	33	x	7	x	x	11	x	x	10	x	x	10	x	x
Ekspordi maht viimase 3 kuu jooksul saldo	-37	11	33	x	11	x	x	30	x	x	33	x	x	25	x	x
Ekspordi osakaal toodangus %	44	54	60	x	58	x	x	60	x	x	60	x	x	60	x	x
KINDLUSTUNDE indikaator	-40	5	27	-4	3	5	0	4	7	2	7	0	1	2	5	12

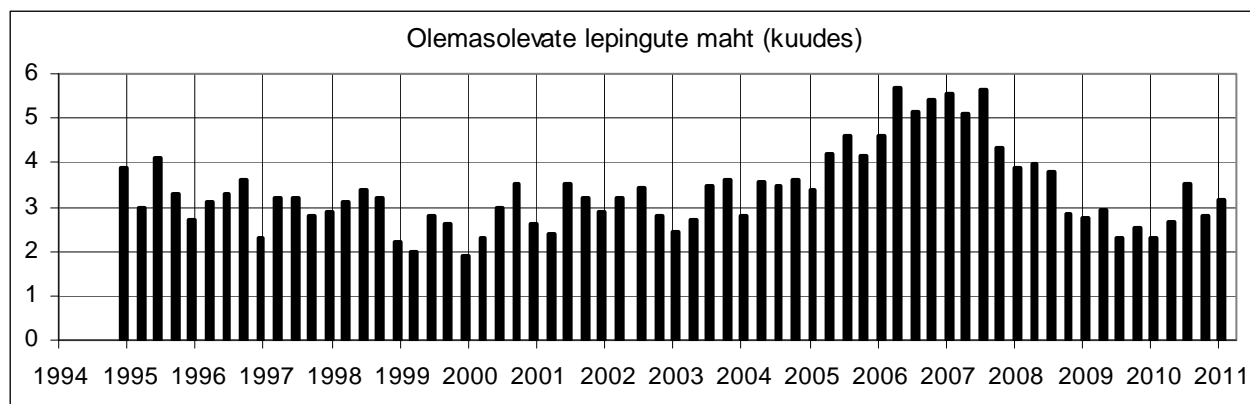
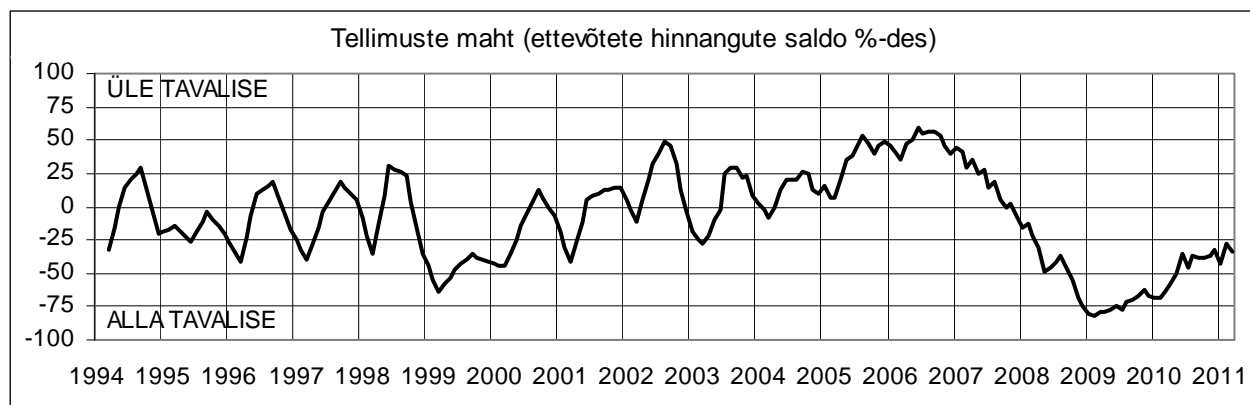
2.2. Ehitusbaromeeter⁸

Ehituse kindlustunde indikaator tõusis -7 -le. Rajatiste ehituses on olukord jätkuvalt soodsam kui hoonete ehituses. Järgmisel 3 kuul nii rajatiste kui hoonete ehituses tööde maht kasvab ja töötajate arv suureneb.

Baromeetri indikaatorid näitavad, et turusituatsioon aeglaselt paraneb. I kvartalis ehitustööde mahud vähenesid hooajaliselt (saldo⁹ -28), kuid vähem kui kahel eelmisel madalseisu aastal samal ajal (2009. ja 2010. aasta märtsi saldode keskmine -61). Seseonne mõõn osutus prognoositust mõnevõrra väiksemaks. Ettevõtete hinnangud tellimuste seisule ei ole küll viimastel kuudel paranenud, kuid võrreldes eelmise aasta märtsiga on olukord oluliselt parem (saldo 2010.a märtsis -63 , 2011.a märtsis -34). Lepingud kindlustasid töö 3,2 kuuks (eelmise aasta algul 2,3 kuuks). Ehitusvõimsuste rakendatus on tõusnud aastataguselt 56%-lt 62%-le. Vähesse nõudluse kõrval takistasid ehitustöid tavalisest külmemad talveilmad.

Järgmisel 3 kuul ehitustööde maht kasvab (saldo $+49$), uue ehitushooaja eelsed ootused on kõrgemad kui aasta eest. 34% ettevõtetest suurendab töötajate arvu (saldo $+20$). Hinnatõusu ootused on kuust kuusse tugevnenud, hinnataseme võimalikku tõusu lähemal 3 kuul märkis üle poolte ettevõtete. **Ehituse kindlustunde indikaator**¹⁰ tõusis -7 -le (detsembris -33), kuid kindlustunne on erinevates ehitussektorites väga erinev: hoonete ehituses -17 , rajatiste ehituses $+24$.

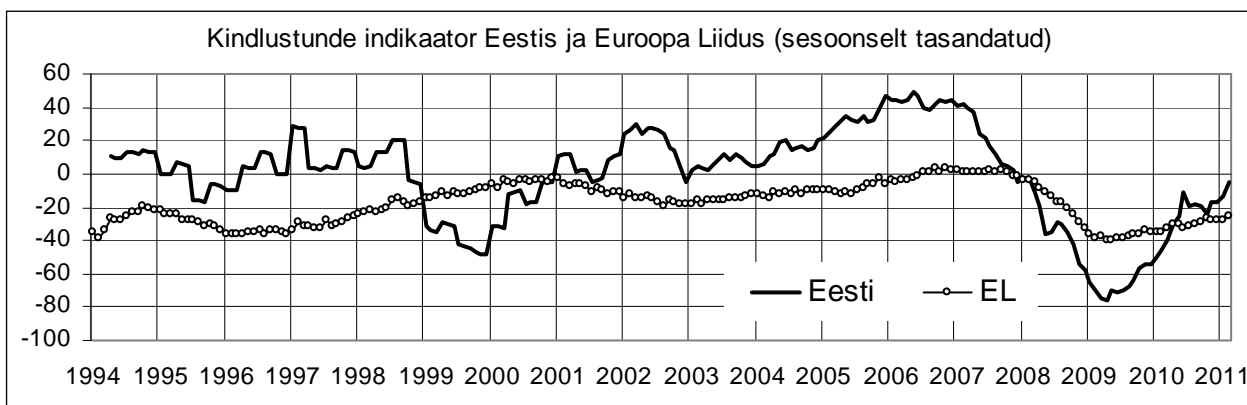
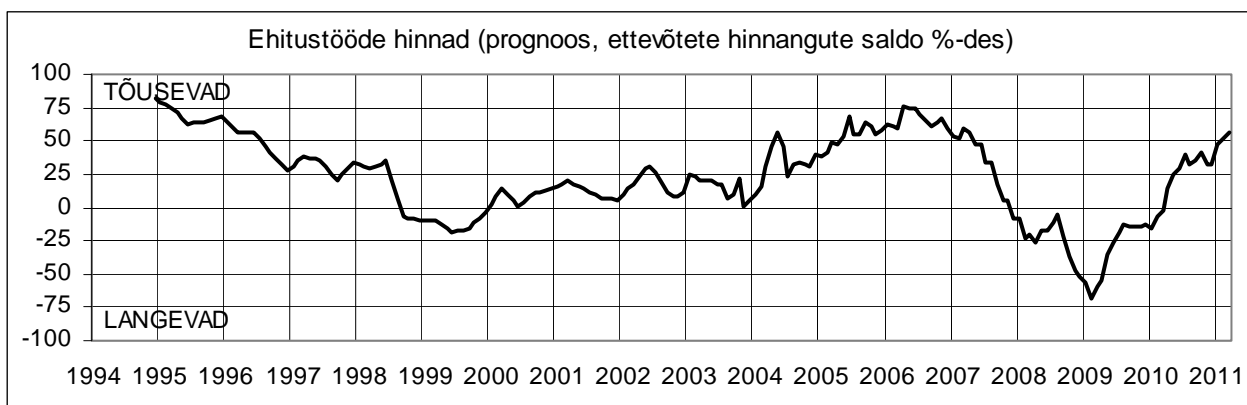
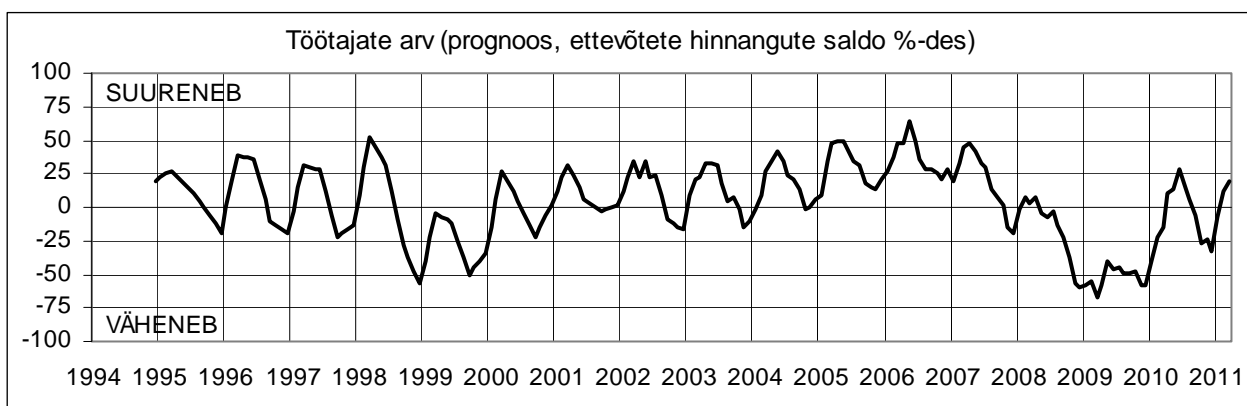
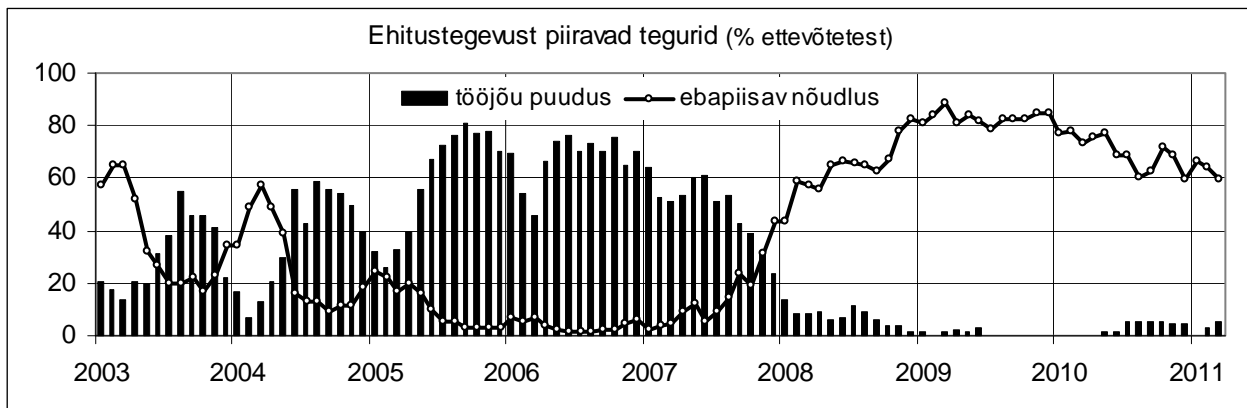
Euroopa Liidu keskmine ehituse kindlustunde indikaator (sesoonselt tasandatud) on liikunud tõususuunas alates 2009. aasta maist (saldo -40) ja jõudnud -27 -le.

⁸ koostatud EKI poolt Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimisel, märtsis 71 ehitusettevõtte hinnangute alusel

⁹ saldod on positiivsete ja negatiivsete hinnangute protsentide vahed

¹⁰ koondnäitaja, mis on arvutatud tellimuste seisule ja töötajate arvu prognoosi alusel

Hoonete ehituses on olukord aeglaselt paranenud, hinnangud tellimuste seisule, mis olid 2010. aasta algul väga madalad (I kv saldode keskmine -71, II kv -53), on alates III kvartalist aeglaselt tõusnud (III kv -45, IV kv -44 ja I kv 2011 -43). Märtsis prognoosis 54% ettevõtetest tööde mahu kasvu järgneva 3 kuu jooksul, 35%-l jääb maht samaks ja 11%-l langeb. Töötajaid võtab juurde iga neljas firma (saldo +7). Kindlustunde indikaator tõusis elamuehituses -5-le, mitteamuonete osas püsis -19-l. Kui elamuehituse ehituslubade väljandmine näitas 2010. aastal väikest kasvuten-

dentsi, siis mitteamuonete ehituslube anti ligi 30% väiksemale pinnale kui 2009. aastal¹¹, mis ei näita häid väljavaateid ka 2011. aastaks.

Rajatiste ehituses tõusis kindlustunde indikaatori näit I kvartalis plusspoolele (märtsis +24). 53%-l ettevõtetest oli tellimusi tavalisel määral, 18%-l üle selle, 29%-l tavalisest vähem (saldo -12, nagu ka detsembris). Ehitustegevust segasid ilmastikuolud (53%-l). Lähemal 3 kuul ehitustööde maht 70%-l ettevõtetest suureneb ja enam kui pooled ettevõtted vajavad lisatööjõudu.

EHITUSBAROMEETER (saldod %-des)

		1994 - 2011			2010										2011		
		min	kesk	max	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03
Ehitustööde maht viimase 3 kuu jooksul	saldo	-69	12	76	-55	-27	11	30	41	37	23	15	25	0	-17	-24	-28
Ehitustegevust piirab praegu																	
mitte miski	%	0	11	33	0	4	7	11	9	13	14	9	9	1	1	3	1
ebapiisav nõudlus	%	1	47	89	73	76	77	69	69	60	63	71	69	59	66	64	59
ilmastikutingimused	%	0	14	65	19	10	0	0	0	0	0	1	6	20	21	21	25
tööjõu puudus	%	0	29	81	0	0	1	1	6	6	6	6	4	4	0	3	6
masinate, seadmete, materjalide puudus	%	0	2	14	0	0	0	0	0	1	0	0	1	3	0	1	1
finantsprobleemid	%	0	4	13	7	6	7	13	10	11	13	6	9	10	7	3	4
muu	%	0	5	23	1	4	9	6	7	9	4	7	3	3	4	6	3
Tellimuste portfelli praegu	saldo	-83	-6	59	-63	-58	-50	-36	-46	-37	-39	-39	-37	-32	-43	-28	-34
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-68	5	65	-15	10	13	29	14	6	-6	-27	-24	-33	-7	13	20
Ehitustööde hinnad järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-68	22	82	-3	14	25	29	40	33	36	41	33	33	47	51	56
Ehitustööde maht järgneva 3 kuu jooksul	saldo	-77	15	86	22	40	57	44	34	19	-10	-21	-35	-38	-1	35	49
Pooleliolevad tööd ja sõlmitud lepingud tagavad normaalse töö	kuud	1,9	3,4	5,7	x	2,7	x	x	3,5	x	x	2,8	x	x	3,2	x	x
Tootmisvõimsuste rakendatus praegu	%	54	77	95	x	58	x	x	77	x	x	80	x	x	62	x	x
Kindlustunde indikaator		-73	-1	58	-39	-24	-18	-4	-16	-16	-22	-33	-31	-33	-25	-8	-7

¹¹ Ehitisregistri andmed

EHITUSBAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	2010				2011								
		03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03
Ehitustööde maht	kasvas	8,1	12,9	32,9	40,0	48,6	48,6	37,1	29,0	38,0	16,9	12,7	12,5	14,1
viimase 3 kuu	jäi samaks	28,4	47,1	45,7	50,0	44,3	40,0	48,6	56,5	49,3	66,2	57,7	51,4	43,7
jooksul	kahanes	63,5	40,0	21,4	10,0	7,1	11,4	14,3	14,5	12,7	16,9	29,6	36,1	42,3
	saldo	-55	-27	11	30	41	37	23	15	25	0	-17	-24	-28
Ehitustegevust piirab praegu														
	mitte miski	0,0	4,3	7,1	11,4	8,6	12,9	14,3	8,6	8,5	1,4	1,4	2,8	1,4
	ebapiisav nõudlus	73,0	75,7	77,1	68,6	68,6	60,0	62,9	71,4	69,0	59,2	66,2	63,9	59,2
	ilmastikutingimused	18,9	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	5,6	19,7	21,1	20,8	25,4
	tööjõu puudus	0,0	0,0	1,4	1,4	5,7	5,7	5,7	5,7	4,2	4,2	0,0	2,8	5,6
	masinate, seadmete, materjalide puudus	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	0,0	0,0	1,4	2,8	0,0	1,4	1,4
	finantsprobleemid	6,8	5,7	7,1	12,9	10,0	11,4	12,9	5,7	8,5	9,9	7,0	2,8	4,2
	muud	1,4	4,3	8,6	5,7	7,1	8,6	4,3	7,1	2,8	2,8	4,2	5,6	2,8
Tellimuste portfell	üle tavalise	1,4	5,8	4,3	8,6	1,4	7,1	2,9	2,9	7,1	4,2	7,1	11,3	8,5
praegu	tavaline	34,3	30,4	41,4	47,1	51,4	48,6	55,7	55,7	48,6	59,2	42,9	49,3	49,3
	alla tavalise	64,4	63,8	54,3	44,3	47,1	44,3	41,4	41,4	44,3	36,6	50,0	39,4	42,3
	saldo	-63	-58	-50	-36	-46	-37	-39	-39	-37	-32	-43	-28	-34
Töötajate arv	suureneb	16,2	23,2	26,5	31,4	18,6	18,6	14,3	8,6	11,4	7,1	12,9	25,0	33,8
järgneva 3 kuu	jääb samaks	52,7	63,8	60,3	65,7	77,1	68,6	65,7	55,7	52,9	52,9	67,1	62,5	52,1
jooksul	väheneb	31,1	13,0	13,2	2,9	4,3	12,9	20,0	35,7	35,7	40,0	20,0	12,5	14,1
	saldo	-15	10	13	29	14	6	-6	-27	-24	-33	-7	13	20
Ehitustööde hinnad	tõusevad	8,2	17,1	27,5	30,9	42,9	32,9	38,6	44,1	38,6	38,6	48,6	52,8	56,3
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	80,8	80,0	69,6	67,7	54,3	67,1	58,6	52,9	55,7	55,7	50,0	45,8	43,7
jooksul	langevad	11,0	2,9	2,9	1,5	2,9	0,0	2,9	2,9	5,7	5,7	1,4	1,4	0,0
	saldo	-3	14	25	29	40	33	36	41	33	33	47	51	56
Ehitustööde maht	kasvab	41	46	66	47	41	33	19	20	17	11	27	44	58
järgneva 3 kuu	jääb samaks	41	49	26	50	51	53	53	39	31	39	45	46	34
jooksul	kahaneb	19	6	9	3	7	14	29	41	52	49	28	10	8
	saldo	22	40	57	44	34	19	-10	-21	-35	-38	-1	35	49
Pooleliolevad tööd ja sõlmitud lepingud tagavad normaalse töö (kuuks)														
		x	2,7	x	x	3,5	x	x	2,8	x	x	3,2	x	x
Tootmisvõimsuste rakendus praegu (%)														
		x	58	x	x	77	x	x	80	x	x	62	x	x
Kindlustunde indikaator														
		-39	-24	-18	-4	-16	-16	-22	-33	-31	-33	-25	-8	-7

EHITUSBAROMEETER, MÄRTS 2011
(ehitusvaldkondade lõikes vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	Kokku	sh			Rajatised
			Hooned		sh	
			elamud	mitteeluhooned		
Ehitustööde maht	kasvas	14,1	14,8	10,0	15,9	11,8
viimase 3 kuu	jäi samaks	43,7	44,5	40,0	45,5	41,2
jooksul	kahanes	42,3	40,7	50,0	38,6	47,1
	saldo	-28	-26	-40	-23	-35
Ehitustegevust piirab praegu						
	mitte miski	1,4	1,9	10,0	0,0	0,0
	ebapiisav nõudlus	59,2	70,4	50,0	75,0	23,5
	ilmastikutingimused	25,4	16,7	20,0	15,9	52,9
	tööjõu puudus	5,6	3,7	10,0	2,3	11,8
	masinate, seadmete, materjalide puudus	1,4	0,0	0,0	0,0	5,9
	finantsprobleemid	4,2	5,6	10,0	4,5	0,0
	muu	2,8	1,9	0,0	2,3	5,9
Tellimuste portfelli praegu	üle tavalise	8,5	5,6	10,0	4,6	17,7
	tavaline	49,3	48,1	50,0	47,7	52,9
	alla tavalise	42,3	46,3	40,0	47,7	29,4
	saldo	-34	-41	-30	-43	-12
Töötajate arv	suureneb	33,8	25,9	30,0	25,0	58,8
järgneva 3 kuu	jääb samaks	52,1	55,6	60,0	54,6	41,2
jooksul	väheneb	14,1	18,5	10,0	20,5	0,0
	saldo	20	7	20	5	59
Ehitustööde hinnad	tõusevad	56,3	57,4	50,0	59,1	52,9
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	43,7	42,6	50,0	40,9	47,1
jooksul	langevad	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	saldo	56	57	50	59	53
Ehitustööde maht	kasvab	57,8	53,7	40,0	56,8	70,6
järgneva 3 kuu	jääb samaks	33,8	35,2	50,0	31,8	29,4
jooksul	kahaneb	8,5	11,1	10,0	11,4	0,0
	saldo	49	43	30	46	71
Pooleliolevad tööd ja sõlmitud lepingud tagavad normaalse töö (kuuks)		x	x	x	x	x
Tootmisvõimsuste rakendatus praegu (%)		x	x	x	x	x
Kindlustunde indikaator		-7	-17	-5	-19	24

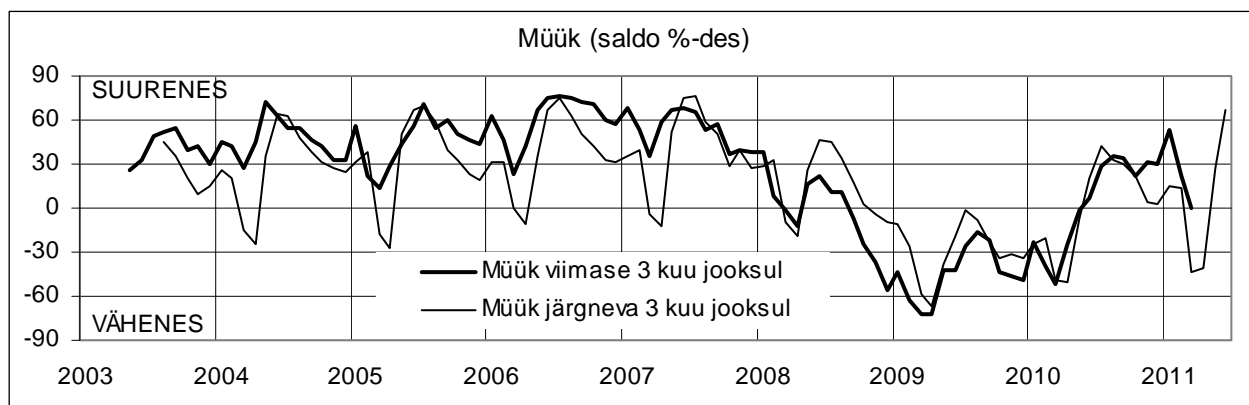
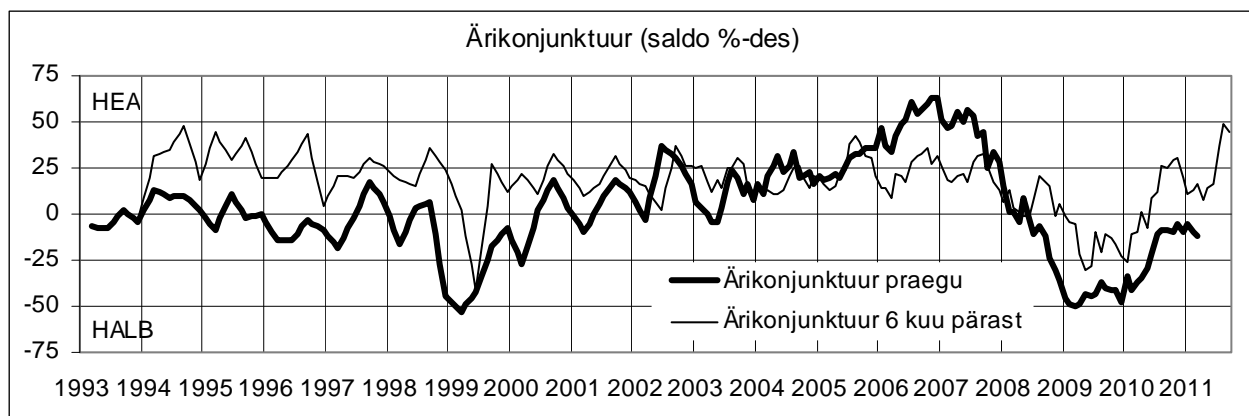
2.3. Kaubandusbaromeeter¹²

Kaubanduse kindlustunde indikaator tõusis +20-le. Müügi sesoonne langus oli oodatust väiksem. Konjunktuur püsis enamikul kauplustel rahuldav. Järgmisel 3 kuul peaks müügi kasv jätkuma.

Kui eelmise aasta lõpukuudel müügi kasv kiirenes, siis I kvartalis tõi üleminek eurole ja reaalpalka vähenemine kaasa müügi kasvu pidurdumise. Müügi sesoonne mõõn I kvartalis osutus aga prognoositust väiksemaks (prognoosi saldo¹³ -44, tegelik müügi saldo märtsis oli 0). Seega vähenesid ostukogused aasta algul kaupluste poolt prognoositust väiksemas ulatuses ja peamiselt kestvuskapade osas. Ärikonjunktuur on püsinud juba 9 kuud enam-vähem ühtlasel tasemel (saldo keskmiselt -9) ja oli enamikul kauplustel (77%-l) märtsis vähemalt rahuldav (65%-l rahuldav, 12%-l hea). Keskmisest parem oli konjunktuur hüpermarketitel, kaubamajadel, toidukauplustel ja autokauplustel.

Järgmiseks 3 kuuks prognoosivad kauplused valdavalt müügi kasvu (70% neist), prognoosid on märksa optimistlikumad kui eelmisel aastal suvehooaja eel (saldo +67, märtsis 2010 +20). Ka töötajate arvu prognoos on pöördunud plusspoolele (saldo +8). Jaehindade tõus jätkub (saldo +50).

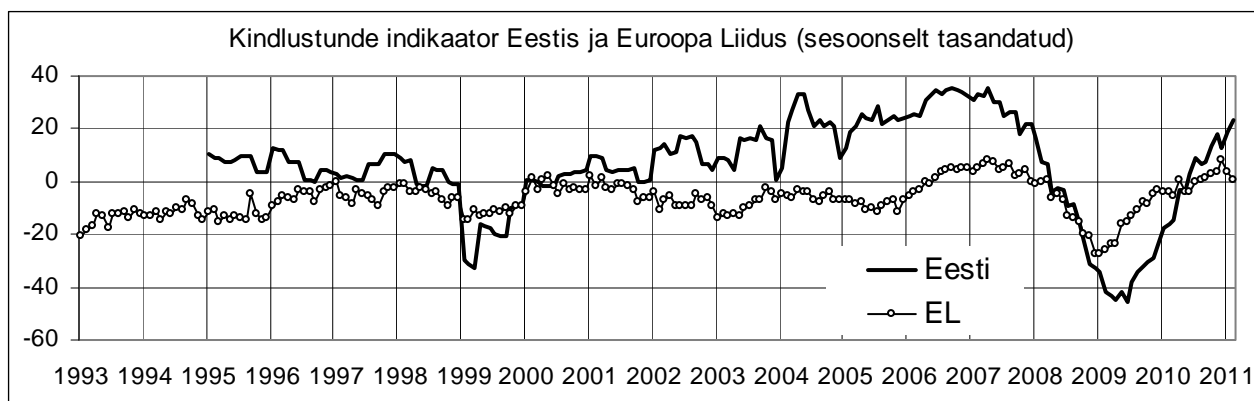
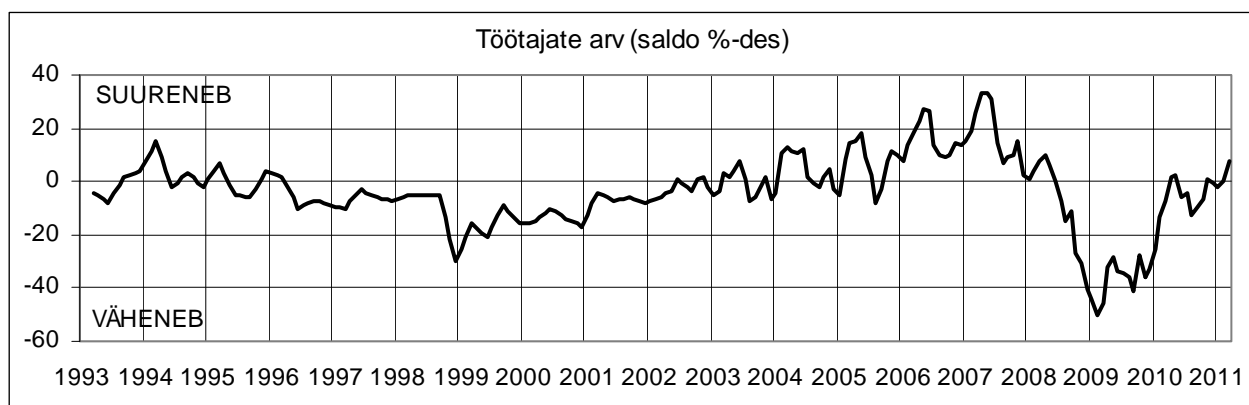
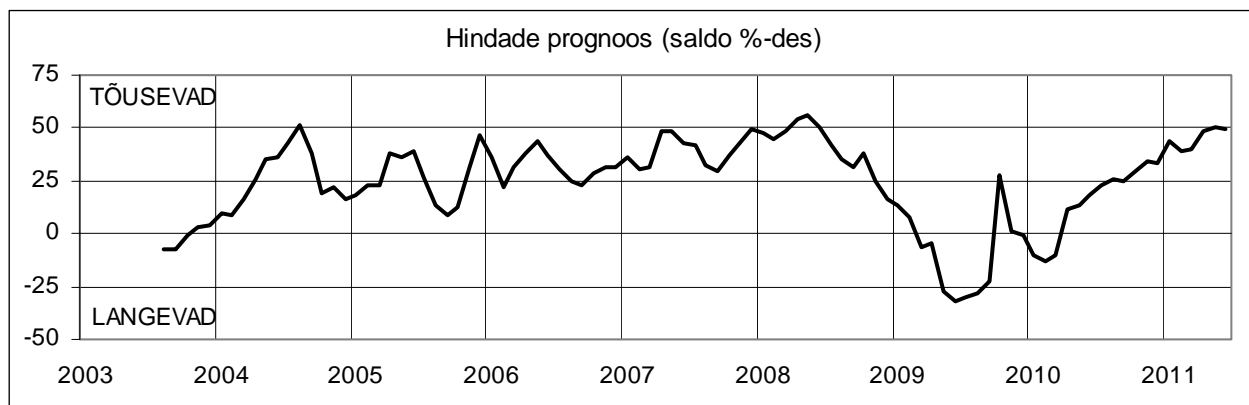
Kindlustunde indikaator¹⁴ tõusis prognooside paranemise mõjul märtsiks +20-le (märtsis 2010 oli näit -15, detsembris -7). Ka Euroopa Liidu kindlustunde indikaator (sesoonselt tasanatud) on viimasel 9 kuul liikunud taas plusspoolele (märtsis +1).

¹² koostatud EKI poolt Euroopa Komisjoni ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumi tellimisel, veebruaris 132 kaupluse ja kaubandusettevõtte hinnangute alusel

¹³ saldod näitavad positiivsete ja negatiivsete vastuste protsentide vahet

¹⁴ arvutatakse viimase 3 kuu müügi, kaubavarude ja järgneva 3 kuu müügi prognoosi alusel

Kauplustegruppide lõikes oli olukord erinev:

Toidukauplustel müügi kasv eelmisel 3 kuul aeglustus (saldo märtsis +19, jaanuaris +79). Hinnangud konjunkturile jäid I kvartalis veidi madalamaks (saldo keskmiselt +1) kui IV kvartalis (saldo +8).

Järgmisel 3 kuul on oodata müügi kasvu jälle kiirenemist (prognoosi saldo +63). Töötajate arvu vähendamine on lõppenud. Toidukaupade hindade tõus jätkub kaupluste teatel ka lähimal 3 kuul. Kindlustunde indikaator (+24) on oluliselt kõrgem kui detsembris (-14).

Garderoobikaupluste hinnangud müügile ja konjunkturile langesid viimase 3 kuuga. Pooltel kauplustel müük eelmistel kuudel vähenes (saldo -35, detsembris +46). Seega ei kuulunud garderoobikaubad eurole üleminekul tarbijate ostueelistuste hulka. Kohati olid probleemiks ka liialt väikesed kaubavarud.

Järgmisel 3 kuul jooksul elavneb nõudlus hooajakaupadele ja müügi prognoosid on oluliselt optimistlikumad eelmise aasta sama ajaga võrreldes (saldo +50). Kindlustunde indikaator on püsinud I kvartalis plusspoolel (märtsis +5, detsembris -3).

Kodukaupade kauplustes asendus IV kvartali müügi kasv I kvartalis langusega nii elektroonikakaupade ja kodutehnika kui ka ehitusmaterjalide, mööbli jm kodukaupade osas (saldo -33, detsembris +36). Konjunktuur, mis 2010. aasta jooksul paranes, oli märtsis taas ebasoodsam (saldo detsembris -21, märtsis -37). Ligi neljandik kauplusi hindas oma varusid liialt suureks.

Järgmisel 3 kuul hakkab müük mõlemas alagrupis jälle kasvama (saldo +60). Hinnatõus on olnud suhteliselt aeglane ja ei kiirene ka lähikuudel. Kindlustunde indikaator tõusis optimistlike prognooside mõjul märtsis taas +2-le (2010. a detsembris -24, märtsis -21).

Sõidukite müügile olid eelmised kuud soodsad ja müügi kasv jätkus vaatamata madalhooajale (saldo +33). Konjunktuur on alates 2009. aasta lõpust järjest paranenud ja oli I kvartali kohta suhteliselt hea (saldo +20, IV kv 2010 - 2). Sõidukimüüjate teatel olid varud jätkuvalt pigem ebapiisavad kui liialt suured.

Lähimaks 3 kuuks prognoosisid müügi kasvu kõik automüügifirmad. Hinnatase üldiselt ei muutu. Kindlustunde indikaator, mis ühena esimestest kauplustegruppidest jõudis plusspoolele, oli endiselt kõrgem kui teistes kauplustegruppides (+48, kaubanduses keskmiselt +20).

Kaubamajadel ja hüpermarketitel oli nõudlus aasta esimestel kuudel hea ja müük oli edukam kui teistel kauplusegruppidel (saldo +50), müügi kasvutrendi märkis 56% kauplustest. Konjunktuurile anti I kvartalis isegi parem hinnang (saldo keskmiselt +20) kui aasta lõpul (IV kvartalis keskmiselt +13).

Järgmisel 3 kuul peaks müük kasvama (saldo +86). 13%-s kauplustes vajatakse ka lisatöötajaid. Hinnatõus kaupluste teatel jätkub (saldo +63). Kindlustunde indikaator tõusis +45-le, ületades oluliselt kaubanduse keskmist taset (+20).

KAUBANDUSBAROMEETER
 (vastuste jagunemine %-des)

Näitaja	Vastuse variant	2010										2011		
		03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03
Müük	suurenes	10,0	19,4	33,1	38,5	50,8	54,6	55,0	40,8	49,6	52,7	64,1	46,2	31,3
viimase 3 kuu	jäi samaks	28,5	37,2	32,3	30,4	26,9	26,2	23,7	40,8	32,1	25,2	25,2	29,2	37,4
jooksul	vähenes	61,5	43,4	34,6	31,1	22,3	19,2	21,4	18,5	18,3	22,1	10,7	24,6	31,3
	saldo	-52	-24	-2	7	29	35	34	22	31	31	53	22	0
Kaubavarud	liiga suured	16,9	14,6	15,4	12,6	12,3	10,0	11,5	10,0	8,4	9,9	10,7	12,3	9,9
praegu	hooajale kohased	80,0	81,5	80,8	82,2	84,6	86,2	84,7	86,9	89,3	87,8	86,3	82,3	87,0
	liiga väikesed	3,1	3,9	3,9	5,2	3,1	3,9	3,8	3,1	2,3	2,3	3,1	5,4	3,1
	saldo	14	11	12	7	9	6	8	7	6	8	8	7	7
Kaupade tellimused	suurenevad	30,0	36,9	38,5	33,3	31,5	24,0	26,7	27,7	30,5	15,3	14,5	37,7	53,4
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	49,2	49,2	43,9	51,1	60,8	53,5	48,1	46,9	46,6	44,3	48,9	44,6	37,4
jooksul	vähenevad	20,8	13,9	17,7	15,6	7,7	22,5	25,2	25,4	22,9	40,5	36,6	17,7	9,2
	saldo	9	23	21	18	24	2	2	2	8	-25	-22	20	44
Müük	suureneb	37,7	53,9	48,8	44,8	35,7	32,3	31,5	38,8	35,9	14,0	13,1	45,7	70,5
järgneva 3 kuu	jääb samaks	44,6	34,6	34,9	41,0	51,2	40,0	39,2	38,0	42,0	27,9	32,3	36,4	25,6
jooksul	väheneb	17,7	11,5	16,3	14,2	13,2	27,7	29,2	23,3	22,1	58,1	54,6	17,8	3,9
	saldo	20	42	33	31	23	5	2	16	14	-44	-42	28	67
Töötajate arv	suureneb	3,9	9,4	14,1	10,5	7,0	7,8	7,0	7,9	7,0	8,5	7,7	9,5	13,7
järgneva 3 kuu	jääb samaks	85,0	82,8	74,2	73,1	81,4	71,9	76,7	78,0	86,7	82,3	82,3	81,1	80,2
jooksul	väheneb	11,0	7,8	11,7	16,4	11,6	20,3	16,3	14,2	6,3	9,2	10,0	9,5	6,1
	saldo	-7	2	2	-6	-5	-13	-9	-6	1	-1	-2	0	8
Kaupade hinnad	tõusevad	24,0	26,4	31,5	36,3	33,1	37,5	34,6	47,3	43,5	45,4	53,1	52,3	51,2
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	70,5	69,8	63,1	52,6	63,1	59,4	63,8	48,8	51,9	49,2	42,3	46,2	47,3
jooksul	langevad	5,4	3,9	5,4	11,1	3,9	3,1	1,5	3,9	4,6	5,4	4,6	1,5	1,5
	saldo	19	23	26	25	29	34	33	43	39	40	49	51	50
Ärikonjunktuur	hea	6,2	4,7	5,4	8,2	10,0	13,1	9,9	10,0	10,0	7,0	11,5	10,1	11,6
praegu	rahuldav	50,4	55,8	59,7	61,9	69,2	64,6	71,8	70,0	74,6	76,7	71,5	70,5	65,1
	halb	43,4	39,5	34,9	29,9	20,8	22,3	18,3	20,0	15,4	16,3	16,9	19,4	23,3
	saldo	-37	-35	-30	-22	-11	-9	-8	-10	-5	-9	-5	-9	-12
Ärikonjunktuur	parem	30,8	33,9	33,9	24,4	20,8	23,4	23,7	21,5	28,2	25,4	39,7	50,0	45,7
6 kuu pärast	sama	63,9	61,5	62,3	70,4	69,2	66,4	69,5	64,6	58,0	65,4	57,3	49,2	53,5
	halvem	5,4	4,6	3,9	5,2	10,0	10,2	6,9	13,9	13,7	9,2	3,1	0,8	0,8
	saldo	25	29	30	19	11	13	17	8	15	16	37	49	45
Kindlustunde indikaator		-15	2	6	10	14	11	9	10	13	-7	1	14	20

KAUBANDUSBAROMEETER, MÄRTS 2011
(vastuste jagunemine kaupluste gruppide lõikes %-des)

Näitaja	Vastuse variant	Kauplused kokku sh								
			Toidu	Garde-roobi	Kodukaupade sh		Auto	Kauba-majad	Muud	
					A	B				
Müük	suurenes	31,3	37,5	15,0	20,0	28,6	17,4	44,4	56,3	29,2
viimase 3 kuu	jäi samaks	37,4	43,8	35,0	26,7	0,0	34,8	44,5	37,5	41,7
jooksul	vähenes	31,3	18,8	50,0	53,3	71,4	47,8	11,1	6,3	29,2
	saldo	0	19	-35	-33	-43	-30	33	50	0
Kaubavarud	liiga suured	9,9	9,4	10,0	23,3	28,6	21,7	0,0	0,0	4,2
praegu	hooajale kohased	87,0	90,6	80,0	73,3	57,1	78,3	88,9	100,0	95,8
	liiga väikesed	3,1	0,0	10,0	3,3	14,3	0,0	11,1	0,0	0,0
	saldo	7	9	0	20	14	22	-11	0	4
Kaupade tellimused	suurenevad	53,4	62,5	40,0	46,7	42,9	47,8	44,4	75,0	50,0
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	37,4	28,1	45,0	36,7	14,3	43,5	55,6	25,0	45,8
jooksul	vähenevad	9,2	9,4	15,0	16,7	42,9	8,7	0,0	0,0	4,2
	saldo	44	53	25	30	0	39	44	75	46
Müük	suureneb	70,5	65,6	55,0	70,0	57,1	73,9	100,0	85,7	70,8
järgneva 3 kuu	jääb samaks	25,6	31,2	40,0	20,0	14,3	21,7	0,0	14,3	29,2
jooksul	väheneb	3,9	3,1	5,0	10,0	28,6	4,4	0,0	0,0	0,0
	saldo	67	63	50	60	29	70	100	86	71
Töötajate arv	suureneb	13,7	9,4	0,0	20,0	14,3	21,7	0,0	12,5	29,2
järgneva 3 kuu	jääb samaks	80,2	84,4	90,0	73,3	57,1	78,3	100,0	87,5	62,5
jooksul	väheneb	6,1	6,3	10,0	6,7	28,6	0,0	0,0	0,0	8,3
	saldo	8	3	-10	13	-14	22	0	13	21
Kaupade hinnad	tõusevad	51,2	75,0	45,0	36,7	42,9	34,8	11,1	62,5	50,0
järgneva 3 kuu	jäävad samaks	47,3	25,0	55,0	56,7	42,9	60,9	88,9	37,5	50,0
jooksul	langevad	1,5	0,0	0,0	6,7	14,3	4,4	0,0	0,0	0,0
	saldo	50	75	45	30	29	30	11	63	50
Ärikonjunktuur	hea	11,6	12,5	0,0	6,7	14,3	4,4	22,2	26,7	12,5
praegu	rahuldav	65,1	75,0	68,4	50,0	57,1	47,8	77,8	73,3	58,3
	halb	23,3	12,5	31,6	43,3	28,6	47,8	0,0	0,0	29,2
	saldo	-12	0	-32	-37	-14	-44	22	27	-17
Ärikonjunktuur	parem	45,7	31,3	25,0	53,3	85,7	43,5	66,7	42,9	66,7
6 kuu pärast	sama	53,5	68,8	75,0	43,3	0,0	56,5	33,3	57,1	33,3
	halvem	0,8	0,0	0,0	3,3	14,3	0,0	0,0	0,0	0,0
	saldo	45	31	25	50	71	44	67	43	67
Kindlustunde indikaator		20	24	5	2	-9	6	48	45	22

KAUBANDUSBAROMEETER
(saldod %-des)

Näitaja	1993 - 2011			2010												2011		
	min	kesk	max	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03		
Müük viimase 3 kuu jooksul	-73	25	76	-52	-24	-2	7	29	35	34	22	31	31	53	22	0		
Kaubavarud praegu	-7	12	38	14	11	12	7	9	6	8	7	6	8	8	7	7		
Kaupade tellimused järgneva 3 kuu jooksul	-62	10	57	9	23	21	18	24	2	2	2	8	-25	-22	20	44		
Müük järgneva 3 kuu jooksul	-67	17	77	20	42	33	31	23	5	2	16	14	-44	-42	28	67		
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	-50	-2	34	-7	2	2	-6	-5	-13	-9	-6	1	-1	-2	0	8		
Kaupade hinnad järgneva 3 kuu jooksul	-	-	-	19	23	26	25	29	34	33	43	39	40	49	51	50		
Ärikonjunktuur praegu	-53	7	63	-37	-35	-30	-22	-11	-9	-8	-10	-5	-9	-5	-9	-12		
Ärikonjunktuur 6 kuu pärast	-41	16	49	25	29	30	19	11	13	17	8	15	16	37	49	45		
Kindlustunde indikaator	-49	8	43	-15	2	6	10	14	11	9	10	13	-7	1	14	20		

2.4. Teenindusbaromeeter¹⁵

I kvartalis teenindussektori konjunktuur paranes. Oodatav nõudluse kasv on tõstnud ettevõtete kindlustunnet.

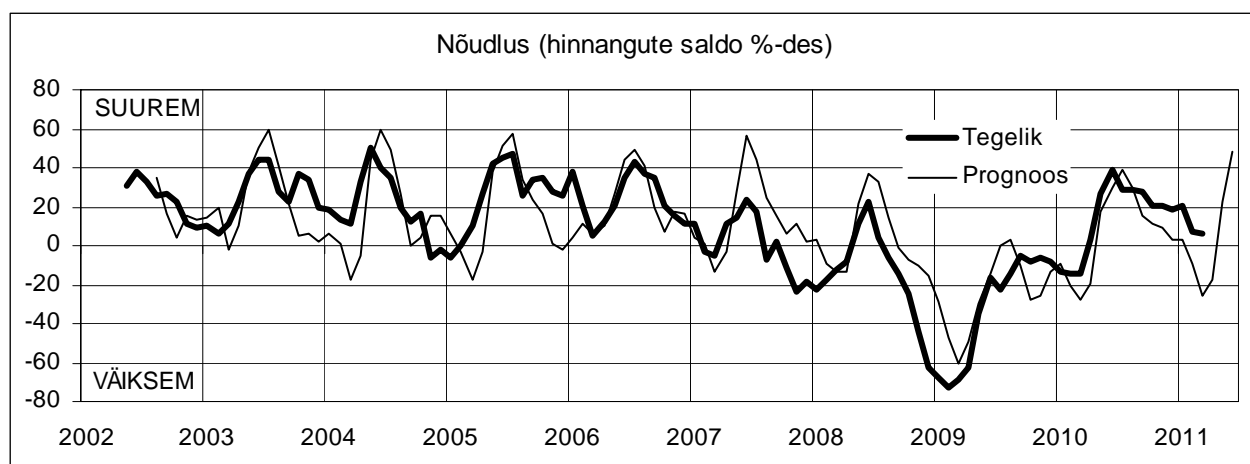
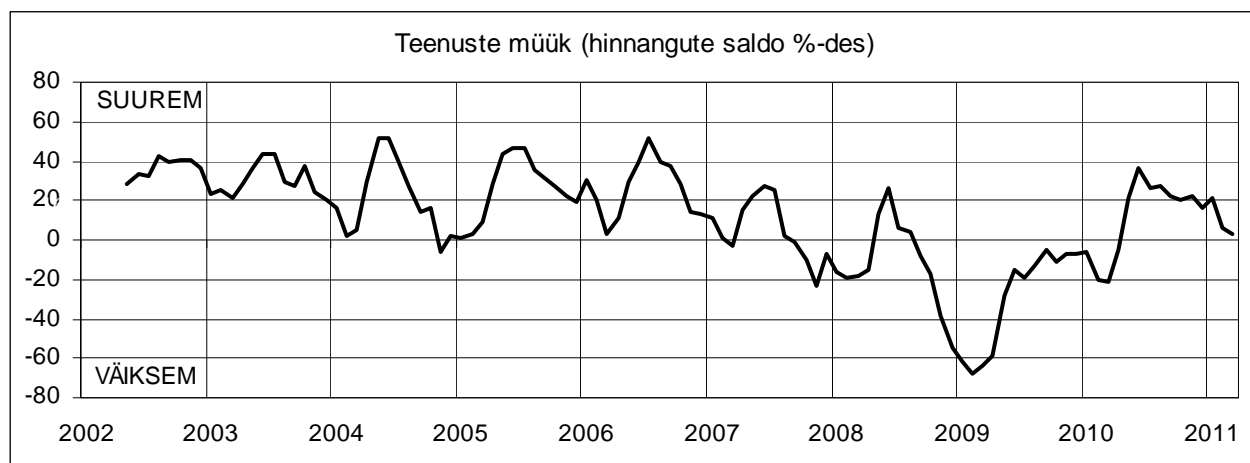
Teenindussektori kindlustunde indikaator¹⁶ tõusis detsembri +3-lt märtsis +19-ni. Viimati oli sektori kindlustunde indikaator nii kõrge 2010. aasta III kvartalis. Kindlustunde tõus (kõige rohkem transpordi- ja autorendi ettevõtetel ning hotellidel) tugineb nõudluse suurenemisele järgnevatel kuudel. Nii prognoosis 55% ettevõtetest nõudluse kasvu järgneva 3 kuu jooksul.

Ligi kolmandik (28%) ettevõtteid informeeris teenuste müügi suurenemisest viimasel 3-l kuul (müügi saldo +3). Kõige enam tõusis müük infotehnoloogia ettevõtetel ja hotellidel.

Teenindusharuti saab täiendavalt mainida järgmist:

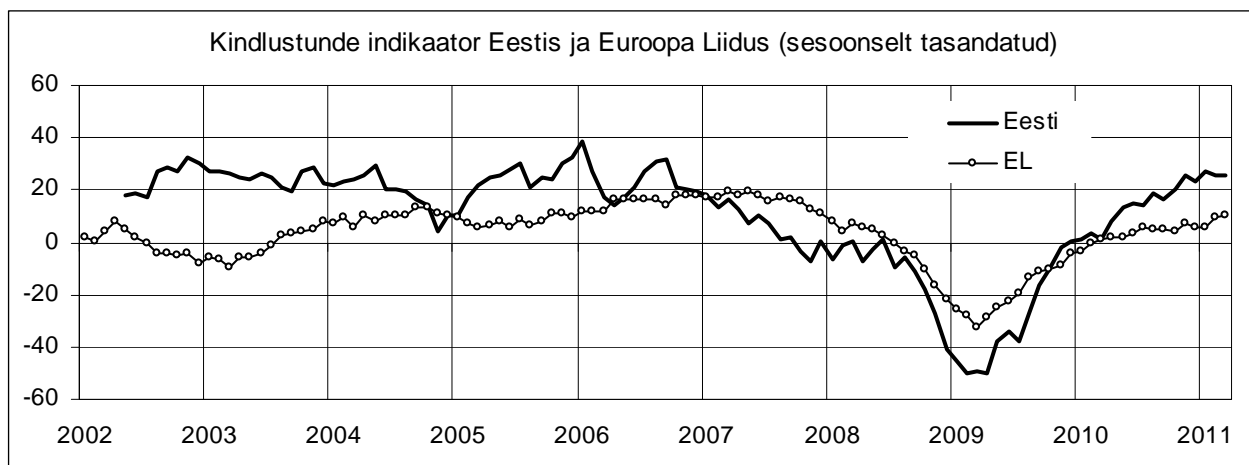
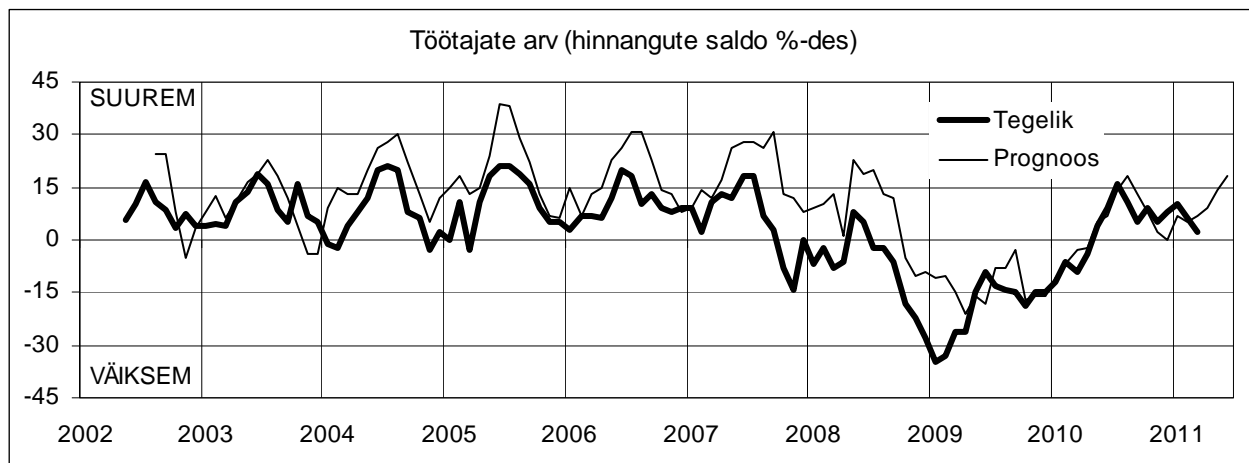
Infotehnoloogia

Turusituatsioon püsib soodne. Kindlustunde indikaator oli märtsis +38 (sama, mis kvartal tagasi). Üle pooltel (52%) ettevõtetel suurenes aasta esimestel kuudel teenuste müük (saldo +46). Infotehnoloogia ettevõtetest üle kolmandiku (35%) annab teada nõudluse suurenemisest järgneva 3 kuu jooksul (nõudluse saldo +25). Iga kolmas firma suurendab töötajate arvu.

¹⁵ Teenindusbaromeeter on koostatud 298 teenindusettevõtte hinnangute põhjal

¹⁶ Kindlustunde indikaator on teenuste müügi, nõudluse ja nõudluse prognoosi saldode aritmeetiline keskmine

Hotellid

Hotellinduse turuolukord paranes märgatavalt. Kindlustunde indikaator tõusis detsembri -20 -lt märtsis $+35$ -ni. Kolmandikul hotellidel majutusteenuste müük suurenes ja vaid igal viiendal ettevõttel müük aasta esimestel kuudel vähenes (müügi saldo $+23$). Iga kolmas majutusettevõtte kavatses tööle võtta täiendavat tööjõudu. Suur osa hotelle ($2/3$) informeerib nõudluse suurenemisest järgmistel kuudel (nõudluse saldo $+63$).

Restoranid

Restoranide kindlustunde indikaator tõusis detsembri -7 -lt märtsis $+17$ -le. 70% restorane prognoosib nõudluse suurenemist lähikuudel (nõudluse saldo $+67$) ja iga kolmas restoran plaanib töötajaid juurde võtta.

Turism

Ligi 40%-il turismifirmadel müük vähenes talvekuudel (müügi saldo -10). Kindlustunde indikaator oli märtsis $+3$ (detsembris -23) tänu oodatavale nõudluse kasvule eeloleval 3-l kuul (nõudluse saldo $+34$). Iga kümnes ettevõtte suurendab töötajate arvu.

Transport

25% ettevõtetest teatas müügi suurenemisest I kvartalis (saldo $+5$). Transpordisektori kindlustunde indikaator tõusis detsembri $+17$ -lt märtsis $+20$ -ni, seda nõudluse oodatava suurenemise tulemusel. Iga kümnes firma vajab juurde töötajaid.

Autorent

Autorendi kindlustunde indikaator tõusis detsembri -44 -lt märtsis $+13$ -ni. Hetkeolukord on endiselt ebasoodne – ligi 40% ettevõtete teatel

müük viimase 3 kuu jooksul vähenes (müügi saldo -24), kuid väljavaated edaspidiseks on väga optimistlikud – oodatav on nõudluse kasv (saldo +76).

kuu jooksul vähenes reklaamiteenuste müük 25%-il ettevõtetel (müügi saldo +3). Üle poole reklaamiettevõtete (53%) hinnangul nõudlus lähikuudel kasvab (nõudluse saldo +44).

Kinnisvara

Kindlustunde indikaator tõusis detsembris +5-lt märtsis +18-ni. Üle poole (55%) kinnisvara ettevõtetest informeerivad, et nõudlus kinnisvara teenustele järgneva 3 kuu jooksul suureneb (saldo +49). Töötajate arvu suurendab iga viies ettevõtte.

Jäätmekäitlus

Turuolukord on ebasoodne. Teenuste müük vähenes üle pooltel jäätmekäitlejatel (müügi saldo -43). Kindlustunde indikaator on endiselt negatiivne (märtsis -9; detsembris -29). 53% jäätmefirmade poolt antud hinnangul kevadsessioonil nõudlus kasvab ja iga viies ettevõtte plaanib suurendada töötajate arvu.

Reklaam

Reklaaminduse turusituatsioon halvenes, kuid püsib soodne. Kindlustunde indikaator langes detsembri +37-lt märtsis +21-ni. Viimase 3

TEENINDUSBAROMEETER
(saldod %-des)

Näitaja	2002 - 2011			2010										2011		
	min	kesk	max	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03
Teenuste müük viimase 3 kuu jooksul	-68	12	52	-21	-5	21	36	26	27	22	20	22	16	21	6	3
Nõudlus viimase 3 kuu jooksul	-73	10	50	-14	3	27	39	29	29	28	21	21	18	21	7	6
Nõudlus järgneva 3 kuu jooksul	-60	9	60	30	39	30	15	11	9	3	3	-9	-26	-17	23	48
Töötajate arv viimase 3 kuu jooksul	-35	3	21	-9	-4	4	9	16	11	5	9	5	8	10	6	2
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	-21	10	39	7	14	18	13	8	2	0	7	5	7	9	14	18
Teenuste hinnad järgneva 3 kuu jooksul	-31	9	33	0	8	13	11	4	-5	-2	2	5	9	21	19	22
Äritegevust piirab praegu																
mitte miski	4	17	35	x	6	x	x	8	x	x	7	x	x	11	x	x
ebapiisav nõudlus	21	45	82	x	65	x	x	62	x	x	64	x	x	58	x	x
tööjõu puudus	1	15	36	x	1	x	x	3	x	x	4	x	x	5	x	x
ruumi, seadmete puudus	0	3	9	x	0	x	x	1	x	x	1	x	x	1	x	x
finantsprobleemid	2	10	22	x	22	x	x	18	x	x	15	x	x	15	x	x
muu	3	8	17	x	5	x	x	7	x	x	8	x	x	10	x	x
Ärikonjunktuur (olukord) 6 kuu pärast	-44	13	47	x	33	x	x	20	x	x	21	x	x	47	x	x
Kindlustunde indikaator	-60	10	43	-2	12	26	30	22	22	18	15	11	3	8	12	19

TEENINDUSBAROMEETER
 (vastuste jagunemine %-des)

		2010								2011				
		03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03
Teenuste müük viimase 3 kuu jooksul	suurenes	19,9	23,9	37,7	47,4	40,6	44,9	42,2	40,1	42,9	34,2	39,8	29,4	28,3
	jäi samaks	38,9	46,7	45,7	41,6	44,4	37,3	37,8	39,7	36,4	47,4	41,1	47,1	46,5
	vähenes	41,3	29,3	16,7	11,0	15,0	17,8	20,0	20,2	20,7	18,4	19,1	23,5	25,2
	saldo	-21	-5	21	36	26	27	22	20	22	16	21	6	3
Nõudlus viimase 3 kuu jooksul	suurenes	21,9	28,9	40,4	48,3	43,5	44,9	43,6	38,5	41,5	35,8	39,9	30,6	29,4
	jäi samaks	41,9	45,0	46,4	42,9	42,1	39,6	40,5	44,6	37,9	46,8	40,9	45,9	46,8
	vähenes	36,2	26,1	13,2	8,8	14,5	15,5	15,8	17,0	20,6	17,5	19,3	23,6	23,8
	saldo	-14	3	27	39	29	29	28	21	21	18	21	7	6
Nõudlus järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	41,1	47,2	40,3	30,2	27,4	29,8	28,8	28,4	17,5	13,7	15,7	38,6	54,8
	jääb samaks	48,2	44,2	49,6	54,8	56,2	49,7	45,8	46,3	55,6	46,3	51,8	46,3	38,3
	väheneb	10,7	8,6	10,1	15,1	16,5	20,5	25,4	25,3	26,9	40,1	32,5	15,1	6,9
	saldo	30	39	30	15	11	9	3	3	-9	-26	-17	23	48
Töötajate arv viimase 3 kuu jooksul	suurenes	6,4	7,6	13,0	20,2	26,5	23,5	15,8	19,6	17,7	18,7	17,9	17,6	11,0
	jäi samaks	78,4	80,4	78,4	68,4	63,4	63,6	72,9	69,4	69,1	70,4	73,9	70,9	79,6
	vähenes	15,2	12,0	8,6	11,4	10,1	12,9	11,3	11,1	13,2	10,9	8,2	11,5	9,4
	saldo	-9	-4	4	9	16	11	5	9	5	8	10	6	2
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	15,1	20,5	21,9	18,7	14,7	17,5	15,3	16,4	12,4	15,6	14,3	15,8	21,0
	jääb samaks	76,8	72,9	73,8	75,7	78,9	67,2	69,6	73,9	80,5	75,6	80,0	82,2	75,6
	väheneb	8,1	6,6	4,3	5,7	6,4	15,3	15,1	9,7	7,1	8,9	5,8	2,0	3,4
	saldo	7	14	18	13	8	2	0	7	5	7	9	14	18
Teenuste hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	7,6	16,2	17,0	13,7	8,6	6,0	9,1	14,0	10,9	14,8	23,8	19,9	23,8
	jäävad samaks	84,4	75,3	79,6	83,4	86,9	83,0	79,3	73,9	83,6	79,0	73,4	79,0	74,6
	langevad	8,0	8,5	3,5	3,0	4,5	11,1	11,6	12,1	5,5	6,3	2,9	1,1	1,6
	saldo	0	8	13	11	4	-5	-2	2	5	9	21	19	22
Äritegevust piirab praegu														
	mitte miski	x	5,9	x	x	8,5	x	x	7,1	x	x	10,5	x	x
	ebapiisav nõudlus	x	65,5	x	x	62,5	x	x	64,0	x	x	58,2	x	x
	tööjõu puudus	x	1,4	x	x	3,1	x	x	4,2	x	x	5,3	x	x
	ruumi, seadmete puudus	x	0,2	x	x	0,7	x	x	1,3	x	x	1,2	x	x
	finantsprobleemid	x	22,1	x	x	18,4	x	x	15,1	x	x	15,2	x	x
	muud	x	5,0	x	x	6,9	x	x	8,4	x	x	9,5	x	x
Ärikonjunktuur (olukord) 6 kuu pärast	parem	x	39,9	x	x	39,7	x	x	34,4	x	x	54,8	x	x
	sama	x	53,0	x	x	40,8	x	x	52,4	x	x	37,8	x	x
	halvem	x	7,0	x	x	19,5	x	x	13,2	x	x	7,4	x	x
	saldo	x	33	x	x	20	x	x	21	x	x	47	x	x
Kindlustunde indikaator		-2	12	26	30	22	22	18	15	11	3	8	12	19

TEENINDUSBAROMEETER, MÄRTS 2011
(vastuste jagunemine teenindusharude lõikes %-des)

		Infotehno- loogia	Hotellid	Resto- ranid	Turism	Trans- port	Auto- rent	Kinnis- vara	Reklaam	Jäätme- käitus	KOKKU
Teenuste müük viimase 3 kuu jooksul	suurenes	52,1	37,5	30,0	28,2	25,0	14,3	22,6	28,1	10,5	28,3
	jäi samaks	41,9	47,5	32,0	33,8	55,0	47,7	54,4	46,9	36,5	46,5
	vähenes	6,0	15,0	38,0	38,0	20,0	38,0	23,0	25,0	53,0	25,2
	saldo	46	23	-8	-10	5	-24	0	3	-43	3
Nõudlus viimase 3 kuu jooksul	suurenes	50,0	37,5	27,5	23,1	27,5	23,8	25,8	34,4	15,8	29,4
	jäi samaks	42,0	44,5	37,5	38,9	49,5	38,2	55,2	46,6	37,2	46,8
	vähenes	8,0	18,0	35,0	38,0	23,0	38,0	19,0	19,0	47,0	23,8
	saldo	42	20	-8	-15	5	-14	7	15	-31	6
Nõudlus järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	35,4	67,5	70,0	48,7	52,5	76,2	54,8	53,1	52,6	54,8
	jääb samaks	54,6	27,5	27,0	36,3	44,5	23,8	39,2	37,9	42,4	38,3
	väheneb	10,0	5,0	3,0	15,0	3,0	0,0	6,0	9,0	5,0	6,9
	saldo	25	63	67	34	50	76	49	44	48	48
Töötajate arv viimase 3 kuu jooksul	suurenes	23,4	2,5	5,1	13,5	17,5	4,8	6,5	18,8	15,8	11,0
	jäi samaks	63,6	92,5	76,9	75,5	72,5	90,2	87,6	72,3	68,2	79,6
	vähenes	13,0	5,0	18,0	11,0	10,0	5,0	6,0	9,0	16,0	9,4
	saldo	10	-3	-13	3	8	0	1	10	0	2
Töötajate arv järgneva 3 kuu jooksul	suureneb	31,9	30,0	32,5	10,3	10,0	14,3	19,4	28,1	21,1	21,0
	jääb samaks	64,1	67,0	64,5	86,7	87,0	85,7	77,7	62,9	79,0	75,6
	väheneb	4,0	3,0	3,0	3,0	3,0	0,0	3,0	9,0	0,0	3,4
	saldo	28	27	30	7	7	14	16	19	21	18
Teenuste hinnad järgneva 3 kuu jooksul	tõusevad	18,8	45,0	28,2	15,4	47,5	33,3	12,9	18,8	26,3	23,8
	jäävad samaks	81,3	52,0	68,8	84,6	52,5	66,7	84,1	81,3	73,7	74,6
	langevad	0,0	3,0	3,0	0,0	0,0	0,0	3,0	0,0	0,0	1,6
	saldo	19	42	25	15	48	33	10	19	26	22
Kindlustunde indikaator		38	35	17	3	20	13	18	21	-9	19

2.5. Tarbijabaromeeter¹⁷

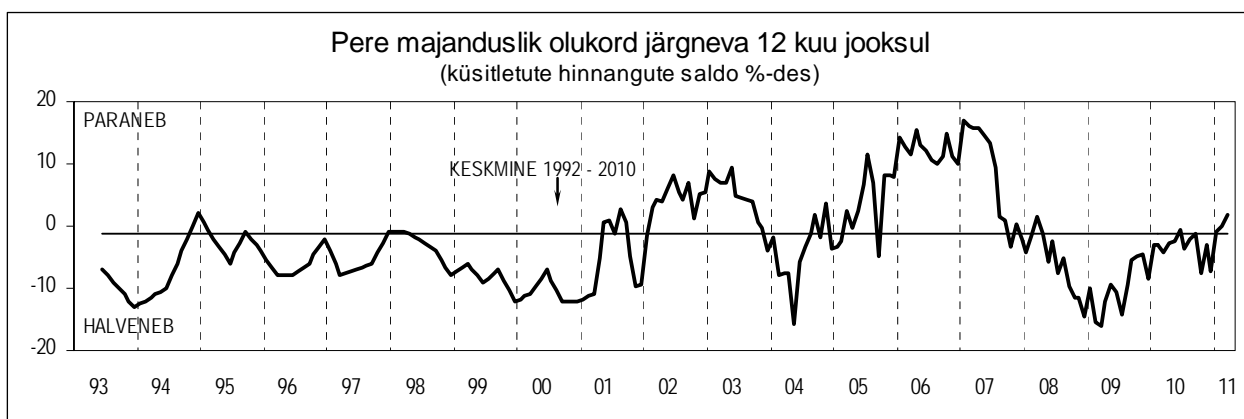
Tarbijate kindlustunde indikaator jätkas tõusu.

Perede ootused oma pere majandusolukorra suhtes muutusid paremaks

Märtsis hindas kõige suurem osa tarbijatest (49%), et nende pere majanduslik olukord on sama kui 12 kuud tagasi, 42% tarbijate olukord halvenes ja 9%-l paranes (saldo detsembris -22, märtsis -21).

Ootused oma pere majandusolukorra muutumisele järgneva aasta jooksul I kvartalis paranesid (saldo jaanuaris -1, veebruaris 0 ja märtsis 2).

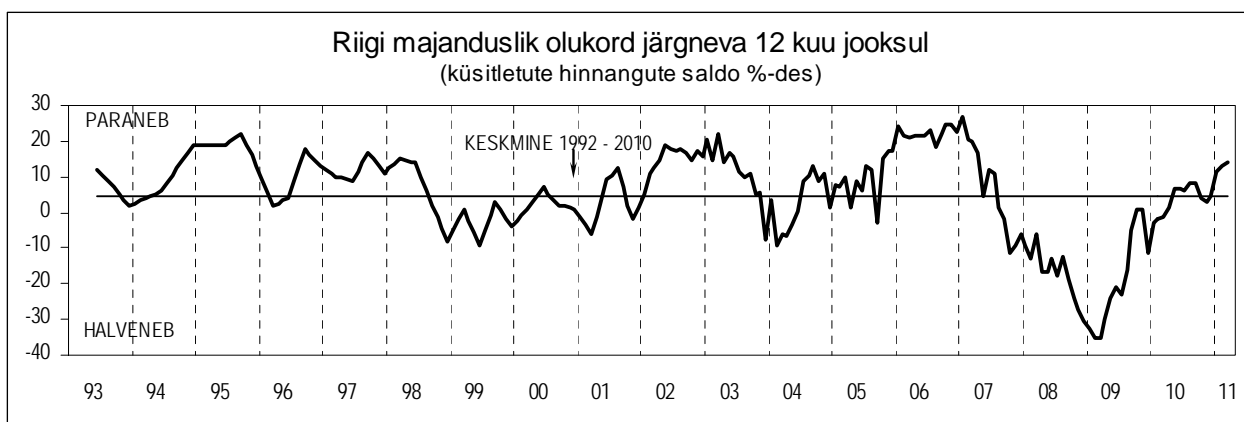
Esimest korda üle 36 kuu oli optimistlikke tarbijaid enam kui pessimiste. Nii prognoosis märtsis 23% küsitletutest, et nende pere majanduslik olukord on 12 kuu pärast parem, 43% ootas olukorra samaks jäämist ja 19% kartis halvenemist (saldo detsembris -7, märtsis 2).

Ootused riigi majandusolukorra muutumisele aasta alguskuudel paranesid

Ootused riigi majandusolukorrade järgneva 12 kuu pärast olid I kvartalis paremad kui eelmise aasta lõpul (IV kvartalis saldode keskmine 3,7, I kvartalis 12,7). Märtsis loosis 44% küsitletutest, et riigi majandusolukord on järgneva 12 kuu pärast parem, sama olukorra püsivust

ootas 29% ja halvenemist kartis 15% küsitletutest (saldo +14 on 10 punkti parem detsembri saldost ja 9 punkti kõrgem ajaloolisest keskmisest).

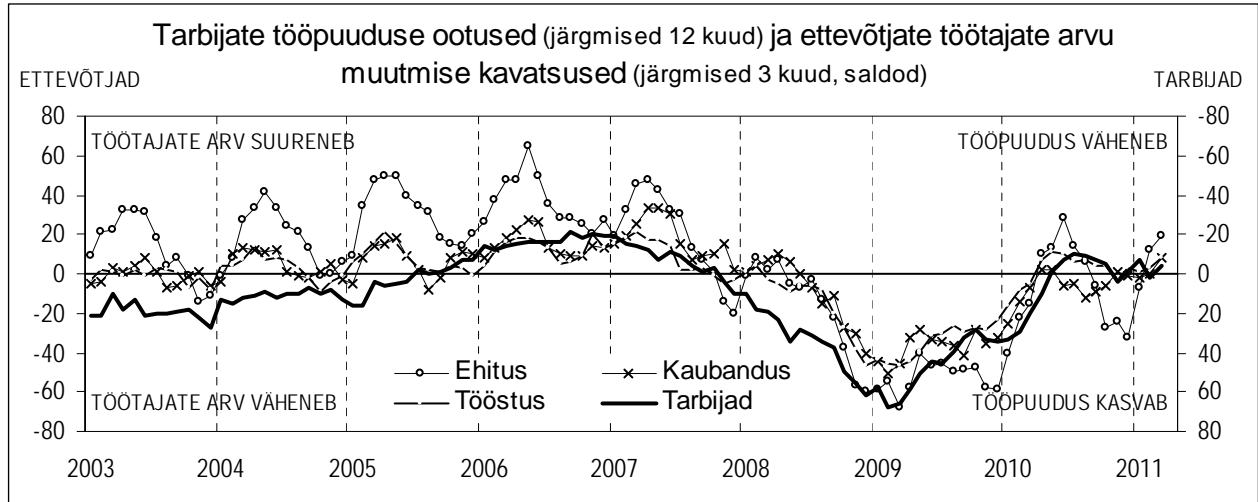

¹⁷ Küsitlusi viiakse läbi telefoni teel. Märtsikuu küsitlus viidi läbi 1. – 8. märtsini ja küsitleti 800 inimest üle Eesti.

Tööpuudus jätkab vähenemist

Tarbijate hinnangul jätkab töötus järgneva 12 kuu jooksul vähenemist (saldo detsembris -1, märtsis -4). Ettevõtjate hinnangud lähema 3 kuu tööturu muutuste kohta on ka oluliselt positiivsemad kui aasta tagasi märtsis ning näita-

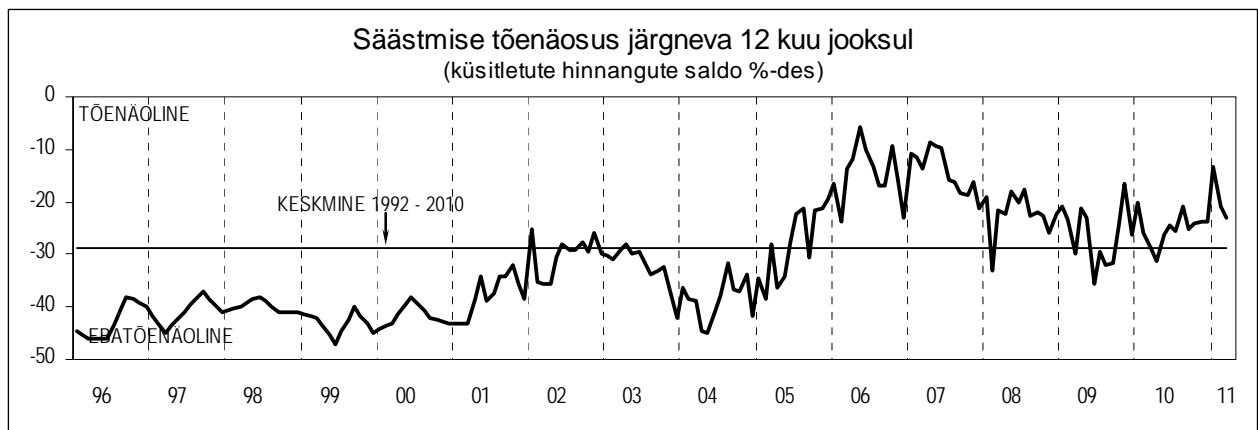
vad, et kõigis uuritavates majandusharudes on ettevõtjaid, kes töökohti juurde loovad enam kui neid, kes töökohti kaotavad (märtsi saldo tööstuses +8, kaubanduses +8, ehituses +20, teeninduses +18).

Perede rahalises olukorras olulisi muutusi ei toimunud

Perede rahaline olukord on viimastel aastatel püsinud suhteliselt stabiilne. Märtsis teatas 36% peredest säästmisest (ka detsembris 36%), 49% tuli ots-otsaga välja (detsembris 51%) ja 9% elas kas varasematest säästudest või oli võlgades (detsembris 12%).

Tarbijabaromeeter näitab, et püsikaupade ostuplaanid olid I kvartalis endiselt tagasihoidlikud, kuid natuke optimistlikumad kui aasta tagasi. Sisetarbimise kasvu Eestis piirab Euroopa Liidu riikide üks kõrgeimaid inflatsioone ja reaalsalga jätkuv langus.

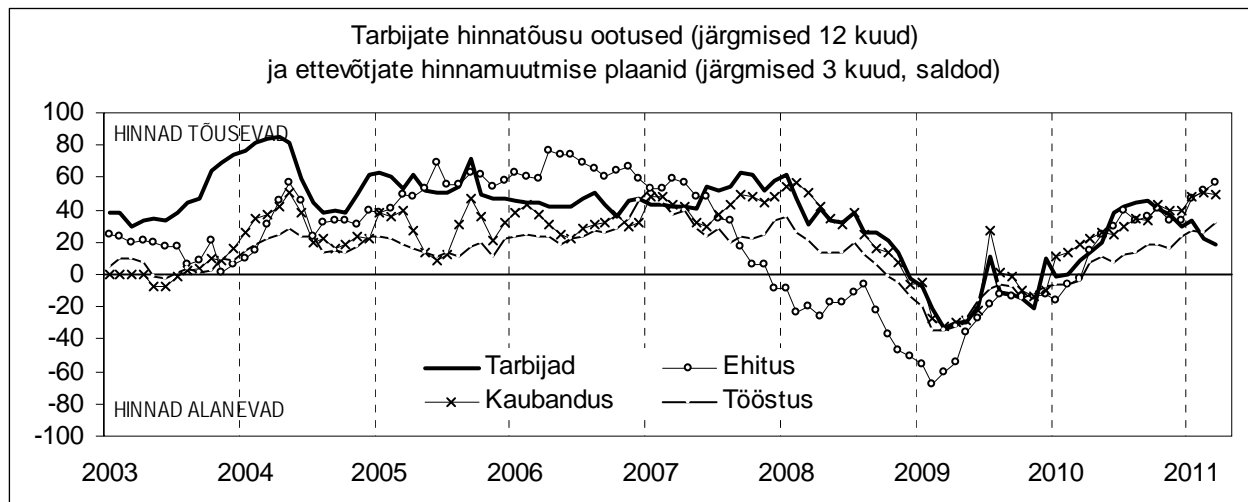
Tarbijate hinnangul on hinnad viimase 12 kuu jooksul oluliselt kallinenud, samas inflatsiooniootused nõrgenevad

Tarbijate hinnangul jätkavad hinnad ka järgneva 12 kuu jooksul kasvu, kuid natuke aeglasemas tempos kui viimase 12 kuu jooksul. Märtsis prognoosis 0,6% vastanutest hindade

alanemist (detsembris 0,5%), 15% hindade püsimist samal tasemel (detsembris 13%), 31% hindade senisest aeglasemat kasvu (detsembris 26%), 26% hinnatõusu püsimist samal

tasemel (detsembris 26%) ja 13% hinnatõusu kiirenemist (detsembris 23%); (saldo detsembris 29, märtsis 18). Ettevõtjad konjunkturi-

romeetri küsitlustes lähemaks 3 kuuks hinnatõusu tempo aeglustumist ei prognoosi.

Tarbijate kindlustunde tõusis

Tarbijate kindlustunde koondindikaator oli märtsis -1 ja see on 5 punkti parem kui oli detsembris ning 9 punkti parem pikaajalisest

keskmisest (1992-2011). 3 kuuga paranesid kõik indikaatori komponendid.

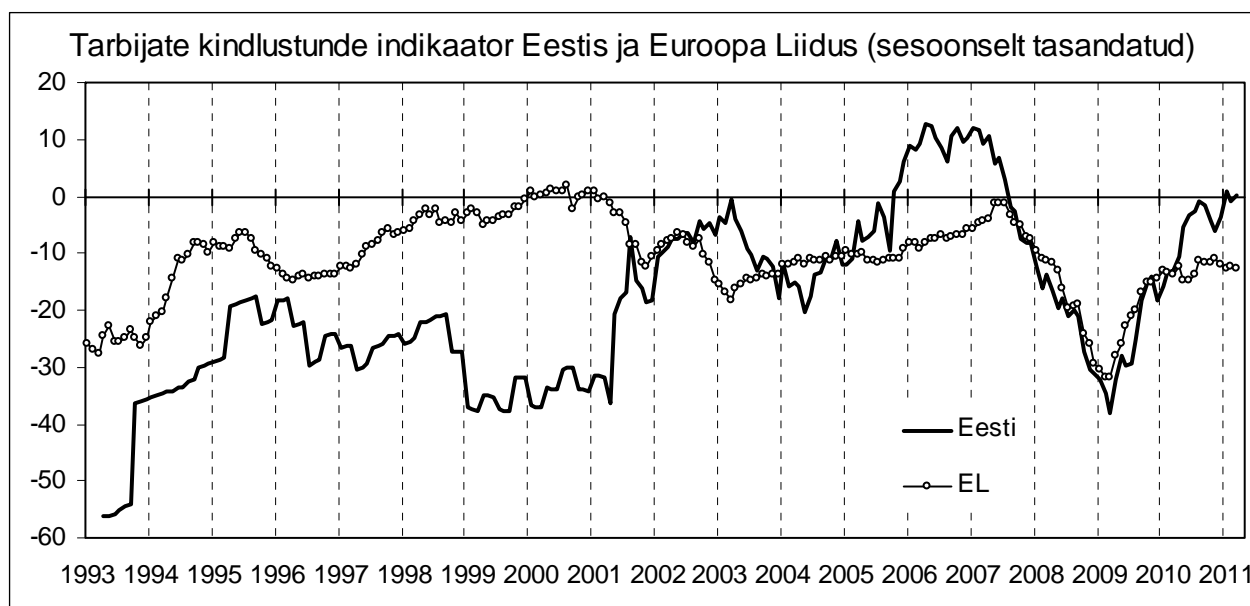
Tarbijate kindlustunde indikaator (komponentide lõikes)

		Kindlustunde indikaator	Pere majanduslik olukord 12 kuu pärast (saldo)	Eesti majanduslik olukord 12 kuu pärast (saldo)	Tööpuudus järgneval 12 kuul (saldo)	Säästmine järgneval 12 kuul (saldo)
Märts	2008	-11	2	-6	19	-22
Märts	2009	-37	-16	-35	66	-30
Märts	2010	-14	-4	-1	20	-29
Aprill	2010	-11	-3	1	10	-31
Mai	2010	-5	-3	7	-2	-26
Juuni	2010	-3	-1	7	-7	-24
Juuli	2010	-3	-4	6	-10	-26
August	2010	-1	-2	8	-9	-21
September	2010	-3	-1	8	-7	-25
Oktoober	2010	-6	-7	4	-5	-24
November	2010	-7	-3	3	4	-24
Detsember	2010	-6	-7	4	-1	-24
Jaanuar	2011	1	-1	11	-8	-13
Veebruar	2011	-2	0	13	2	-21
Märts	2011	-1	2	14	-4	-23

Tarbijate kindlustunde indikaator sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes

	2007 märts	2008 märts	2009 märts	2010 märts	2011 märts
KOKKU	9	-11	-37	-14	-1
Sissetulek					
I kvartiil	-2	-12	-41	-23	-12
II kvartiil	6	-20	-39	-22	-5
III kvartiil	15	-10	-33	-10	14
IV kvartiil	21	-5	-33	-2	5
Sugu					
Mehed	12	-10	-34	-10	4
Naised	7	-12	-39	-17	-5
Vanus					
16-29	18	-3	-29	0	10
30-49	10	-14	-42	-13	0
50-64	5	-14	-42	-23	-11
65 -	0	-15	-33	-20	-5
Tööga hõivatus					
Eraettevõtja	18	-12	-41	-2	9
Valgekrae	14	-12	-38	-8	8
Oskustööline	9	-13	-37	-9	0
Lihttööline	12	-9	-41	-21	-5
Töötu	4	-12	-47	-21	-12
Haridus					
Põhiharidus	9	-2	-27	-5	1
Keskharidus	8	-12	-39	-16	-4
Kõrgharidus	11	-16	-38	-14	5

2011. aasta märtsis oli tarbijate kindlustunde indikaator Euroopa Liidus -12,8 ja see on 0,7 punkti halvem kui detsembris. Euroalal oli tarbijate kindlustunde indikaator -10,6 ja see on 0,4 punkti parem kui detsembris.

TARBIJABAROMEETER
(vastuste jagunemine %-des)

Küsimus	2011			
	jaan	veeb	märts	
1. Perekonna majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli 12 kuud tagasi				
palju parem	++	1,9	0,6	1,5
mõnevõrra parem	+	10,1	8,3	7,8
sama	=	52,3	49,5	48,9
mõnevõrra halvem	-	26,4	29,9	31,5
palju halvem	--	8,8	10,9	10,1
ei oska öelda		0,6	0,9	0,3
saldo		-15	-21	-21
2. Perekonna majanduslik olukord järgneva 12 kuu pärast				
palju parem	++	2,0	1,4	1,6
mõnevõrra parem	+	18,4	19,9	21,8
sama	=	43,0	46,3	42,5
mõnevõrra halvem	-	16,5	15,4	16,9
palju halvem	--	3,8	3,8	2,1
ei oska öelda		16,4	13,4	15,1
saldo		-1	0	2
3. Eesti majanduslik olukord võrreldes sellega, mis oli 12 kuud tagasi				
palju parem	++	2,3	0,6	0,9
mõnevõrra parem	+	30,0	27,9	28,6
sama	=	27,3	22,1	24,1
mõnevõrra halvem	-	26,9	33,5	29,5
palju halvem	--	7,8	9,1	8,9
ei oska öelda		5,9	6,8	8,0
saldo		-4	-11	-8
4. Eesti majanduslik olukord 12 kuu pärast				
palju parem	++	2,0	0,8	0,8
mõnevõrra parem	+	41,9	44,3	43,5
sama	=	25,0	24,0	29,3
mõnevõrra halvem	-	15,5	13,5	12,6
palju halvem	--	4,0	3,3	2,0
ei oska öelda		11,6	14,3	11,9
saldo		11	13	14
5. Hindade muutus viimase 12 kuu jooksul				
oluliselt tõusnud	++	44,8	40,6	46,6
mõõdukalt tõusnud	+	33,6	32,9	29,4
natuke tõusnud	=	17,1	21,0	18,4
jäänud samaks	-	3,4	3,8	3,5
alanenud	--	0,3	0,5	0,0
ei oska öelda		0,9	1,3	2,1
saldo		60	55	60

Küsimus	2011			
	jaan	veeb	märts	
6. Hindade muutus lähema 12 kuu jooksul (võrreldes möödunud 12 kuuga)				
hinnad tõusevad kiiremini	++	23,0	15,1	13,1
hinnad tõusevad sama kiiresti	+	32,9	28,9	25,9
hinnad tõusevad aeglasemalt	=	21,6	31,3	30,8
hinnad püsivad samal tasemel	-	10,8	11,8	15,0
hinnad langevad	--	0,9	1,1	0,6
ei oska öelda		10,9	11,9	14,6
saldo		33	23	18
7. Tööpuudus järgneva 12 kuu jooksul				
kasvab tunduvalt	++	3,9	5,0	2,9
kasvab mõnevõrra	+	16,0	23,6	21,1
jääb samaks	=	35,8	36,3	34,6
väheneb mõnevõrra	-	34,9	27,9	32,1
väheneb tunduvalt	--	2,0	1,3	1,0
ei oska öelda		7,5	6,0	8,3
saldo		-8	2	-4
8. Praeguse aja soodsus püsikaupade ostmiseks				
praegu on sobiv aeg	+	26,8	24,3	24,3
ei eriti soodne ega ebasoodne	=	28,0	28,0	28,8
ei ole soodne	-	32,5	32,8	31,3
ei oska öelda		12,8	15,0	15,8
saldo		-6	-9	-7
9. Kulutamine püsikaupade ostuks järgmisel 12 kuul (võrreldes viimase 12 kuuga)				
tunduvalt rohkem	++	2,9	1,9	1,9
mõnevõrra rohkem	+	6,1	7,5	8,4
umbes samad	=	40,6	45,8	44,9
mõnevõrra vähem	-	20,5	17,4	16,4
tunduvalt vähem	--	26,4	25,4	25,5
ei oska öelda		3,5	2,1	3,0
saldo		-31	-28	-28
10. Praeguse majandusliku olukorra sobivus raha kogumiseks/säästmiseks				
väga sobiv aeg	++	3,8	4,8	4,6
küllaltki sobiv aeg	+	36,1	30,0	31,1
pigem ebasobiv aeg	-	36,6	35,4	38,1
täiesti ebasobiv aeg	--	13,5	19,1	16,3
ei oska öelda		10,0	10,8	9,9
saldo		-10	-17	-15

Küsimus	2011			
	jaan	veeb	märts	
11. Raha säästmise tõenäosus lähema 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	6,1	5,0	3,6
küllaltki tõenäoline	+	35,8	32,1	32,1
küllaltki ebatõenäoline	-	35,3	37,8	37,3
täiesti ebatõenäoline	--	19,8	23,1	24,1
ei oska öelda		3,1	2,0	2,9
saldo		-13	-21	-23
12. Pere praegune rahanduslik olukord				
säästetakse palju	++	3,3	1,5	1,8
säästetakse natuke	+	38,8	37,3	34,6
tullakse ots-otsaga välja	=	46,6	49,6	53,0
kulutatakse varasemaid sääste	-	7,5	6,9	6,3
elatakse võlgu	--	3,0	3,1	2,9
ei oska öelda		0,9	1,6	1,5
saldo		16	14	13

Küsimus	2011			
	jaan	veeb	märts	
13. Auto ostmise tõenäosus järgmise 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	4,3	-	-
küllaltki tõenäoline	+	5,6	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	11,1	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	77,8	-	-
ei oska öelda		1,3	-	-
saldo		-76	-	-
14. Maja ostmise või ehitamise tõenäosus järgmise 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	1,4	-	-
küllaltki tõenäoline	+	3,5	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	6,5	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	87,5	-	-
ei oska öelda		1,1	-	-
saldo		-88	-	-
15. Suuremate kulutuste tegemise tõenäosus oma maja või korteri kapitaalseks ümberehitamiseks või remontimiseks järgneva 12 kuu jooksul				
väga tõenäoline	++	7,3	-	-
küllaltki tõenäoline	+	22,0	-	-
küllaltki ebatõenäoline	-	11,1	-	-
täiesti ebatõenäoline	--	58,6	-	-
ei oska öelda		1,0	-	-
saldo		-46	-	-

TARBIJABAROMEETER

(saldod: küsitletute positiivsete ja negatiivsete hinnangute vahe)

Küsimus	1992 - 2011			2010												2011		
	min	kesk	max	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3		
PEREKONNA MAJANDUSLIK OLUKORD																		
Viimased 12 kuud	-53	-8	18	-36	-32	-31	-29	-23	-23	-21	-20	-21	-22	-15	-21	-21		
Järgmised 12 kuud	-36	-1	17	-4	-3	-3	-1	-4	-2	-1	-7	-3	-7	-1	0	2		
RIIGI MAJANDUSLIK OLUKORD																		
Viimased 12 kuud	-65	-5	38	-55	-46	-37	-33	-24	-13	-13	-11	-12	-13	-4	-11	-8		
Järgmised 12 kuud	-37	5	27	-1	1	7	7	6	8	8	4	3	4	11	13	14		
HINNAD																		
Viimased 12 kuud	-29	32	85	3	7	11	25	24	30	32	51	58	61	60	55	60		
Järgmised 12 kuud	-33	41	85	8	13	19	38	41	45	45	41	37	29	33	23	18		
Muutus %-des	-1	11	21	7	7	7	7	8	8	8	9	9	8	8	7	7		
TÖÖPUUDUS																		
	-22	17	76	20	10	-2	-7	-10	-9	-7	-5	4	-1	-8	2	-4		
PÜSIKAUPADE OSTUD																		
Praegu	-9	24	47	13	20	10	16	23	24	21	22	16	16	-6	-9	-7		
Järgmise 12 kuu jooksul	-60	-17	-2	-33	-27	-32	-27	-27	-28	-25	-34	-24	-28	-31	-28	-28		
SÄÄSTUD																		
Praegu	-75	-25	-2	-25	-28	-23	-23	-17	-13	-19	-17	-11	-17	-10	-17	-15		
Järgmise 12 kuu jooksul	-47	-29	-6	-29	-31	-26	-24	-26	-21	-25	-24	-24	-24	-13	-21	-23		
PERE RAHANDUSLIK OLUKORD																		
	-22	11	20	12	14	12	12	14	14	13	15	13	11	16	14	13		
AUTO OSTMINE																		
	-89	-69	-55	x	-81	x	x	-82	x	x	-81	x	x	-76	x	x		
MAJA OSTMINE																		
	-93	-82	-64	x	-87	x	x	-87	x	x	-89	x	x	-88	x	x		
MAJA, KORTERI REMONT																		
	-66	-34	-14	x	-45	x	x	-48	x	x	-46	x	x	-46	x	x		
KINDLUSTUNDE INDIKAATOR																		
	-37	-10	13	-14	-11	-5	-3	-3	-1	-3	-6	-7	-6	1	-2	-1		

3. 2010 – majanduse elavnemise aasta

Mäletatavasti osutus 2009. aasta Eestile raske- maks kui prognoositi, 2010. aasta kohta võib öelda vastupidist – see oli parem kui aasta alguses kardeti. Oodatud minimaalse paranemise asemel võime täna rääkida enam kui 3%-lisest majanduskasvust, rekordilisest ekspordikäibest, positiivsest jooksevkontost, tööstustoodangu märgatavast suurenemisest, pangalaenu jäägi vähenemisest, välisturistide rekordarvust jne. Kõik see annab piisavalt alust nimetada 2010. aasta majanduse elavnemise aastaks.

Positiivsete arengute kõrval iseloomustab 2010. aastat aga ka endiselt range eelarvekulude kokkuhoid, suur tööpuudus, arvestatav tarbijahindade kallinemine jm. Nüüd kõigest lähemalt.

Sisemajanduse koguprodukt (SKP) kasvas 2010. aastal püsihindades 3,1% ja moodustas jooksevhindades 14,5 mld eurot (kasv 0,6 mld eurot). Majandusharude lõikes olid lisandväärtuse peamisteks kasvumootoriteks töötlev tööstus, energeetika ja finantsvahendus. Kvartalite lõikes arenes SKP tõusujoones: I kvartal – langus 2,6%, II kvartal – tõus 3,1%, III kvartal – tõus 5,0% ja IV kvartal – tõus 6,7% (võrreldes eelmise aasta sama perioodiga).

SKP arvestus **tarbimise meetodil** näitab, et 2010. aastal suurenes välisnõudlus, kuid sisenõudlus jäi praktiliselt eelmise aasta tasemele, sedagi vaid varude kasvu toel. Eratarbimiskulutused vähenesid 1,9% (2009. a -18,8%) ja investeeringud 9,1% (2009. a -33,0%). Investeeringute osakaal SKP-s langes teist aastat järjest ja moodustas 2010. aastal 18,6% (2008. a 28,4%, 2009. a 21,8%). Eratarbimise osakaal moodustas 48,2%, mis on 2,3%-punkti vähem kui 2009. aastal. Avaliku sektori lõpptarbimiskulutused moodustasid 20,6% SKP-st. **Tööhõive** langus, mis kestis ligi kaks aastat, lõppes 2010. a II kvartalis, mil hõive suurenes I kv suhtes 0,9%. Hõive taastumine jätkus ka III ja IV kvartalis ning IV kv oli hõive juba 2,1% suurem kui aasta varem. 2010. aasta keskmine hõivatute arv oli siiski vaid 571 tuhat inimest ehk 25 tuhat inimest vähem kui 2009. aastal.

Mitte-aktiivseid 15-74 aastasi inimesi (õppijad, pensionärid, kodused, heitunud) oli 348 tuhat, mis on sama kui 2009. aastal. Kõige rohkem, 14 600 inimese võrra kasvas hõive tööstuses, jõudes buumiaegsele (2007. a) tasemele. **Töötuse määr** alanes kogu 2010. aasta jooksul, saavutades madalaima taseme (13,6%) IV kvartalis. 2010. a keskmine **töötute arv** oli 116 tuhat inimest, mis on 21 tuhande inimese võrra rohkem kui 2009. aastal ning moodustas 16,9% tööjõust (2009. a 13,8%). Töötus meeste hulgas oli jätkuvalt suurem kui naiste hulgas, kuid vahe aasta jooksul vähenes. Pikaajaliste (üle aasta) töötute osakaal töötute hulgas langes IV kvartalis 49%-ni (oli III kv 53%).

Tarbijahinnad tõusid 2010. aasta keskmisena 3,0% (2009. a deflatsioon 0,1%), seejuures I kvartalil 0,3%, II kvartalil 3,2%, III kvartalil 3,3% ja IV kvartalil 5,2% (aasta võrdluses). Tarbijahinnaindeksi suurimateks mõjutajateks olid mootorkütuse 20,1%-line, elektri-, soojusenergia ja kütte 6,9%-line ning toidu- ja mittealkohoolsete jookide 3%-line kallinemine. 2010. a detsembris võrreldes 2009. a detsembriga olid kaubad 7,2% ja teenused 3,2% kallimad. Kaupade ja teenuste administratiivselt reguleeritavad hinnad tõusid aastaga 8,6% ja mittereguleeritavad hinnad 4,8%. Inflatsiooni oodatust kiiremat kasvu põhjustas suuresti toormehindade kallinemine rahvusvahelistel turgudel.

Kaupade eksport kasvas 2010. aastal 35% ning ulatus nominaalhinnas 8,75 mld euronit, ületades senise rekordi, mis oli 2008. a 8,47 mld eurot. Ekspordi tõus (võrreldes 2009. aastaga) algas juba I kvartalis, kuid tõelise hoo sai tõus sisse teisel poolaastal. Kvartalite lõikes oli ekspordi käive järgmine: I kv – 1,78 mld eurot, II kv – 2,08 mld eurot, III kv – 2,27 mld eurot ja IV kv – 2,62 mld eurot. Detsembris kasvas eksport eelmise aasta detsembri suhtes 67%. Ekspordi kiiret kasvu vedasid masinad ja seadmed, mida müüdi välisturgudele aasta varasemaga võrreldes 1,6 korda rohkem. Selle grupi kaupadest olid suurema osatähtsusega mobiilsideseadmed ja isoleeritud elektrijuht-

med. Ligi poole võrra kasvas aastaga puidu ja puidutoodete ning metallide ja metallitoodete väljavedu. Ekspordi peamised sihtriigid olid endiselt Soome (17% kogu ekspordist), Rootsi (15,7%), Läti (9,7%) ja Venemaa (9,0%). EL27 osa Eesti ekspordis oli 69%. Riikide lõikes oli ekspordi kasv kõige suurem Rootsi (68%) ja Soome (24%). Need olid ka riigid kuhu Eesti eksport kriisi aastatel kõige rohkem vähenes. Põhjus on selles, et olulise osa Eesti kaubavahetusest Soome ja Rootsiga on tööstusharusisene ja sõltub nende riikide ekspordist kolmandatesse riikidesse. Eesti töötleva tööstuse ettevõtted eksportisid oma toodangust esialgsel hinnangul üle 70%, mis on kõigi aegade parim tulemus. Osaliselt tulenes see madalast sisenõudlusest.

Kaupade import moodustas 2010. aastal 9,27 mld eurot, ületades 2009. a taseme 27% võrra. Võrreldes rekordilise 2007. aastaga on kaupade import 19% väiksem, seda eelkõige nõrga sisenõudluse tõttu (nõudlus on vähenenud nii tarbekaupade kui ka kapitalikaupade osas). Nii nagu eksport, kasvas ka import kvartalist kvartalisse: I kv – 1,96 mld eurot, II kv – 2,26 mld eurot, III kv – 2,39 mld eurot ja IV kv – 2,66 mld eurot. Valdav osa kaupadest imporditi Euroopa Liidust – kokku 7,39 mld euro eest ehk 80% kogu impordist. Kaupade import kasvas 2010. aastal aeglasemalt kui eksport, mille tulemusena **kaubavahetuse defitsiit** taas (nagu ka 2008. ja 2009. a) vähenes. Väliskaubanduse puudujääk oli 0,52 mld eurot (rekordilisel 2007. aastal 3,41 mld eurot). Suurim negatiivne bilanss oli Eestil keemiatoodete osas (341 mld eurot) ja suurim positiivne bilanss puidu ja puidutoodete kaubavahetuses (538 mld eurot).

Teenuste bilanss oli 2010. aastal traditsiooniliselt positiivne, eksport moodustas 3,40 mld eurot ja import 2,09 mld eurot. Teenuste positiivne bilanss korvas kaubavahetuse puudujäägi ning teist aastat järjest oli jooksev konto saldo positiivne – 0,52 mld eurot ehk 3,6 % SKP suhtes.

Palkade langusele 2009. aastal (-5,2%) järgnes 2010. aastal väike tõus, mis aga ei viinud palkasid kriisieelsele rekordtasemele (2008. a 825 eurot). Jättes kõrvale palgalanguse sotsiaalse külje, võib palkade mõõdukat alanemist hinnata kui tööturu paindlikkuse näitajat, mis aitas leevendada ettevõtete finantsraskusi. Aasta keskmiseks brutopalgaks kujunes 789 eurot, mis tähendab, et palgad suurenesid 0,6%. Hinnatõusu arvestav reaalpalk langes 2,3%. Tegevusalade lõikes olid kõrgemad palgad IV kvartalis: finantsvahenduses 1338 eurot ja IT-sektoris 1305 eurot. Kõige madalamad palgad olid toitlustus ja majutussektoris – 506 eurot.

Buumi ajal hoogsalt paisunud **laenuurg** kahanes teist aastat järjest. 2010. aasta lõpuks oli laenujääk vähenenud 15,6 mld eurolt (2009. a) 14,9 mld euronile ehk 4,5%. Aasta teisel poolel laenuurg elavnes. Lisaks laenude tagasimaksmisele kasvasid elanike ja ettevõtete hoiused pankades, ulatudes aasta lõpuks 10,5 mld euronile, selles elanike säästud moodustasid 4,2 mld eurot (kasv aastaga 7,8%). Tavatult suur on tähtajatute hoiuste osakaal, kuna pankade intressimäärad püsivad madalad.

Kinnisvaraturg, pärast 3 aastat kestnud langust, 2010. aastal mõnevõrra elavnes: notariaalselt tõestatud kinnisvaratehingute arv tõusis 18,4% ja tehingute kogumaksumus 6,6%. Kokku sõlmiti 2010. aastal 31,4 tuhat ostumüügi tehingut kogumaksumusega 1,23 mld eurot. Keskmise kinnisvaratehingu maksumus oli 39,2 tuhat eurot. Võrdluseks olgu märgitud, et buumi ajal (2006) sõlmiti 62,8 tuhat tehingut ja nende koguväärtus oli 4,8 mld eurot (keskmise maksumus 76,7 tuhat eurot).

Äriettevõtete tegevust 2010. aastal iseloomustavad järgmised andmed: tööstustoodang (mahuindeks) kasvas 20,8%, kaupade jaemüük (mahuindeks) langes 3,0%, omal jõul tehtud ehitustööde maksumus vähenes 15%. Jääb veel lisada, et **maksebilanss** oli negatiivne (-831,3 mln eurot) ja **riigieelarve** väikeses ülejäägis (8 mln eurot).

Rahvusvaheliste reitinguagentuuride hinnangud Eestile (seisuga 30. märts 2011. a)

- **Rahvusvaheline konkurentsivõime reiting** (Institute for Management Development, Lausanne)

34. koht 58 riigi arvestuses. Reiting iseloomustab Eesti ettevõtluskeskkonda, ekspordivõimet, avatust, infrastruktuuri arengut. Võrreldes aasta varasemaga on reiting ühe koha võrra tõusnud.

- **Gloaalne konkurentsivõime reiting** (World Economic Forum, Geneva)

33. koht 139 riigi võrdluses. Reiting iseloomustab riigi võimet tagada jätkusuutlik majanduskasv keskpikal perioodil. Tugineb informatsioonile, mis iseloomustab riigi arengufaasi sõltuvalt sellest, kas areng toimub ressursside, tehnoloogia või innovatsiooni baasil. Võrreldes aasta varasemaga on reiting 2 koha võrra tõusnud.

- **Rahvusvaheline inimarengu indeks** (ÜRO)

34. koht 169 riigi edetabelis. Indeks arvestab elanike haridustaset, eluiga, majanduse arengutaset jne. Võrreldes 2009. aastaga tõus kuus kohta.

- **Rahvusvaheline majandusvabaduse indeks** (The Heritage Foundation)

14. koht 183 riigi võrdluses. Hindamise aluseks on kaubanduspoliitika, riiklik sekkumine, rahanduspoliitika, musta turu osakaal majanduses jne. Võrreldes möödunud aastaga on Eesti 2 koha võrra tõusnud.

- **Rahvusvaheline pikaajaliste väliskohustuste täitmise võimet iseloomustav reiting** (Standard & Poor's)

Reitinguagentuur Standard & Poor's (S&P) tõstis Eesti riigireitingut ühe astme võrra tasemelt A– tasemele A, reitingute väljavaade jäi stabiilseks. Aluseks on riigis läbiviidud struktuurireformid, otseinvesteeringute maht, fiskaal- ja rahapoliitika. Reiting "A" tähendab, et riik on täiesti usaldusväärne.

- **Rahvusvaheline korruptsiooni indeks** (Transparency International)

26. koht 178 riigi edetabelis. Esikohal olevas riigis on korruptsioon väiksem. Aastaga on Eesti positsioon 2 koha võrra paranenud.

- **Rahvusvaheline infotehnoloogia indeks** (World Economic Forum)

25. koht 134 riigi võrdluses. Aluseks on IT kasutamine riigi majanduse edendamisel. Võrreldes aasta varasemaga on Eesti seitsme koha võrra langenud.

- **Bertelsmanni transformatsiooni indeks** (Bertelsmann Media Worldwide)

Eestile kuulub 4. koht 128 riigi hulgas. Iseloomustab turumajanduse ja demokraatia arengut riigis sellesuunaliste reformide kiiruse ja efektiivsuse kaudu. Viimase aastaga on Eesti koha võrra langenud, kuid kuulub endiselt kiirelt arenevatesse riikide gruppi.

- **Turismi konkurentsivõime indeks** (World Economic Forum)

Eestile kuulub 139 riigi hulgas 25. koht. Indeks võtab arvesse riigis valitsevat turvalisust, transpordi- ja IT infrastruktuuri, loodus- ja kultuuriressursse, tervishoiu- ja hügieenitingimusi jne. Viimase aastaga on Eesti tõusnud kahe koha võrra.

Tabel 3.1. Sisemajanduse koguprodukt tegevusalade lõikes (miljon EUR)

	2000. a püsihindades			Kehtivates hindades		
	2009	2010	Muutus, %	2009	2010	Osatähtsus 2010. a, %
Põllumajandus ja jahindus	180,7	183,6	1,6	178,1	249,2	2,0
Metsamajandus	73,7	89,7	21,7	100,8	155,8	1,2
Kalapüük	17,5	18,5	5,6	30,5	36,4	0,3
Mäetööstus	84,4	94,5	11,9	155,0	173,6	1,4
Töötlev tööstus	1 346,0	1 624,3	20,7	1 713,7	2 126,1	16,8
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	186,9	208,5	11,5	464,7	580,0	4,6
Ehitus	413,1	371,5	-10,1	832,4	722,9	5,7
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja kodumasinade remont	990,1	993,9	0,4	1 542,5	1 575,9	12,4
Hotellid ja restoranid	117,3	119,6	2,0	173,6	172,8	1,4
Veondus, laondus ja side	1 019,7	1 029,8	1,0	1 321,5	1 451,1	11,4
Finantsvahendus	568,6	630,8	10,9	412,6	472,7	3,7
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	1 462,1	1 480,7	1,3	2 557,5	2 551,4	20,1
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	446,4	443,5	-0,7	922,9	903,7	7,1
Haridus	307,5	301,6	-1,9	650,9	634,3	5,0
Tervishoid ja sotsiaalhoolkanne	180,2	174,8	-3,0	504,3	481,2	3,8
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	197,5	197,1	-0,2	407,5	404,8	3,2
LISANDVÄÄRTUS KOKKU	7 639,5	7 916,9	3,6	11 968,5	12 691,8	100,0
Neto-tootemaksud	1 085,1	1 082,7	-0,2	1 892,3	1 809,1	
SKP TURUHINDADES	8 718,1	8 988,9	3,1	13 860,8	14 500,9	

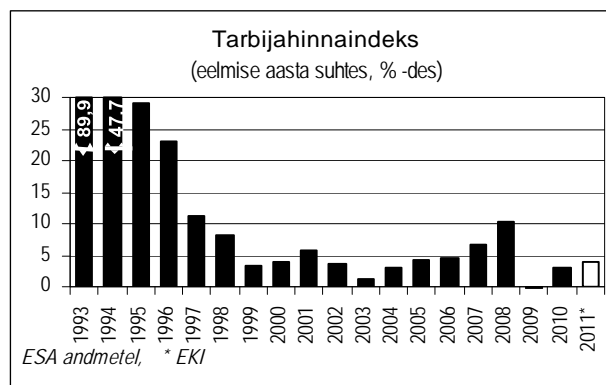
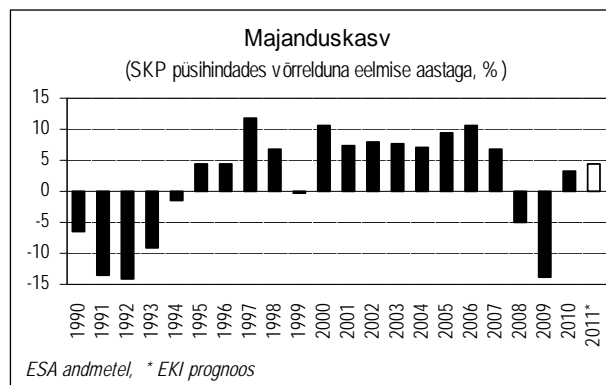
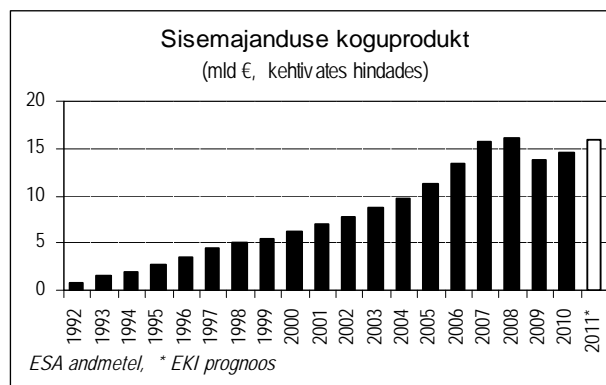
Allikas: Statistikaamet

4. Eesti majandusarengust 1993-2010 ja prognoos 2011

Sisemajanduse koguprodukt (SKP). Reformide ja majanduse ümberstruktureerimise käigus (1992-1994) kahanes sisemajanduse koguprodukt (püsihindades) ligi veerandi võrra. Tõus algas 1994. aasta teisel poolel ja kestis 2007. aastani. Majanduse reaalkasv oli tõusu-aastatel (2000-2007) keskmiselt 8,7% aastas. Nominaalhindades suurenes SKP 1994-2007 ~10 korda. Arengukiirus tõusis pärast Eesti liitumist Euroopa Liiduga. Sellest tulenevalt võib 2004. aastat nimetada kiirenduse aastaks ja 2005. aastat kõrgkonjunktuuri aastaks. Sel aastal sai alguse kinnisvarabuuri, mis kulmineerus 2006. aastal, mis sai nimeks ülekuumenemise aasta. Kinnisvarabuuri järgsele aastale oli iseloomulik majanduskasvu aeglustumine, mistõttu 2007. aasta märksõnaks on jahtumine. Olukord muutus 2008. aastal, kui maailmas sai alguse finantskriis, mis viis Eesti majanduse langusesse (-5,1%). 2008. aastal moodustas SKP ühe inimese kohta 67% Euroopa Liidu 27 riigi keskmisest (hindade erinevust arvestades). Majanduslangus kiirenes 2009. aastal (langus 13,9%) ja alles 2010. aastal saavutati 3,1% tõus.

Tarbijahinnaindeks (THI). Tarbekaubad ja tasulised teenused on krooni ajal (1992. juunist kuni 2010. a detsembrini) kallinenud 10,7 korda. Tarbijahindade tõus aastast-aastasse aeglustus, jõudes 2003. a 1,3%-ni. Perioodil 2004-2006 THI püsis vahemikus 3,0...4,4%. Hinnatõusu aluseks oli siis siirdemajandusriikidele iseloomulik hinnaühildumisprotsess. Sel perioodil kasvasid administratiivselt reguleeritavad hinnad kiiremini vabalt kujunevatest hindadest ja teenuste hinnad kaupade hindadest (2004. a THI oli 3,0%, 2005. a 4,1% ja 2006. a 4,4%). Nõudmis- ja pakkumispoolsete tegurite koosmõjul hakkas 2007. aastal inflatsioon taas kiirenema: 2007. aastal oli THI 6,6% ja 2008. aastal koguni 10,4%. Situatsioon muutus oluliselt 2009. aastal, mil majanduslanguse ja vähenenud nõudluse mõjul inflatsioon langes miinus 0,1%-ni. 2010. aastal hinnad tõusid 3,0%.

Väliskaubandus. Eesti väliskaubandus on teisel iseseisvusajal jõudsalt arenenud. Aastatel 1994-2008 kasvas kaupade väliskaubanduse käive jooksvates hindades ligi 8 korda. Samas on kõikidel aastatel kaubavahetusbilanss olnud negatiivne, seejuures rekordaastatel on defitsiit ületanud 3 mld € piiri. Kõige kiirema hüppe tegi **eksport** 2010. aastal. Eesti suurimad ekspordipartnerid on läbi aegade olnud Soome ja Rootsi. Kaupade **import** on kõigil aastatel (välja arvatud 1999. a ja 2009. a) suurenenud. Impordinõudluse kiiret kasvu on soodustanud välismaiste otseinvesteeringute hoogne sissevool

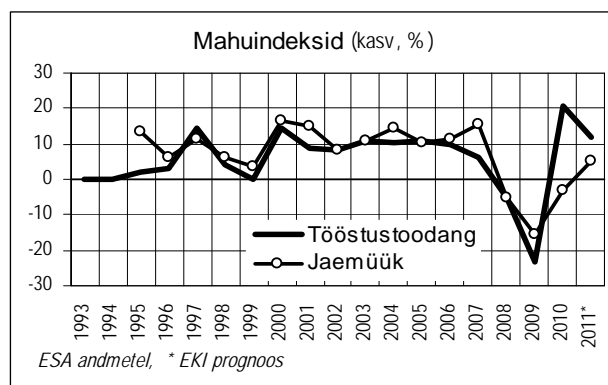
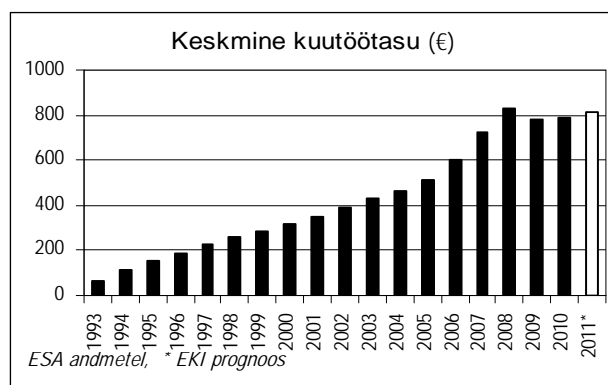
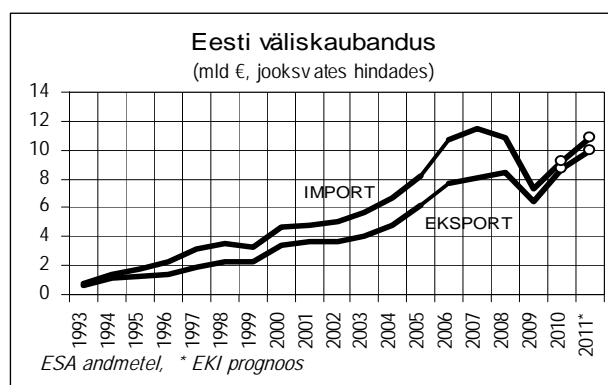

ja eratarbimise kiire areng. Peamisteks impordipartneriteks on olnud samuti Soome ja Rootsi, kust on ka pärit valdav osa detaile ja pooltooteid, mida on kasutatud allhankelepingute täitmisel. Maailma majanduskliima halvemisega Eesti väliskaubanduse areng aastatel 2001-2002 ja 2008-2009 aeglustus, kuid olukorra paranedes taas kiirenes. 2010. aastal väliskaubandus märgatavalt elavnes (tõus üle kolmandiku).

Tööhõive. Negatiivse iibe ja väljarände tõttu 90-ndatel aastatel tööga hõivatute arv Eestis oluliselt vähenes. Alates 2000. aastast hõivatute arv liikus tõusu suunas, jõudes 2000. a 572 tuh inimeselt 657 tuhande inimeseni 2008. aastal. Töötuse määr kasvas kuni 2000. aastani, ulatudes siis ligi 14%-ni. Aastatel 2002-2007 töötuse määr liikus langustrendil, moodustades 2003. ja 2004. a ~10% ja 2007. a 4,7%. Tööhõivet tõstis kinnisvarabuum, mille käigus ehitussektoris lisandus ligi 40 tuhat töötajat. 2008. aastal hakkas tööpuudus taas kasvama, põhjustatuna majanduslangusest ja eriti ehitussektori taandarengust. 2009. a tööpuudus kasvas järsult. Registreeritud töötisijaid oli aasta lõpul 87 282 inimest (aasta keskmine 67 tuh in). 2010. aasta teisel poolel olukord paranes, kuid aasta keskmine näitaja oli ligi 80 tuh in).

Tööstustoodang. Tööstustoodangu osakaal SKP-s on majanduse ümberstruktureerimise käigus vähenenud 35,4%-lt (1992. a) 14,5%-ni (2009. a). Töötlev tööstus annab 5/6 tööstustoodangust. Aastatel 1995-2007 oli tööstustoodangu mahuindeks positiivne, erandiks vaid 1999. aasta, mil 3,4%-st langust põhjustas Vene majanduskriis. 2000-2007. a oli tööstuse areng väga kiire (keskmiselt 10%). Toodangu maht sõltus olulisel määral allhanketööde lepingutest ja viimased omakorda maailmamajanduse olukorrast. Oluline mõju tööstustoodangu arengule on välisnõudlusel, kuna tööstusettevõtted müüvad välisturgudel enam kui poole oma toodangust. Olukord muutus oluliselt 2008. aastal, mil nõudluse langus sise- ja välisturul põhjustas toodangu mahu 5,0%-lise vähenemise. Tellimised vähenesid veelgi enam 2009. aastal, mil toodangu maht langes 24,1%. Uus tõus algas 2010. a, seda tänu ekspordinõudluse tõusule (oodatav tõus 20,8%).

Palk ja elanike sissetulekud. Aastatel 1992-2008 keskmine brutopalk pidevalt suurenes, ületades 400 € piiri esmakordselt 2003. aastal ja 800 € piiri 2008. aastal. Palga kasv kuni 2008. aastani on ületanud tarbijahindade kallinemise, tagades reaalsel palgal tõusu. Keskmiselt on reaalsel palgal tõus olnud 1996-2008. a 7,0% aastas. Kõrgemad nominaalpalgad on finantssüsteemis, valitsussektoris, kinnisvaraarenduses ja mäetööstuses. Majanduslangus sundis ettevõtteid tootluse- ja palgatõusu proportsioonist rangevalt kinni pidama. 2009. a keskmine palk langes 784 euroni. 2010. aasta keskmine palk tõusis 5 € võrra.

Tähtsamad majandusnäitajad 1993 – 2010 ja prognoos 2011. a

Näitaja	Mõõtühik	1993	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 prognoos
Sisemajanduse koguprodukt (SKP)	mld €	1,5	5,0	5,4	6,2	7,0	7,8	8,7	9,7	11,2	13,4	15,8	16,1	13,9	14,5	16,0
SKP võrreldavates hindades eelmise aasta suhtes	%	91,0	106,0	100,6	110,0	107,5	107,9	107,6	107,2	109,4	110,6	106,9	94,9	86,1	103,1	104,5
Kapitali kogumahutus põhivarasse	mld €	0,3	1,5	1,3	1,6	1,8	2,3	2,8	3,0	3,6	4,8	5,5	4,6	3,0	2,7	3,3
Tarbijahinnaindeks (aasta keskmine)	%	89,9	8,2	3,3	4,0	5,8	3,6	1,3	3,0	4,1	4,4	6,6	10,4	-0,1	3,0	4,0
Tootjahinnaindeks (aasta keskmine)	%	75,0	4,2	-1,2	4,9	4,5	0,4	0,2	2,9	2,1	4,5	8,3	7,1	-0,5	3,3	4,0
Kaupade põhieksport	mld €	0,68	2,25	2,26	3,44	3,69	3,64	4,00	4,77	6,19	7,72	8,03	8,47	6,48	8,75	10,0
Kaupade põhiimport	mld €	0,75	3,53	3,22	4,61	4,80	5,08	5,71	6,70	8,21	10,71	11,44	10,90	7,27	9,25	10,8
Kaubavahetuse saldo	mld €	-0,08	-1,28	-0,96	-1,17	-1,11	-1,44	-1,71	-1,94	-2,02	-2,99	-3,41	-2,43	-0,79	-0,50	-0,8
Teenuste eksport	mld €	0,28	1,33	1,41	1,62	1,80	1,80	1,96	2,29	2,61	2,87	3,19	3,51	3,16	3,40	4,5
Teenuste import	mld €	0,22	0,82	0,87	0,97	1,07	1,17	1,23	1,40	1,77	1,98	2,24	2,29	1,81	2,09	2,4
Jooksevkonto saldo	mld €	0,02	-0,43	-0,23	-0,33	-0,36	-0,82	-0,98	-1,10	-1,12	-2,05	-2,72	-1,57	0,63	0,52	0,4
SKP suhtes	%	0,3	-8,6	-4,3	-5,4	-5,2	-10,6	-11,3	-11,3	-10,0	-15,3	-17,2	-9,7	4,5	3,6	-2,5
Registreeritud tööpuudus (aasta keskmisena)	tuh in	34,4	31,9	44,0	46,2	54,1	48,2	43,3	32,2	26,0	15,4	13,4	19,7	67,0	79,7	60,0
Nominaalpalk keskmiselt kuus	€	68	257	284	314	352	393	430	466	516	601	725	825	784	789*	825
Reaalpalga kasv eelmise aasta suhtes	%	2,2	4,0	6,9	6,3	6,1	7,6	8,0	5,2	6,4	11,6	13,0	3,2	-4,9	-2,3	0,5
Tööstustoodang, mahuindeks	%	-18,7	4,1	-3,4	14,4	8,8	8,4	11,0	10,4	11,0	9,9	6,4	-5,0	-24,1*	20,8*	12,0
Jaemüük, mahuindeks	%	...	6,4	3,6	16,3	15,0	8,4	10,9	14,6	10,5	11,3	15,5	-5,4	-15,6	-3,0	5,0
Pankade koondlaenuportfell aasta lõpul	mld €	...	1,5	1,7	2,2	2,6	3,2	4,4	5,9	8,0	11,4	15,3	16,6	15,6	14,8	15,0
Omal jõul tehtud ehitustööd	mld €	0,12	0,61	0,54	0,62	0,69	0,89	1,00	1,18	1,55	2,07	2,63	2,30	1,50	1,28	1,6

* esialgne

5. Eesti majanduse arengu prognoos 2011–2014

Äsjalõppenud 2010. aasta arengud näitavad, et 2008.–2009. aasta finants- ja majanduskriis maailmas on läbi ning asendumas(nud) majanduse elavnemisega. Kriis tõi esile arenenud riikide haavatavuse ja arenevate Aasia riikide uued, seni kasutamata võimalused. Kriisijärgse elavnemise iseloomu ja liikumapanevate jõudude kohta on analüütikud andnud erinevaid hinnanguid. Ühes ollakse aga üksmeelsed – majanduse taastumine ja uued arengud sõltuvad suuresti makromajanduslikust tasakaalustatusest, finantsstabiilsusest ja struktuurimuutustest.

Eesti lähiaastate käekäiku kujundavad lisaks öeldule paljuski veel meie peamiste kaubanduspartnerite edukus ja välisinvestorite huvi Eesti vastu. Mõlemad tegurid on aga riskiga seotud ning muudavad keskpika majandusprognoosi koostamise ebakindlaks.

Prognoosiga seotud riskide hajutamiseks kasutatakse konsensusmeetodit, st paljude inimeste (institutsioonide) kaasamist prognooside koostamisse. Viimasteks on EKI ekspertide paneeli liikmed, kokku 13 inimest¹⁸. Ekspertid koostasid arenguprognoosid etteantud 12 olulise

majandusnäitaja kohta perioodiks 2011–2014. Nende alusel arvutasime keskmised näitajad, selgitasime variatsioonikordajad ja prognooside hajuvuse ulatuse (maksimum ja miinimum). Prognoositavateks näitajateks olid: sisemajanduse koguprodukt, kapitali kogumahutus põhivarasse, tarbijahinnaindeks, eksport, import, tööpuudus, keskmine kuupalk, tööstustoodang, jaekäive, ehitustööde maht ja pangalaenu jääk. Konsensusprognoosi tulemused on toodud tabelis 5.1.

Tabelis toodud prognooside kohta saab lisada järgmist:

Sisemajanduse koguprodukt (jooksevhindades) kasvab perioodil 2011–2014 igal aastal ja ületab kriisieelse tipptaseme (2008. a 16,1 mld €) 2012. aastal. Sisemajanduse kogutoodangu reaalkasv aastate lõikes peaks konsensusprognoosi kohaselt jääma vahemikku 3,7...4,4%, mis on Eesti potentsiaalsest kasvust mõnevõrra madalam. Kõige optimistlikuma prognoosi kohaselt võiks aastane majanduskasv ulatuda ka 6%-ni, samas kui kõige pessimistlikuma prognoosi kohaselt võib see jääda 2...3%-le.

Tabel 5.1. Eesti põhiliste majandusnäitajate prognoos aastateks 2011-2014

Näitaja	Mõõtühik	Tegelik					Prognoos			
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sisemajanduse koguprodukt jooksevhindades	mld €	13,4	15,8	16,1	13,9	14,5	15,4	16,5	17,6	18,7
Sisemajanduse koguprodukt, reaalkasv	%	10,6	6,9	-5,1	-13,9	3,1	4,4	4,3	4,4	3,7
Kapitali kogumahutus põhivarasse jooksevhindades	mld €	4,8	5,5	4,6	3,0	2,6	3,2	3,8	4,2	4,7
Tarbijahinnaindeks	%	4,4	6,6	10,4	-0,1	3,0	4,2	3,2	3,3	3,3
Kaupade eksport jooksevhindades	mld €	7,7	8,03	8,5	6,5	8,8	9,3	10,2	11,1	12,1
Kaupade import jooksevhindades	mld €	10,7	11,4	10,9	7,3	9,3	10,1	11,5	12,7	13,5
Registreeritud tööpuudus (aasta keskmine)	tuh in	15,2	13,4	19,7	67,0	79,7	67,9	57,6	48,2	40,7
Keskmine kuupalk	€	601	725	825	784	789	811	857	913	982
Tööstustoodang, mahuindeks	%	9,9	6,4	-5,1	-25,5	22,5	11,7	8,4	7,9	7,2
Jaemüük, mahuindeks	%	11,3	15,5	-5,4	-15,6	-3,1	5,9	5,8	5,0	5,4
Omal jõul tehtud ehitustööd jooksevhindades	mld €	2,2	2,8	2,4	1,5	1,3	1,7	2,0	2,2	2,3
Pankade koondlaenuportfell	mld €	11,4	15,3	16,6	15,6	14,9	15,4	16,2	17,4	18,8

¹⁸ Konsensusprognoosis avaldavad oma arvamust: Ahti Kuningas, Andres Saarniit, Kalev Kukk, Maris Lauri, Jano Reiljan, Tõnu Palm, Alari Purju, Igor Rõtov, Heldur Meerits, Andrus Säälük, Leev Kuum, Heido Vitsur, Aare Järvan

Kapitalimahutus põhivarasse, mis kriisi tagajärjel vähenes enam kui poole võrra, areneb perioodil 2011–2014 jõudsasti, kuid laenude toel saavutatud rekordtasemeni (2007. a 5,5 mld €) siiski ei jõua. Vaid kõige optimistlikuma arengu kohaselt ületatakse 2007. a rekordtase 2014. aastal. Konsensusprognoosi järgi on 2014. aasta investeeringud põhivarasse aga 4,7 mld € ehk 80% kõrgemad kui 2010. aastal.

Tarbijahindade tõus kujuneb keskpikal perioodil konsensusprognoosi kohaselt Eesti kohta mõõdukaks, kuid ületab eurosooni soovitava (2,0%) taseme. Kõige kiiremat hinnatõusu oodatakse 2011. aastal (4,2%), kuid järgnevatel aastatel jääb THI 3,2...3,3% vahele. Olgu märgitud, et maksimumprognoosi kohaselt võib hinnatõus osutuda palju tõsisemaks ja ulatuda 2011. aastal 6%-ni ja järgnevatel aastatel 5%-ni.

Kaupade eksport, mis kriisiperioodil veerandi võrra langes ja jõudis 2010. aastal taas rekordtasemele, areneb prognoositaval perioodil suhteliselt mõõdukas tempos. Perioodi lõpuks (2014) võib kaupade ekspordi käive (jooksevhindades) ulatuda siiski 12,1 mld € ehk ületab 2010. a taseme 25% võrra. Soodsate asjaolude korral võib kasv olla ka kiirem ja eksport tõusta 13,5 mld € (kasv 54%, maksimumprognoos).

Kaupade import, mis kriisi ajal tegi läbi ekspordist suurema languse (rohkem kui kolmandiku võrra), areneb prognoositaval perioodil ka ekspordist kiiremini, põhjustades kaubavahetusdefitsiidi taassuurenemise. Konsensusprognoosi kohaselt suureneb import igal aastal ja ulatub 2014. aastal 13,5 mld € (kasv võrreldes 2010. aastaga 45%). Seega peaks kaubavahetuse puudujääk moodustama 2014. aastal 1,4 mld € (2007. a oli see 3,4 mld €; 2010. a 0,5 mld €). Maksimumvariandi kohaselt on impordi kasv aga veelgi kiirem ning võib ulatuda 2014. aastal 18 mld €, põhjustades 4,5 mld € suuruse kaubavahetuse puudujäägi.

Tööpuudus, mida antud juhul mõeldakse registreeritud töötajate aasta keskmise arvuga, väheneb aasta-aastalt kogu prognoositava perioodi jooksul. Samas on tööpuuduse vähenemine siiski mõõdukas, jäädes ka perioodi

lõpul 41 tuhat inimeseni (2010. aasta tegelik 79,7 tuhat in). Võimalikud on ka teistsugused arengud, seda näitab kõrge variatsioonikordaja, mis ulatub 2014. aastal 26%-ni (maksimum töötajate arv 60 tuhat in, miinimum 20 tuhat in).

Keskmine palk langes majanduskriisi käigus u 5% ning peaks konsensusprognoosi kohaselt hakkama taas kasvama, ja seda juba 2011. aastal (3,3%). Perioodi lõpul (2014. a) on oodatav palgatase 982 € ehk u 25% kõrgem kui 2010. aastal. Võrdluseks olgu märgitud, et THI prognoositud nelja aasta tõus on ca 15%, millest järeldub, et perioodil 2011–2014 võib oodata u 10% reaalpalka tõusu. Kõige optimistlikuma prognoosi kohaselt võib keskmine palk tõusta 2014. aastal 1300 € (kasv 65%) või siiski kõige halvemal juhul olla vaid 840 € (kasv 7%).

Tööstustoodang (mahuindeks), mis langes majanduskriisi ajal enam kui veerandi võrra ja tegi suure hüppe 2010. aastal (22%), areneb 2011–2014 mõõdukas (tavapärasel) tempos – u 8% aastas. Mõnevõrra kiiremat kasvutempot oodatakse vaid 2011. aastal – 11,7%. Samas on variatsioonikordaja tööstustoodangu prognooside osas väga kõrge (ligi 30%), mistõttu on võimalikud ka teistsugused arengud: soodsatel asjaoludel kuni 15% aastas ja ebasoodsatel 4% keskmiselt aastas.

Jaemüük langes kriisi aastatel samuti (nagu tööstustoodang) umbes veerandi võrra, kuid 2010. aastal siin langus jätkus (langus 3%). Prognoositaval perioodil konsensusprognoosi kohaselt jaemüügi maht kasvab 5...6% keskmiselt aastas (lisaks hinnatõus). Positiivsete asjaolude korral (kiire palgatõus) võib kasv tõusta 10%-ni aastas või siiski halval juhul jääda 2...3% tasemele.

Ehitustööde maht (jooksvas hinnas) langes kriisi käigus ligi 60% ja hakkab perioodil 2011–2014 jõudsasti kasvama. Konsensusprognoosi kohaselt moodustavad omal jõul tehtud ehitustööd 2014. aastal 2,3 mld € mis on u 75% enam kui 2010. aastal, kuid jäävad buumi-aegsest rekordtasemest (2007. a 2,75 mld €) madalamaks. Kõige optimistlikuma prognoosi kohaselt 2014. aastal rekordtasemeni siiski jõutakse.

6. EKI toidukorvi maksumus: I kvartal 2011

Toidukaupade kiire hinnatõus jätkus. Toidukorv kallines märtsis võrreldes detsembriga 4,2%, aastaga on toidukulud suurenenud 17,5%.

Eesti Konjunkturiinstituudi toidukorv¹⁹ maksis märtsis 64.92 eurot ning oli detsembri ostukorvist 4,2% (2.62 eurot) ja 2010. aasta märtsi toidukorvist 17,5% (9.67 eurot) kallim (tabel 6.1, joonis 6.1 ja 6.2).

Märtsis võrreldes detsembriga kallines EKI toidukorvis enamused toidukaupu, odavnesid vaid kanamunad, või, kohupiim, keeduvorst, puuvili ja limonaad.

Piimasaaduste maksumus toidukorvis langes võrreldes detsembriga 0,2% (0.04 eurot). Kiiremas tempos odavnesid või (4,5%) ja kohupiim (3,8%), mis kokku vähendasid ostukulusid 20 euro senti. Piimatoodetest kallines koor 2%, piim-keefir 1,6% ja juust 1,2%.

Teraviljasaaduste maksumus toidukorvis kasvab võrreldes detsembriga 5,2% (0.48 eurot). Leiva-saiatoodete kallinemine suurendas neljaliikmelise pere toidukulusid 0.42 eurot ning jahu ja tangainete kallinemine 0.06 eurot nädalas.

Puu- ja köögivilja ning kartuli hinnatõus võrreldes detsembriga lisas ostukorvi maksumusele 1.50 eurot (26,3%) nädalas. Enim kallines juurvili, mis suurendas neljaliikmelise pere nädala ostukulusid 0.63 eurot. Kartuli hinnatõusu tõttu kallines nädala ostukorv 0.93 eurot. Puuvilja 2,8%-lise odavnemise tõttu vähenesid toidukulud nädalas kuue euro senti võrra.

Lihasaaduste hinnatõusu tõttu suurenesid I kvartalis nädala ostukulud 19 euro senti (1,2%). Võrreldes detsembriga kallines värske liha 1,4%, hakkliha 0,6% ning suitsuliha tooted 6,6%, keeduvorst odavnes 0,7 protsenti.

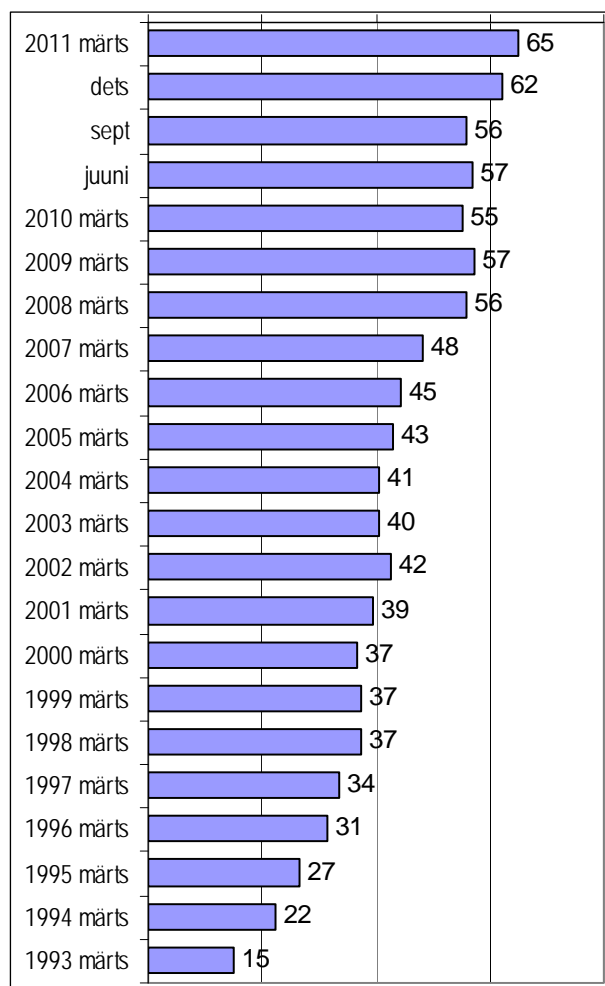
Kondiitritoodete 2,4% ja kohvi 16,8% kallinemine suurendas nädala ostukulusid 0.30 eurot. Suhkru 21,8% hinnatõus lisas nädala ostukorvi maksumusele 0.20 eurot.

Kala kallinemine suurendas ostukorvi maksumust 15 euro senti võrra.

Kanamunad odavnesid võrreldes detsembriga 7,2%.

¹⁹ Eesti Konjunkturiinstituudi toidukorv on püsiva koostise ja kaaluga ning vastab 4-liikmelise pere 1 nädala tegelikele ostudele Tallinna kauplustes. Toidukorvi kuulub 24 kaubagruppi 48 kindla toidukaubaga.

Joonis 5.1. EKI toidukorvi maksumus (1 nädala ostud Tallinna kauplustes, € / 4-liikmeline pere)

Aastaga (2011. a märts võrreldes 2010. aasta märtsiga) on EKI toidukorvi maksumus tõusnud 17,5%. Toidukorvi aastast 9.67 eurosest kallinemisest moodustasid puu- ja köögivilja ning kartul 2.75 eurot (+61,9%), piimasaadused 2.62 eurot (+19,7%), kondiitritooded ja kohv-tee ning suhkur 1.49 eurot (+13%), teraviljasaadused 1.35 eurot (+16,1%), lihasaadused 1.19 eurot (+8,2%) ning kala 0.49 eurot (+28,1%). Ostukorvis vähenesid kulutused kanamunadele 15,4%.

Aiasaadused kallinesid EKI toidukorvis aastaga 61,9%. Kartul kallines 86,1% (1.56 eurot), juurvili 74,3% (0.70 eurot) ja puuvili 29%

(0.49 eurot). Kartuli ja köögivilja suur kallinemine oli suures osas tingitud nende toodete erakordselt madalast hinnatasemest 2010. aasta märtsis ja pakkumise nappusest ning suurest välisnõudlusest 2011. aastal.

Piimatoodete suure hinnatõusu tõttu oli nende maksumus ostukorvis 2.62 eurot suurem kui aasta tagasi. Piima-keefiri 20,5% kallinemise tõttu suurenesid nädala toidukulud 0.90 eurot ja koore 34% hinnatõusust tingituna 0.75 eurot. Juustu 18,2% kallinemine suurendas neljaliikmelise pere nädala ostukulusid 0.45 eurot ja või (+16,1%) ning kohupiim kallinemine (+7%) 0.51 eurot.

Teraviljasaadused kallinesid aastaga keskmiselt 16,1%, sealhulgas sai-sepik 22,7% ning leib 11,9%, nisujahu 12,7% ja makaronid-tangained 13,6%. Saia-sepiku hinnatõusu tõttu suurenesid 4-liikmelise pere ostukulud nädalas 0.71 eurot ja leiva kallinemisest tingituna 0.50 eurot. Jahu ja makaronide-tangainete kallinemine suurendas ostukorvi maksumust 14 euro senti.

Lihasaaduste maksumus ostukorvis oli detsembris 1.19 euro võrra suurem kui aasta tagasi. Värske liha kallines 12,7%, suitsulihatooded 9,6%, keeduvorst 0,1% ja hakkliha odavnes 0,2%. Värske liha kallinemise põhjustas suures osas veiseliha, mille nõudlus ületab pakkumise.

Kanamunade 15,4% odavnemine vähendas pere nädala toidukulusid 22 euro senti.

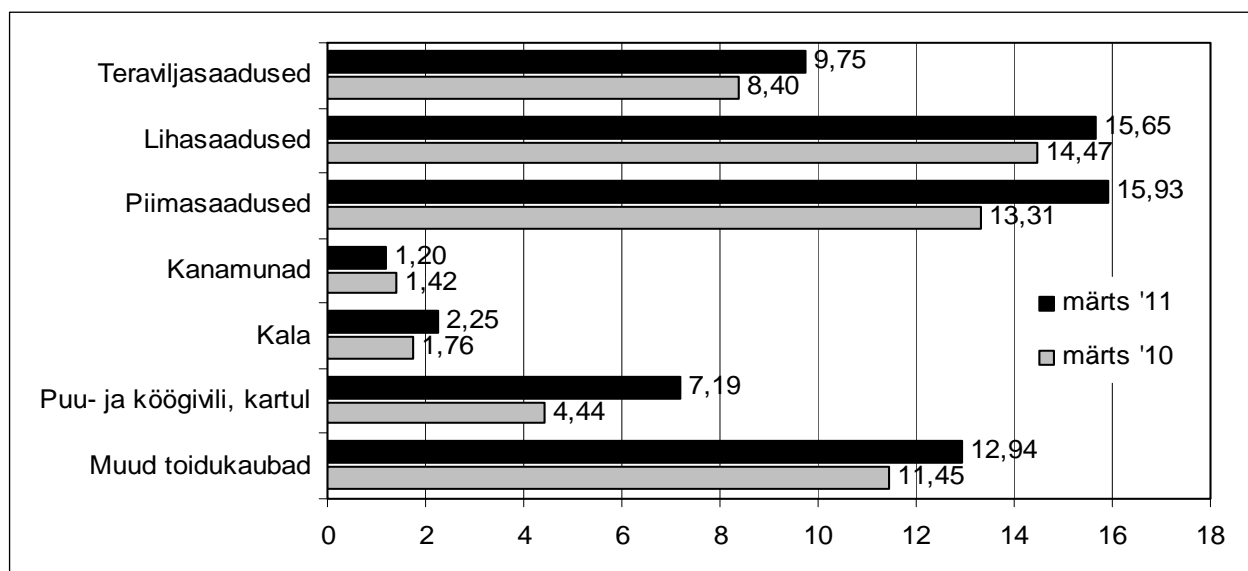
Kala 28,1% kallinemine lisas toidukuludele 0.49 eurot ja suhkrut 25,1% hinnatõus 0.23 eurot nädalas.

Kondiitritoote ostukulud toidukorvis suurenesid 13,7% (0.83 eurot). Küpsiste hind tõusis aastaga 12,6%, küpsetistel 2,7% ja šokolaadikomplekkidel 2,2%. Karamellkomplekkide hind langes 5,2%.

Kohv kallines aastaga 50,1%, tee 8,7%, suhkur 25,1% ja margariin 11,4%, mis kokku suurendasid toidukulusid nädalas 1.49 eurot.

2011. aasta teises kvartalis kallineb Eesti Konjunkturiinstituudi püsiva kaaluga toidukorv hinnanguliselt 2 – 3%.

Joonis 6.2. EKI toidukorvi maksumuse struktuur I kvartalis (pere ühe nädala ostud, eurot)

Tabel 6.1. EKI toidukorvi maksumus ja selle muutumine Tallinna kauplustes (4-liikmeline pere/1 nädal)

Kaup	Kogus	Maksumus (eurot)			Maksumuse muutus			
		Märts 2010	Detsember 2010	Märts 2011	märts '11 - märts '10	märts '11 - dets '10	märts '11 / märts '10	märts '11 / dets '10
					eurodes	%-des		
Jahu	0,5 kg	0.39	0.43	0.44	0.05	0.01	12.7	1.7
Makaronid, tangained	0,5 kg	0.68	0.72	0.77	0.09	0.06	13.6	7.7
Leib	3 kg	4.18	4.51	4.68	0.50	0.17	11.9	3.7
Sai, sepik	2 kg	3.15	3.61	3.86	0.71	0.25	22.7	7.1
Liha	2 kg	8.35	9.28	9.41	1.06	0.13	12.7	1.4
Hakkliha	250 g	0.96	0.95	0.96	0.00	0.01	-0.2	0.6
Keeduvorst	1 kg	3.88	3.91	3.88	0.00	-0.03	0.1	-0.7
Suitsulihatooted	200 g	1.28	1.32	1.41	0.12	0.09	9.6	6.6
Piim, keefir	6 l	4.40	5.22	5.30	0.90	0.08	20.5	1.6
Kohupiim	0,5 kg	1.78	1.98	1.91	0.12	-0.07	7.0	-3.8
Juust	400 g	2.48	2.89	2.93	0.45	0.03	18.2	1.2
Või	400 g	2.44	2.97	2.84	0.39	-0.13	16.1	-4.5
Koor	1,5 l	2.21	2.91	2.96	0.75	0.06	34.0	2.0
Kanamunad	10 tk	1.42	1.30	1.20	-0.22	-0.09	-15.4	-7.2
Kala	0,7 kg	1.76	2.10	2.25	0.49	0.15	28.1	7.1
Margariin	250 g	0.55	0.61	0.62	0.06	0.01	11.4	1.8
Suhkur	1 kg	0.90	0.93	1.13	0.23	0.20	25.1	21.8
Kohv	100 g	0.64	0.82	0.95	0.32	0.14	50.1	16.8
Tee	50 g	0.45	0.47	0.49	0.04	0.01	8.7	2.8
Kondiitritooted	1,3 kg	6.05	6.72	6.88	0.83	0.16	13.7	2.4
Juurvili	2 kg	0.94	1.01	1.64	0.70	0.63	74.3	62.6
Kartul	4 kg	1.81	2.45	3.38	1.56	0.93	86.1	38.0
Puuvili	2 kg	1.69	2.24	2.18	0.49	-0.06	29.0	-2.8
Limonaad	4 pdl	2.86	2.97	2.87	0.01	-0.09	0.5	-3.2
KOKKU		55.25	62.30	64.92	9.67	2.62	17.5	4.2

7. Eurole ülemineku mõju jaehindadele (elanike hinnangute alusel)

Elanike hinnangul tõstis eurole üleminek jaehindu (nii arvas 79% vastanutest).

Analüütikute hinnangul on Eesti kiire inflatsiooni põhjused palju keerukamad ja laiemad kui euro mõju ning vajaksid põhjalikumat analüüsi.

Eurole ülemineku käigus on enamiku eurotsooniga liitunud riikide elanike jaoks üks murekohti olnud võimalik kaasnev hinnatõus. Erandiks ei olnud siin ka Eesti.

2010. aasta juunis läbi viidud küsitluse käigus uuris EKI elanike ootusi ("Kas Teie hinnangul

Eestis euro kasutuselevõtt toob kaasa jaehindade muutuse?") ja 2011. aasta märtsis hinnanguid euro mõjule "Kas Teie hinnangul tõi Eestis **euro kasutuselevõtt** kaasa jaehindade muutuse?"

Kas Teie hinnangul toob/tõi Eestis **euro kasutuselevõtt** kaasa jaehindade muutuse? (% vastanutest)

	Juuni 2010	Märts 2011						
		Kokku	Sugu		Vanus			
			Mehed	Naised	16-29	30-49	50-64	65-
Hinnad langevad/langesid oluliselt	0	1	1	1	3	1	0	0
Hinnad langevad/langesid natuke	1	1	2	0	2	0	1	0
Hinnad jäävad/jäid samaks	9	14	16	2	16	14	7	18
Hinnad tõusevad/tõusid natuke	56	48	48	48	49	51	50	38
Hinnad tõusevad /tõusid oluliselt	29	31	28	34	28	31	36	32
Ei oska öelda	5	5	6	5	2	3	6	12
Saldo	+84	+77	+73	+81	+72	+81	+87	+70

Suurem osa vastajatest avaldas 2010. aasta juunis arvamust, et euro tulek toob kaasa suurema või väiksema hinnatõusu. Hinnang oli suhteliselt sarnane nii erinevates sissetulekugruppides, erineva hariduse ja vanusega inimestel.

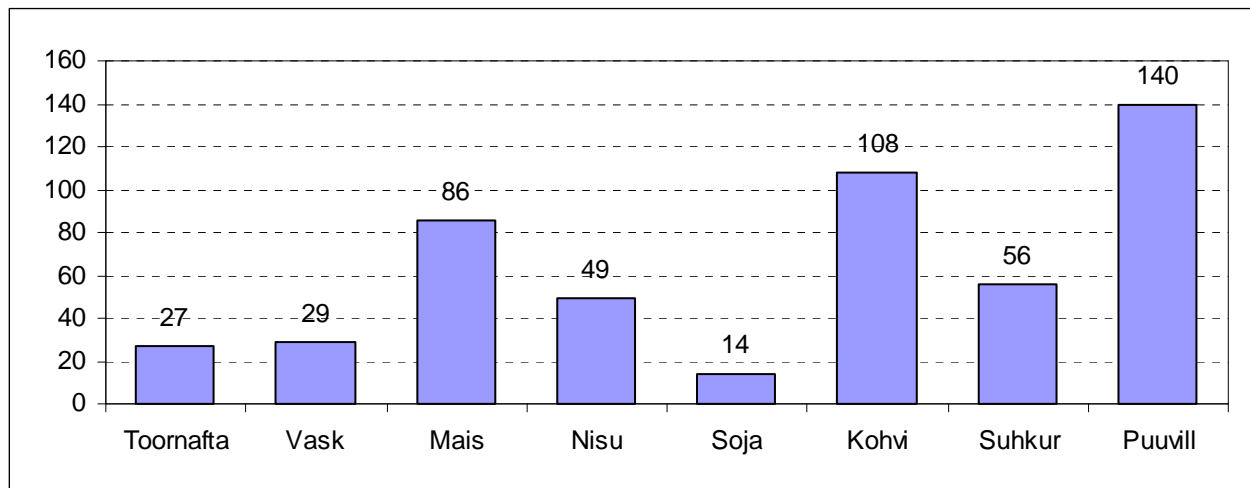
Peale Eesti euroga liitumist püsis elanike arvamus, et euro tõi kaasa jaehindade tõusu. Nii hindas 48% tarbijatest, et euro tulek tõi kaasa väiksema ja 31% vastajate hinnangul suurema hinnatõusu. Vaid 14% vastanutest arvas, et euro tulek hindu ei mõjutanud ja 2% arvates hinnad alanesid. Naised hindasid hinnatõusu olulisemaks. Nii arvas 48% meestest, et hinnad

tõusid natuke ja 31%, et palju. Naistest hindas hinnatõusu mõõdukas 48% ja oluliseks 34%.

Tarbijad seega olid enne euro kasutuselevõttu seda meelt, et euro toob kaasa hinnatõusu ja arvavad seda ka peale euroga liitumist.

Eesti olukorra erinevus eelnevalt eurole üle läinud riikidest on see, et kui enamik riike on liitunud euroga maailmamajanduse suhteliselt stabiilsel arenguperioodil ja mõõduka inflatsiooni tingimustes, siis Eesti üleminek sattus perioodi, kus maailmamajandus oli taastumas aastakümnete raskeimast majanduskriisist, inflatsioon oli kiirenenud ja toorainehinnad teevad ajaloolisi rekordeid.

Maailmaturu hindade muutus (% , märts 2011/märts 2010)

Otseselt eurole ülemineku moment (1. jaanuar 2011) kuulust inflatsiooni Eestis oluliselt ei mõjutanud. Nii tõusid tarbijahinnad kuu võrdluses 2010. aasta oktoobris 0,6%, novembris 0,3%, detsembris 0,5%, jaanuaris 0,0%, veebruaris 0,6%. Samas on viimase 12 kuu lõikes Eesti inflatsioon olnud kiire ja euro tulek võib siin ühe raskesti mõõdetava faktorina mõju avaldada.

Euroopa Liidu riikide hulgas on nii viimase 6 aasta jooksul kui ka viimase aasta jooksul Eesti olnud suhteliselt kõrge inflatsioonitasemega riigiks ja kuulume samasse klubisse Rumeenia, Bulgaaria, Ungari, Läti, Leeduga. Eurostati andmetel on võrreldes 2005. aastaga tarbijahinnad Eestis tõusnud 30,8% ja viimase 12 kuu jooksul 5,5% (Euroopa Liidu keskmised näitajad 13,5% ja 2,8%).

Eestis puudub teaduslik analüüs, kus oleks käsitletud erinevate faktorite mõju Eesti inflatsiooni kiirusele ja hinnatasemele. Seega on väga raske eristada euro tuleku, maailmaturu ja Eesti majanduse arengutsükli mõju. Võib vaid loetleda neid tegureid, mis inflatsiooni viimaste aastate jooksul Eestis on kujundanud ja need võiks jaotada globaalseteks ning Eesti majandusega seostuvateks.

Harmoneeritud tarbijahinnaindeks (%)

Riik	2011 veebruar/ 2005. a	2011 veebruar/ 2010 veebruar
Rumeenia	41,9	7,6
Eesti	30,8	5,5
Bulgaaria	40,7	4,6
Kreeka	17,6	4,2
Ungari	32,9	4,2
Suurbritannia	...	4,0
Luksemburg	16,0	3,9
Läti	41,4	3,8
Belgia	14,3	3,5
Portugal	10,6	3,5
Slovakkia	15,6	3,5
Soome	13,4	3,5
Hispaania	13,7	3,4
Poola	18,3	3,3
Küpros	13,1	3,1
Austria	11,8	3,1
Leedu	31,2	3,0
Euroopa Liit	13,5	2,8
Malta	11,0	2,7
Taani	12,8	2,6
Euroala	11,0	2,4
Saksamaa	10,1	2,2
Itaalia	10,6	2,1
Sloveenia	15,9	2,0
Holland	8,7	2,0
Tšehhi	15,2	1,9
Prantsusmaa	10,0	1,8
Rootsi	11,8	1,2
Iirimaa	6,1	0,9

Globaalsetest teguritest võiks märkida:

- sisendihindade tõus ja suur volatiilsus. Tooraine maailmaturu hinnad on viimastel kuudel ajaloolisel kõrgtasemel ja selle põhjusteks on:
 - poliitiline ebastabiilsus paljudes toorainet eksportivates riikides (Põhja-Aafrika näide),
 - põllumajandussaadete vähendanud halvasti ilmastikuolud (Venemaa, Austraalia),
 - biokütuste tootmise kasv ja selle mõju toiduturgudele (Lõuna-Ameerika),
 - nõudluse kasv, mis on tingitud majanduslikust arengust (Aasia, India),
 - aktiivne spekulatsioon tooraine börsidel (rahale maailmas otsitakse usaldusväärsemat investeerimisvõimalust, mis oleks seotud inimesele eluliselt olulist vajadustega ja reaalse kaubaga, mitte keerukate finantsinstrumentidega).
- riikide keskpankade madalad intressid ja valitsuste toetusprogrammid, mille eesmärgiks on majandust elavdada (USA, Euroopa Liit);
- maailma elanike arvu ja seega nõudluse kasv (Aasia, India);
- emotsionaalne hirm prognoosimatu ja ebastabiilse homse ees. Globaalsel maailmaturul mõjuvad õnnetused ja probleemid ühes suuremat turujõudu omavas riigis ahelreaktsioonina ka teisi riike ja börse (Jaapani näide, osade Euroopa riikide võlakriis).

Lisanduvad Eestiga otsesemalt seotud tegurid, mis on mõjutanud nii meie hinnataset kui ka hindade muutumise dünaamikat:

- Eesti madalam hinnatase võrreldes enamarenenud riikidega, seega teatud hinnakonvergens on loomulik. Nii oli Eesti hinnatase 2008. a 77% Euroopa Liidu keskmisest ja toidu hinnad olid 2009. aastal 80% Euroopa Liidu keskmisest.
- väike turg (sisseostukogused väikesed ja sisseostuhind seega sageli kallim ja volatiilsem);
- väiksem konkurents ja pakkumine turul (suurematel välisettevõtetel puudub sageli huvi väikese ja madala ostujõuga turu vastu);

- kiirelt arenevate Eesti ettevõtete suur investeerimisvajadus (laenud, liisingud) ja kõrgem laenuintressi tase;
- tootmise, teenindamise madal efektiivsus ja suur energiakulukus;
- sageli lühiajalised äriplaanid, kus püütakse maksimeerida momendikasumit ja ei hoolita pikemaajalisest kliendisuhtest;
- ettevõtjate vajadus katta kriisiaastate kahjumeid;
- ettevõtete väike kapitaliseeritus ja kasumlikkus, mis sunnib sisendihindade tõusu korral kohe ka jaehindu tõstma (toidutoorme hinnad on tõusnud kogu maailmas, kuid viimase aastaga toidu jaehinnad on Rootsis ja Prantsusmaal tõusnud vastavalt 0,9% ja 0,1%, Eestis aga 10,8%);
- osade importkaupade vähenemine pakkumine ja piiratud konkurents importijate hulgas;
- jõukad ja kiiresti taastuvad naaberturud, kuhu meie tootjal on kasulik kõrgema hinnaga eksportida (see tõstab siseturul pakkumise vähenemise tõttu jaehindu);
- energiakandjate ja toidu (mille hinnad on maailmaturul kiiremini tõusnud) suurem osakaal tarbimiskorvis kui enam arenenud riikides;
- eurole ülemineku otsesed ühekordsed kulud ettevõtetele;
- euro-ootus, sh tarbijate kõrgeinflatsiooniootused.

Hinnatõusule peaks vastu töötama Eesti madalad ja väga aeglaselt suurenevad sissetulekud ning kõrge töötuse tase, kuid nende mõju on osutunud piiratuks. Reaalpalk, milles tarbijahinnaindeksi muutuse mõju on arvesse võetud ning mis näitab palga ostujõudu, langes ühekordselt kvartalit järjest. 2010. aasta IV kvartalis langes reaalpalk 1,2%.

Hinnatõus suurendab lühiajaliselt ettevõtete kasumlikkust, kuid pikemas perspektiivis võib ohustada Eesti kaupade ja teenuste konkurentsivõimet nii välis- kui siseturul ning siseriiklikult toob kaasa töötajate poolse surve palkade tõstmiseks.

8. Ümbrikupalgad Eestis 2010. aastal

Ümbrikupalga saajate arv 2010. aasta jooksul tõusis. Ümbrikupalka sai 13% töötajatest ning varjatud töötasude maksmisest tingitud maksutulukaotus oli ca 141,6 miljonit eurot (2,2 mld krooni).

Elanike hinnanguid ümbrikupalkade maksmise kohta on Eesti Konjunkturiinstituut (EKI) uurinud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimusel 1999. aastast alates. Uuringute eesmärgiks on välja selgitada elanike seotus varjatud töötasudega ja suhtumine ümbrikupalkade maksmisesse. Käesolevas ülevaates kajastatakse uuringu tulemusi 2010. aasta kohta¹⁹.

Ümbrikupalga puhul on tegemist ametlikult vormistamata töötasuga, millelt jäetakse tasumata riigimaksud. Ümbrikupalga maksmise põhjus on peamiselt tööandja soov tööjõukulude pealt kokku hoida ning sellega püüab ümbrikupalga maksja saavutada turul paremat konkurentsieelist.

Majanduskeskkonna halvenemise tõttu viimastel aastatel on paljud ettevõtted sunnitud kokku puutama suurenenud konkurentsiga ja sattunud rahalistesse raskustesse. Majanduslangus on olnud üheks põhjuseks, mis on esile toonud ümbrikupalkade maksmise laienemise. Kulude kokkuhoidmise eesmärgil võib kasvada ettevõtete huvi töötajate palkadelt makse mitte tasuda.

Ettevõtte, jättes maksud riigile maksmata, võib nii vähendada kaupade või teenuste omahinda ja saavutada seeläbi ebaõiglase konkurentsieelise ettevõtete ees, kes tasuvad ausalt kõik seadusest tulenevad maksud. Niisugune tegevus rikub õiglast ettevõtluskeskkonda ja kahjustab sotsiaalset heaolu kogu riigis.

Ümbrikupalga maksmisel on tööandja kõrval alati ka teine osapool – töövõtja, kes justkui võidaks oma sissetulekutes, sest ei pea maksuma oma töötasult tulumaksu ega töötuskindlustusmaksu. Samas jääb ümbrikupalgaga nõustunud töövõtja ilma nendest sotsiaalsetest garantiidest, mis leegaalse töösuhte korral töötajatele laienevad.

Võrreldes varasemate EKI uuringutega selgus, et kui 2002. aastal sai ümbrikupalka 15% töötajate üldarvust (vt tabel 8.1), siis järgnevatel aastatel illegaalset töötasu saavate töötajate osakaal kord suurenes, kord vähenes, jõudes 2009. aastal oma madalaima tasemeni (9%). Aastal 2010 kasvas ebaseadusliku töötasu saajate määr uuesti 13%-le (5% töötajatest said seda pidevalt ning 8% vahetevahel).

Tabel 8.1. Ümbrikupalga maksmine töötajatele (% töötajatest)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Makstakse regulaarselt	8	7	5	5	5	6	6	5	5
Makstakse vahetevahel	7	9	9	7	6	8	6	4	8
Ei ole makstud	85	84	86	88	89	86	88	91	87
Kokku	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Sotsiaal-demograafiliste näitajate alusel on ümbrikupalga saaja sagedamini alla 30-aastane, algharidusega, meessoost ning mitte-eestlane, kelle kuu netosissetulek jääb alla 128 euro (~2000 kr).

Enamus ümbrikupalga saajatest teenib oma töötasu samaaegselt nii mittelegaalse kui seadusliku sissetulekuna kombineeritult. Selliseid korraga illegaalset ja legaalset töötasu saavaid töötajaid oli 2010. aastal 89% kõigist ümbrikupalga saajatest; ainult illegaalselt töötasu sai 11% ümbrikupalga saajatest. Viimaste osakaal on võrreldes 2009. aasta küsitlusega oluliselt vähenenud, sest siis sai kogu oma aastase töö-

¹⁹ Ülevaade põhineb väljaandel *Ümbrikupalgad Eestis 2010 aastal (elanike hinnangute alusel)*, Tallinn EKI 2011. Uuringu aluseks oli 2010. aasta detsembris läbi viidud elanike küsitlus (kokku 1009 vastajat).

tasu illegaalselt 26% umbrikupalga saajatest. Sellest tingituna vähenes ka umbrikupalga keskmine osakaal illegaalse töötasu saajate aastasest netotöötasust 37%-ni (vt tabel 8.2).

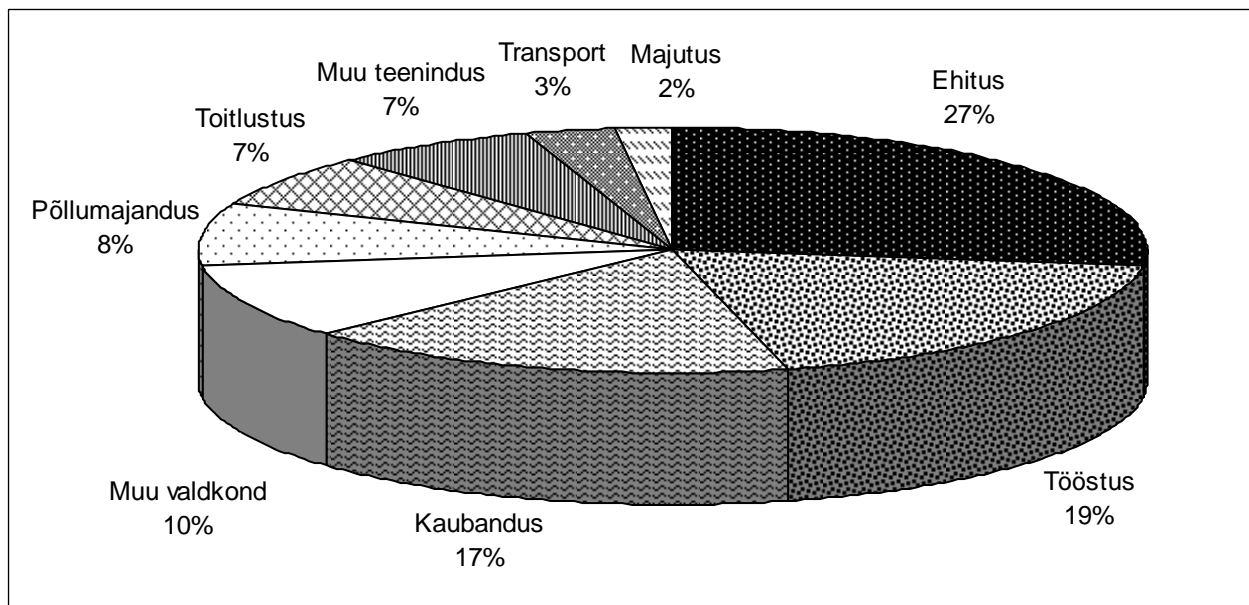
Varjatud töötasu maksnud ettevõtete valdkondlik jaotus 2010. aastal on esitatud joonisel 8.1. Kõige rohkem saadi umbrikupalka ehitusfirmadelt (27% umbrikupalga saajatest), tööstusest (19%) ning kaubandusest (17%). Ehitussektor on umbrikupalkade maksmise pingerea eesotsas olnud ka varasematel aastatel (2009. a

23%). Aastaga on kõige enam kasvanud tööstuse ja kaubandusettevõtete osa illegaalse töötasu maksjatest. Kui 2009. aastal sai tööstusettevõttest ja kaubandusest umbrikupalka vastavalt 8% ja 10% töötajatest, siis 2010. aastaks oli neist ettevõtetest ebaseaduslikku tasu saavate töötajate osakaal kasvanud 19% ja 17%-ni. Samal ajal on eelnevate aastatega võrreldes märgatavalt kahanenud muudest teenindusettevõtetest umbrikupalka saavate inimeste osa.

Tabel 8.2 Keskmine umbrikupalga osakaal netotöötasus töötajatel, kes said umbrikupalka, %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Keskmine umbrikupalga osakaal netotöötasus, %	35	42	40	42	40	39	51	35	44	51	37

Joonis 8.1. Ümbrikupalka maksnud ettevõtete valdkondlik jaotus (% umbrikupalga saajatest)

Ümbrikupalgaga oli 2010. aastal rahul 34% saajatest, rahulolematuid oli 31%. Võrreldes 2009. aastaga vähenes nii rahulolevate kui rahulolematute osa, kuid kasvas nende töötajate osakaal, kellel puudub arvamus illegaalse töötasu kohta (2010. a 35%; 2009. a 18%). Rahulolematuse peamiste põhjustena nimetati seda, et umbrikupalga tõttu ei ole tagatud haigekassa hüvitised ning tulevikus ei ole võimalik riigilt saada piisavat pensiooni.

Kõigist umbrikupalga saajatest arvasid pooled (2009. a 44%), et keeldumise korral oleksid nad oma töökohast jäänud ilma, umbrikupalgaga rahulolematutest pidas seda tõenäoseks isegi 59%.

Arvutuste kohaselt jäi riigil aasta jooksul saamata sotsiaalmaksu summas 70,24 kuni 104,62 miljonit eurot (1099 kuni 1637 miljonit krooni) ning füüsilise isiku tulumaksu 43,52 kuni 64,81 miljonit eurot (681 kuni 1014 miljonit

krooni). Kokku kaotas riik 2010. aastal tööjõu maksudena ligikaudu 141,63 miljonit eurot (2,2 miljardit krooni). Eelnevatel aastatel olid maksukaotused järgmised: 2009. a 140,61 mln €; 2008. a 174,41 mln €; 2007. aastal 143,03 mln €; 2006. aastal 141,82 mln €; 2005. aastal 91,97 mln €; 2004. aastal 97,78 mln €. Kuigi umbrikupalka saavate töötajate arv 2010. aastal hinnanguliselt kasvas, jäi maksukaotus eelneva aastaga võrreldes praktiliselt samaks, sest illegaalse töötasu osakaal kogu töötasust ei olnud nii kõrge kui 2009. aastal.

Töötajatelt uuriti ka üldist suhtumist umbrikupalkade maksmise kohta ning paluti oma hinnanguid põhjendada. Tulemuste põhjal saab öelda, et enamik töötavatest inimestest ei poolda umbrikupalkasid. Illegaalsesse töötasusse suhtus 2010. aastal negatiivselt 72% töötajatest ning pooldajaid oli vaid 8%. Tabelis 8.3 toodud aegreast on näha, et umbrikupalga vastaste osakaal on aastaid olnud kõrge. Paraku on aastatega suurenenud ka nende osa, kes suhtuvad illegaalsesse töötasusse neutraalselt või ei oma üldse arvamust.

Tabel 8.3. Hinnang umbrikupalga maksmisele (% töötajatest)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Pooldab	9	3	3	3	5	7	6	7	8
Ei poolda	83	89	91	93	85	82	80	78	72
Ei oska öelda	8	8	6	4	10	11	14	15	20
Kokku	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kõige rohkem õigustasid illegaalse töötasu pooldajad umbrikupalkade maksmist sellega, et Eestis on töötajate maksukoormus niigi suur. Samuti toetati riigimaksude tasumatajätmist põhjendusega, et töötaja saab nii rohkem palka kätte. Üle poole vastajatest pidas ka ettevõtete maksukoormust liiga suureks, sellega tekiks neil justkui õigustus tööjõu maksude pealt kokku hoida.

Ümbrikupalkade maksmise vastu ollakse põhiliselt sellepärast, et illegaalset töötasu saavad töötajad jäävad ilma sotsiaalsetest garantiidest, samuti satuvad umbrikupalkade maksjate tõttu ebavõrdsesse situatsiooni ausad maksumaksjad ja ettevõtted. Üle poole umbrikupalkade vastastest nimetas negatiivse asjaoluna ka seda, et maksude alalaekumine ei võimalda riigil pakuda piisavalt teenuseid ega rahastada sotsiaalsfääri kulusid. Töötaja seisukohast märgiti, et mitteametliku töötamise korral puudub tööandja vastu seadusandlik kaitse ning väiksema ametliku sissetuleku tõttu ei saa inimesed vajadusel pangalaene.

Võrreldes eelnevate aastatega, on umbrikupalgaga rahulolematust põhjustanud argumentide pingerida jäänud endiseks. Jätkuvalt on kõige probleemsemana esile toodud umbrikupalga saaja väheseid sotsiaalseid garantiisid ning ebaõiglust seaduskuulekate maksumaksjate suhtes.

Elanikelt küsiti ka selle kohta, milline võiks olla umbrikupalkade levik 2011. aastal. Ligi kolmandik töötavatest elanikest oli veendumusel, et umbrikupalkade maksmisel muutusi ei tule, kuid ligi viiendik arvas, et umbrikupalkade maksmine edaspidi laieneb. Palgasajaajatest natuke üle kümnendiku oli neid, kes ennustasid umbrikupalkade maksmisele 2011. aastaks langustrendi. Ülejäänud vastajad (ligi 40%) ei osanud illegaalse töötasu maksmise trendi ette prognoosida.

9. Ettevõtjate hinnang riiklikule ekspordiabi toele²⁰

Enamik maailma arenenud riike toetab oma ettevõtjaid ekspordi arendamisel ja ka Eestis on riiklike toetusmeetmete üks prioriteete olnud ettevõtete ekspordivõimekuse suurendamine. Käesolevas peatükis analüüsitakse ettevõtjate rahulolu toetuskeemidega ja ootusi riigilt tulevikus.

Eesti ettevõtete ekspordiprobleemide uuringu eemärgiks oli ettevõtjate abil välja selgitada need probleemid, mis takistavad ekspordi arendamisel ja ettevõtjate ootused riigile ning ettevõtjate tugisüsteemidele ekspordiarengu toetamisel. Kui 2010. aasta rekordiline ekspordimaht saavutati just tänu majandusolukorra märgatavale paranemisele peamistel siht-turgudel ja sellest tulenevale nõudluse suurenemisele, siis ekspordi kasvu jätkusuutlikkuse tagamisel on oluline riigipoolse toe sihipärasus ja efektiivsus.

Pöördumine ekspordiabi saamiseks

Uuringust ilmnes, et **eksportivatest ettevõtetest 37% oli pöördunud** riigi poole ekspordialase abi saamiseks. Mida suurem oli ettevõtte,

seda rohkem oli abi otsitud. Suurettevõtetest oli abi saamiseks pöördunud 50%, keskmise suurusega ettevõtetest oli pöördunud 40%, väike- ja mikroettevõtete puhul 35% vastajatest.

Kapitalstruktuuri järgi olid välisosaluse enamusega ettevõtted olnud ekspordiabi küsimisel aktiivsemad. Kõige enam olid ekspordiabi saamiseks pöördunud väiksema ekspordikogemusega (alla 2 aasta) ettevõtted (58% vastajatest, tabel 9.1).

Tegevusharuti olid aktiivsemad ekspordiabi otsijad ehitusmaterjalide jm mittemetalsetest materjalidest toodete tööstusettevõtted (55% antud grupis vastanutest) ja ehitusettevõtted (53% vastajatest).

Tabel 9.1. Ettevõtte tüüpide järgi jaotus riigi poole pöördumisel ekspordialase abi saamiseks (% vastanud ettevõtetest)

	on pöördunud		ei ole
		pöördunudest	pöördunud
		abi saanud	
Ettevõtted töötajate arvu järgi			
Suurettevõtted (250 ja rohkem töötajat)	50	50	50
Keskmise suurusega ettevõtted (50-249 töötajat)	40	72	60
Mikro- ja väikeettevõtted (kuni 49 töötajat)	35	68	65
Ettevõtted väliskapitali osaluse määra järgi			
100%	19	54	81
51%-99%	50	75	50
1%-50%	35	75	65
0% (so Eesti kapitalil põhinevad ettevõtted)	42	71	58
Ettevõtted ekspordiga tegelemise kestuse järgi			
5 aastat ja rohkem	34	71	66
2-5 aastat	39	79	61
kuni 2 aastat	58	55	42

²⁰ Põhineb väljaandel Eesti ettevõtete ekspordiprobleemide uuring, Tallinn EKTK 2010

Ekspordiabi saamine

Uuringust selgus, et ekspordiabi saamiseks **pöördu-
nutest suur osa (70%) oli ka abi saanud.**

Ettevõtetest oli kõige enam abi saanud kesk-
mise suurusega ettevõtted (72% pöördujatest, tabel 9.1).

Ekspordikogemuse järgi olid ekspordiabi saa-
nud enim kahe kuni viieaastase kogemusega
ettevõtted (79% pöördunudest). Ekspordiga
paar aastat tagasi alustanud ettevõtetest, kes
olid ekspordiabi otsinud, said abi üle pooled
(55% pöördujatest).

Uuringu tegevusalade lõikes oli kõige rohkem abi
saanud infotehnoloogia ettevõtted (86% pöördu-
jatest) ja ehitusettevõtted (80%, tabel 9.2).

Tabel 9.2. Ekspordiabi saamine tegevusalade
lõikes (% pöördunud ettevõtetest)

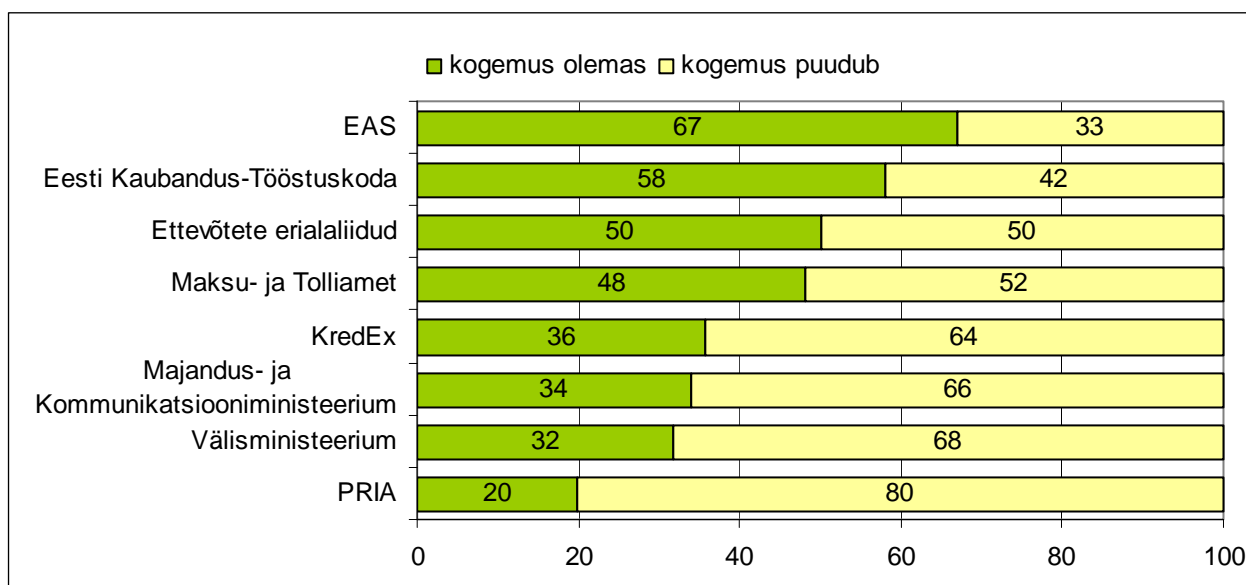
Tegevusala	% pöördunudest
Infotehnoloogia	86
Ehitus	80
Puidutöötlemine, puittoodete- ja mööblitootmine	73
Metalli ja metalltoodete tootmine	70
Toiduainete ja joogitootmine	70
Tekstiili- ja rõivatootmine	67
Ehitusmaterjalide tootmine	56
Masinate ja seadmete tootmine	54

Rahulolu abi kvaliteediga

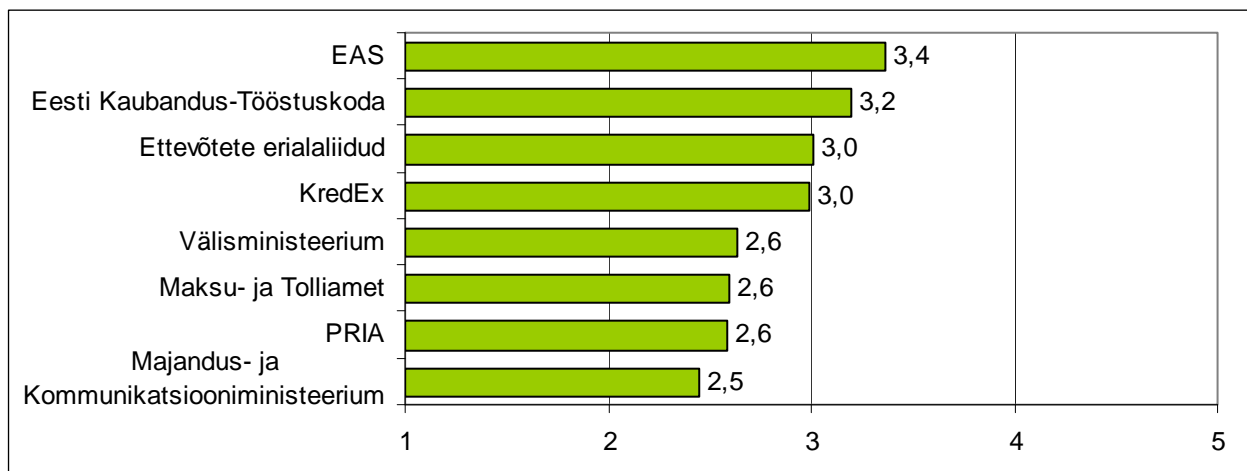
Suur osa küsitlusele vastanud ettevõtetest (2/3)
oli ekspordiabi saamiseks pöördunud EAS-i
poole (joonis 9.1). Üle poolte eksporditöördest
küsisid abi ja informatsiooni Eesti Kaubandus-
Tööstuskodast (EKTK-st) ja erialaliitudest.
Teiste ekspordiabi pakkuvate institutsioonide
poole oli pöördutud vähem.

Kõige enam olid küsitletud eksporditöördest rahul
ekspordiabiga, mida nad olid saanud EAS-ist,
EKTK-st, erialaliitudest ja KredEx-ist (joonis
9.2). Teiste institutsioonide abi hinnati alla ra-
huldavat taset (3 punkti).

Joonis 9.1. Ettevõtete kokkupuude erinevate ekspordiabi pakkuvate institutsioonidega
(% vastanud ettevõtetest)

Joonis 9.2. Kogemust omavate ettevõtete hinnang erinevat ekspordiabi pakkuvatele institutsioonidele (punktides, 1-"olematu", 5- "väga hea")

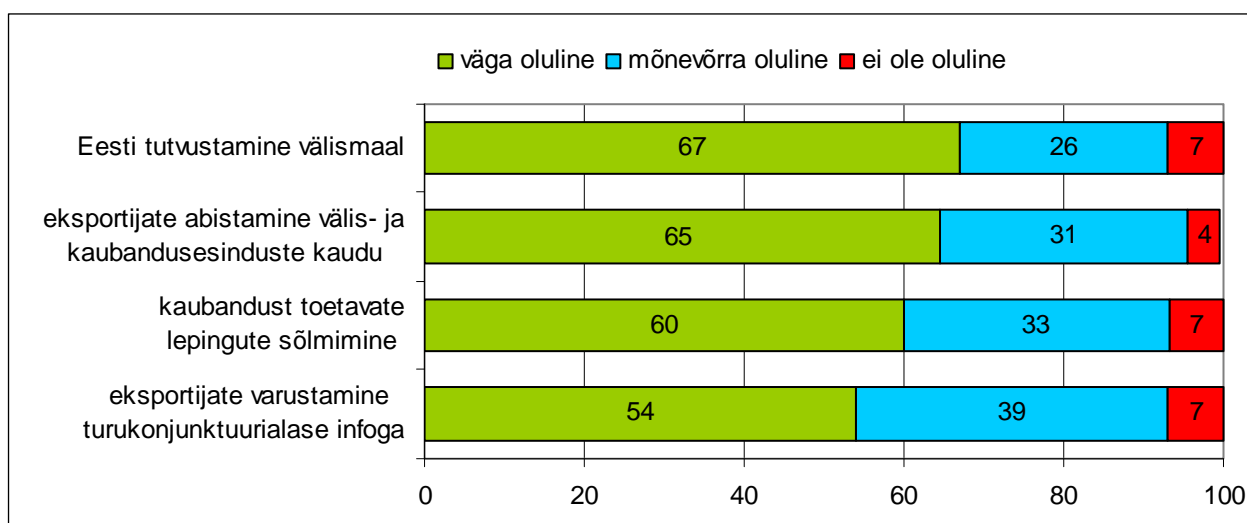
Eesti riigi poolsed abimeetmed

Eesti ettevõtjad pidasid kõige olulisemaks riigi poolseks ekspordit toetavaks meetmeks Eesti tutvustamist välismaal (nii hindas 2/3 uuringu küsimustikule vastajatest, joonis 9.3). Pea sama paljude vastajate jaoks oli äärmiselt oluline ka eksportijate abistamine välis- ja kaubandusesindustest kaudu.

Suurema ekspordikogemusega ettevõtted pidasid väga vajalikuks ettevõtete abistamist välis- ja kaubandusesindustest kaudu. Kahe kuni viie-

aastase ekspordikogemusega ettevõtted soovisid kõige rohkem Eesti üldise tuntuse suurendamist maailmas. Noored eksportöörid soovisid saada tuge turukonjunktuuralase informatsiooniga varustamisel (2/3 vastajatest) ning välis- ja kaubandusesindustest poolset abi ja toetamist (3/4 vastajatest).

Joonis 9.3. Eesti riigi poolsete meetmete olulisus ettevõtete ekspordivõimekuse tõstmisel (% vastanud ettevõtetest)

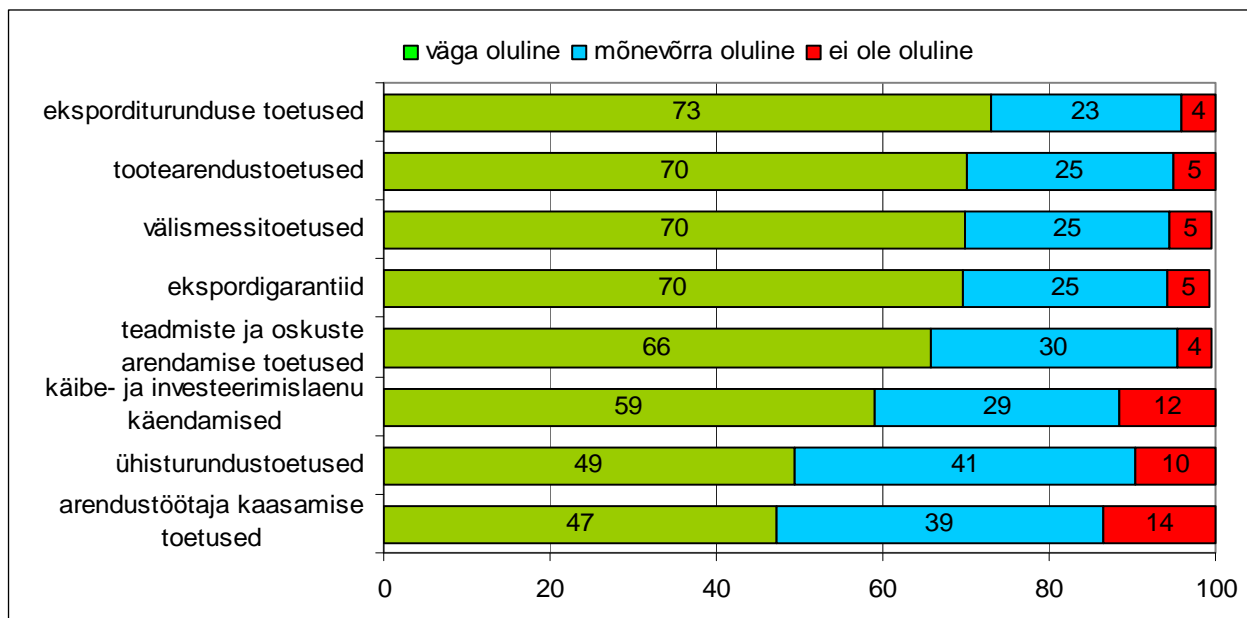

EAS-i ja KredEx-i poolsed tegevused

EAS-i poolt pakutavatest toetustest hinnati kõige olulisemateks eksporditurunduse- ja tootearendustoetust (73% ja 70% vastajatest, joonis 9.4). Tähtis tugi oli samuti välismessitoetu-

se andmine ja KredEx-ist ekspordigarantiide väljastamine. Kõige vähem oluliseks toetuse liigiks pidasid eksportöörid arendustöötaja kaasamise toetust.

Joonis 9.4. EAS-i ja KredEx-i tegevuste olulisus (% vastanud ettevõtetest)

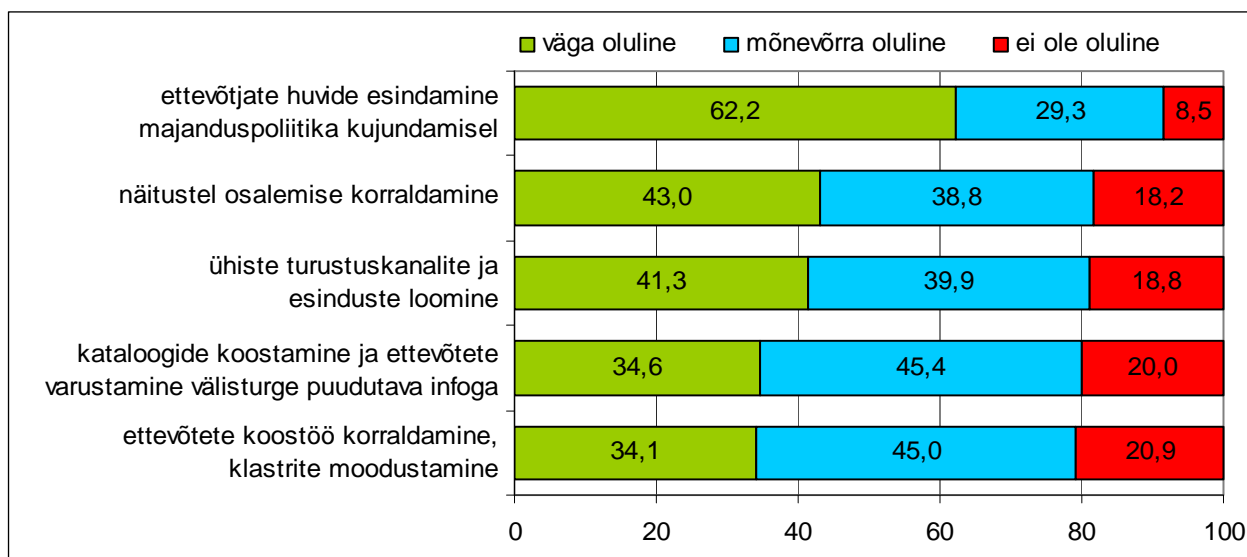

Ettevõtlusorganisatsioonide tegevused

Kõige suurem abi, mida ettevõtlusorganisatsioonidelt oodatakse, on ettevõtjate huvide esindamine majanduspoliitika kujundamisel. Nimetatud hinnangu andsid 62% küsitlusele vastanutest (joonis 9.5). Ettevõtlusorganisat-

sioonide poolsetest tegevustest hindasid ettevõtte-eksportöörid uuringu tegevusalast sõltumata esmatähtsaks ettevõtjate seisukohtade ja arvamuste ärakuulamist ning edastamist riiklikele struktuuridele.

Joonis 9.5. Ettevõtlusorganisatsioonide tegevuste olulisus (% vastanud ettevõtetest)

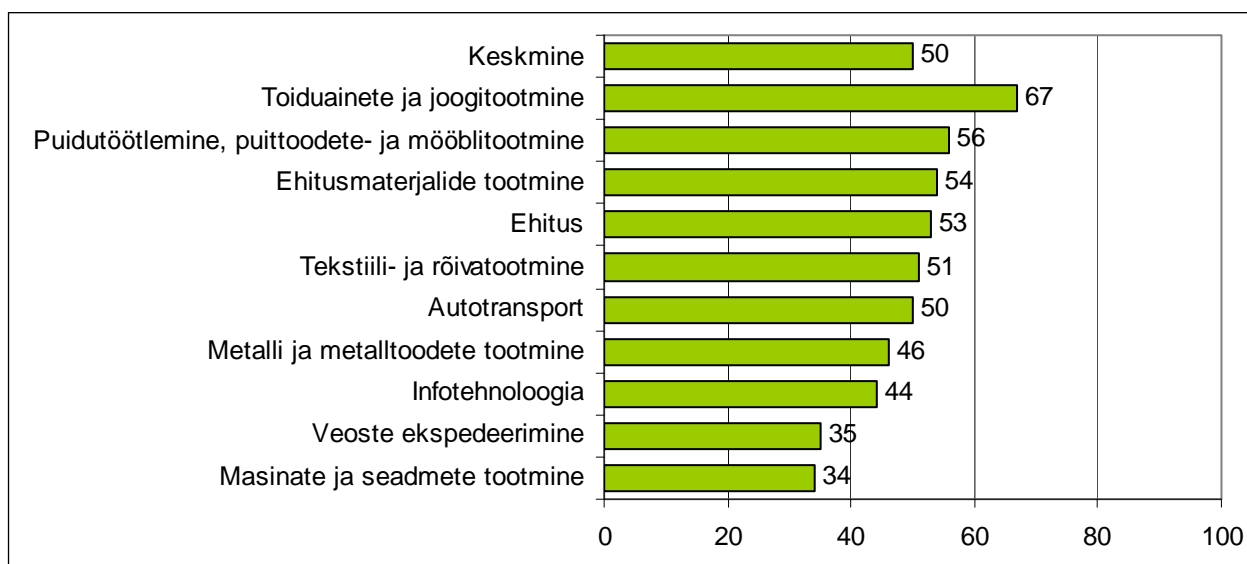
Koolitused

Ekspordöörid soovisid kõige enam osaleda koolitustel, kus teised ettevõtted annavad edasi oma ekspordipraktikas edukaks osunud teadmisi ja kogemusi. Lisaks elulistele näpunäidetele oldi väga huvitatud turunduse- ja müügikoolitustest ning ekspordiga seotud õiguslastest koolitustest. Kolmandik vastajatest pidas ebaoluliseks tolliformaalsustega seotud koolitusi. Pikaajalist tasemeõpet kõrgharidust andvates õppeasutustes hindas iga neljas vastaja väga oluliseks.

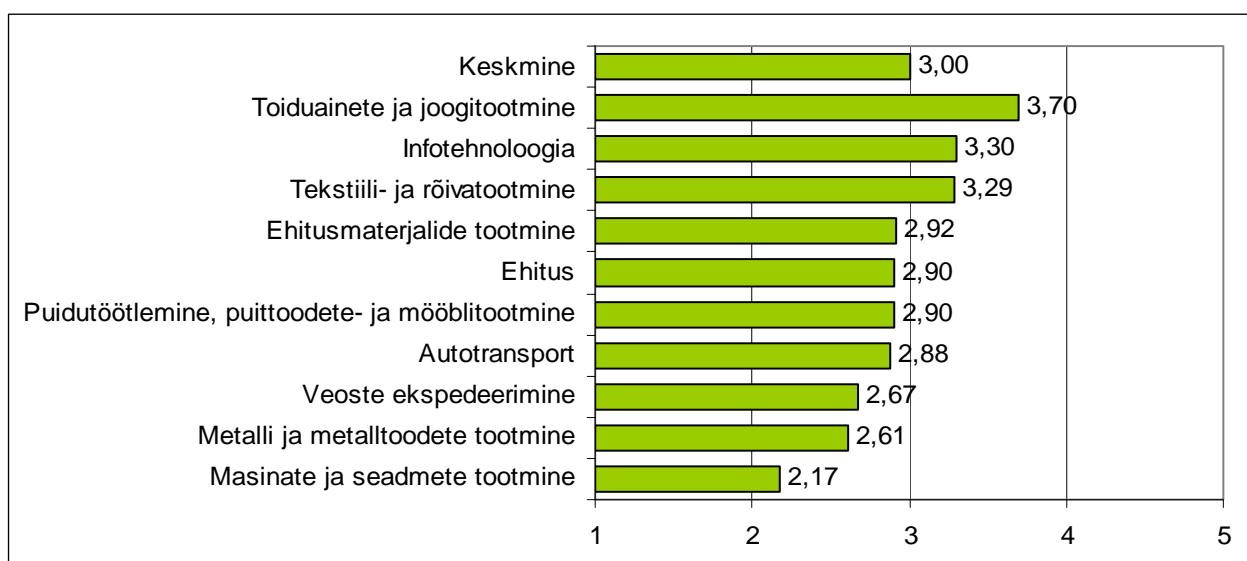
Erialaliitude panus ekspordi toetamisel

Erialaliitude toetusega oli keskmiselt kokku puutunud iga teine vastanud ettevõtte. Kõige rohkem olid erialaliitudega kokku puutunud toiduainete ja joogitootmisettevõtted ning puidutööstus ja puitoodete ning mööblitootmisettevõtted (joonis 9.6). Kogemust omavate ettevõtete hinnang oli tegevusalade lõikes väga erinev. Kui toiduainete ja joogitootmisettevõtte hindasid oma erialaliitu ekspordi toetamisel 3,70 punktiga, siis masinate ja seadmete tootjad ainult 2,17 punktiga (joonis 9.7).

Joonis 9.6. Erialaliitude toega kokku puutumine eksportimisel tegevusalade lõikes (% vastanud ettevõtetest)

Joonis 9.7. Kogemust omavate ettevõtete hinnang erialaliitude eksporditoele tegevusalade lõikes

10. Maailmamajanduse konjunktuur: 2011. a I poolaasta

Maailma majanduskliima paranes²¹

Maailma majanduskliima 2011. a jaanuaris paranes, jõudes kõrgeimale tasemele peale 2007. a. Majanduskliima indikaator oli 106,8 (1995=100), tõustes oktoobriga võrreldes 8,2 protsendipunkti võrra, ületades pikaajalist keskmist (1991–2009: 96,9). Majanduskliima indikaator tõusis nii hetkeolukorra kui ka tulevikuootuste paranemise tulemusel.

Tabel 10.1. Mõnede riikide majanduskliima indikaatorite muutused

	Jaanuar 2011	Oktoober 2010	+/-
Soome	5,9	6,4	-0,5
Rootsi	7,2	6,3	0,9
Saksamaa	7,1	6,7	0,4
Suurbritannia	4,7	4,9	-0,2
USA	6,4	4,9	1,5
Hiina	5,2	5,0	0,2
Läti	5,0	4,7	0,3
Leedu	5,5	5,8	-0,3
Poola	6,1	6,0	0,1
Venemaa	5,7	5,7	0,0
Ukraina	4,5	5,2	-0,7

Lääne-Euroopa: majanduskliima paranes

Jaanuari vaatluse kohaselt Lääne-Euroopa riikide majanduskliima paranes. Hinnang hetkeolukorrale tõusis rahuldavast kõrgemaks ja tulevikuootuste optimism tugevnes. Eurotsooni riikidest hinnati jooksvat olukorda kõrgemalt Saksamaal ja Austrias. Jooksvat olukorda hinnati rahuldavaks Belgias, Soomes ja Hol-

landis, ebasoodsaks Prantsusmaal ja Itaalias ning nõrgaks Kreekas, Irimaal, Portugalis ja Hispaanias. Ootused järgmise kuue kuu suhtes olid Eurotsooni riikides positiivsel poolel, erandiks Portugal, Kreeka ja Austria.

Eurotsooni mittekuuluvates riikides hinnati majanduskliimat soodsaks Norras, Rootsis ja Šveitsis. Taani ja Suurbritannia jooksva olukorra hinnang jäi rahuldavast madalamaks, kuid väljavaated järgmise kuue kuu suhtes optimistlikeks.

Põhja-Ameerika: majanduskliima paranes

Põhja-Ameerika majanduskliima indikaator paranes jaanuaris hetkeolukorra hinnangu ja tulevikuootuste tugevnemise tulemusel. Jooksva olukorra hinnang Ameerika Ühendriikides tõusis peaaegu rahuldavale tasemele ja tulevikuootused tugevnesid optimistlikult tasemelt. Kanada hetkeolukorda hinnang paranes rahuldavalt tasemelt ja tulevikuootused tõusid positiivsele poolele.

Kesk- ja Ida-Euroopa: rahuldav olukord

Kesk- ja Ida-Euroopa riikide majanduskliima hinnang jäi jaanuaris rahuldavaks. Hinnang jooksvale olukorrale tõusis ja tulevikuootused nõrgenesid, kuid jäid optimistlikeks. Euroopa Liitu kuuluvatest Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest hinnati hetkeolukorda kõrgemalt Poolas, Tšehhis ja Slovakkias. Bulgaarias, Ungaris ja Balti riikides hinnati jooksvat olukorda mitte-rahuldavast madalamaks. Ootused järgmise kuue kuu suhtes olid kõikjal optimistlikud. Euroopa Liitu mittekuuluvates riikides – Horvaatias ja Serbias hinnati hetkeolukorda ebarahuldavaks. Tulevikuootused olid Horvaatias optimistlikud, kuid Serbias lagesid negatiivsele poolele.

²¹ Ülevaade on koostatud Müncheneri Majandusuuringute Instituudi väljaande World Economic Survey (WES) nr 111 alusel. Eestit esindab rahvusvahelises WES projektis Eesti Konjunkturiinstituut

Venemaa ja SRÜ: rahuldav majanduskliima

Jaauari vaatluse kohaselt jäi Venemaa hetkeolukorra hinnang rahuldavale tasemele ja tulevikuootused optimistlikeks. Kasahstanis ja Usbekistanis valitseb soodne majanduskliima. Ukraina jooksva olukorra hinnang langes ebarahuldavalt tasemelt, kuid tulevikuootused jäid optimistlikeks. Kõrgõzstanis hinnati majanduskliimat ebasoodsaks.

Aasia: majanduskliima paranes

Aasia riikide majanduskliima hinnang jaauari vaatlusel paranes. Hinnang hetkeolukorrade tõusis ja tulevikuootused tugevnesid. Jooksvat olukorda hinnati kõrgemalt Lõuna-Koreas, Singapuris ja Filipiinidel. Soodne hetkeolukord valitses ka Indias, Taivanis ja Tais. Hiina hetkeolukorra hinnang tõusis rahuldavalt tasemelt mõnevõrra. Jaapani hetkeolukorra hinnang tõusis, kuid jäi ebarahuldavaks. Tulevikuootused jäid Aasia riikides enamjaolt optimistlikeks, erandiks Hiina, Pakistan ja Tai.

Okeania: rahuldav olukord

Jaauari vaatluse kohaselt jäi Okeania majanduskliima hinnang rahuldavaks. Austraalia hetkeolukorra hinnang nõrgenes, kuid jäi rahuldavaks. Tulevikuootused tugevnesid optimistlikult tasemelt. Uus-Meremaa jooksva olukorra hinnang jäi ebarahuldavaks ja tulevikuootused optimistlikeks.

Ladina-Ameerika: rahuldav majanduskliima

Ladina-Ameerika riikide hetkeolukorra hinnang jäi jaauaris rahuldavale tasemele ja tulevikuootused optimistlikeks. Soodne majanduskliima valitseb Uruguais, Paraguais, Peruus, Tšiilis ja Brasiilias. Jooksvat olukorda hinnati rahuldavast kõrgemalt ja tulevikuootusi optimistlikeks veel Argentiinas, Mehhikos, Ecuadoris ja Kolumbias. Venetsueelas valitses ebasoodne majanduskliima.

Lähis-Ida: majanduskliima jäi rahuldavaks

Lähis-Ida riikide majanduskliima hinnang jäi jaauari vaatlusel rahuldavale tasemele. Kõrgemalt hinnati majanduskliimat Saudi Araabias ja Iisraelis. Türgis ja Araabia Ühendemiraatides valitses rahuldav majanduskliima. Iraanis ja Jordaania oli majanduskliima ebasoodne.

Aafrika: majanduskliima halvenes

Jaauari vaatlusel langes Aafrika hetkeolukorra hinnang rahuldavast madalamale, kuid tulevikuootused jäid optimistlikeks. Lõuna-Aafrika Vabariigi hetkeolukorra hinnang jäi rahuldavale tasemele ja tulevikuootused optimistlikeks. Põhja-Aafrika riikide hetkeolukorda hinnati enamjaolt rahuldavaks (Egiptuses ebarahuldavaks). Tulevikuootused muutusid väga ebasoodsaks Tuneesias. Ülejäänud Põhja-Aafrika riikidesse polnud rahutused küsitluse ajaks veel jõudnud ja tulevikuootustes, mis olid positiivse poole peal, veel ei kajastunud. Keenias, Namiibias, Nigeerias ja Ghanas valitses rahuldav majanduskliima. Zimbabwes, Madagaskaril ja Togos hinnati hetkeolukorda ebarahuldavaks, kuid tulevikuootusi optimistlikeks. Elevandiluurannikul oli majanduskliima halb.

Inflatsiooniootused tõusid

2010. aasta maailma keskmiseks inflatsiooniks kujuneb ekspertide jaauari prognooside alusel 3,4% (3,1% oktoobris). Eurotsooni 2010. aasta inflatsiooniootused (ekspertide hinnangul) tõusid jaauaris 1,9%-le (1,6% oktoobris). USAs tõusid 2010. a inflatsiooniootused 2,0% ja Aasias 3,6% tasemele. Ladina-Ameerikas oodatakse 2010. a inflatsiooniks 7,9%, SRÜ-s 9,6%, Aafrikas 7,3% ja Lähis-Idas 5,6%.

Tabel 10.2. Ekspertide hinnangud (max=9)

	119 riigi keskmine		sealhulgas									
			EU-27		Lääne-Euroopa		Kesk- ja Ida-Euroopa		Põhja-Ameerika		Aasia	
	Jaen 2011	Okt 2010	Jaen 2011	Okt 2010	Jaen 2011	Okt 2010	Jaen 2011	Okt 2010	Jaen 2011	Okt 2010	Jaen 2011	Okt 2010
Majanduse üldolukord praegu	5,5	5,1	5,0	4,6	5,2	4,8	4,4	4,0	5,0	3,5	6,1	5,9
Majanduse üldolukord järgneval 6 kuul	6,3	5,8	6,2	5,9	6,2	5,8	6,4	6,8	7,5	6,4	5,9	5,0
Majanduskliima*	5,9	5,5	5,6	5,3	5,7	5,3	5,4	5,4	6,3	5,0	6,0	5,5
Eksport 6 kuu pärast	7,0	6,5	7,4	6,9	7,4	6,0	7,6	7,6	7,7	7,0	6,3	5,8
Import 6 kuu pärast	7,1	6,5	6,9	6,4	6,9	5,6	7,2	6,9	7,6	6,8	6,8	6,4
Kaubavahetuse bilanss järgneval 6 kuul	5,3	5,2	5,7	5,7	5,7	6,7	5,6	5,5	5,2	5,0	5,0	4,6
Inflatsioon 6 kuu pärast	6,6	6,0	6,9	5,9	6,9	6,3	6,4	7,1	6,6	5,2	6,4	6,2
Lühiajaliste laenude intress 6 kuu pärast	6,7	6,1	7,1	6,3	7,2	5,7	6,6	6,3	6,6	6,1	6,6	6,2
Pikaajaliste laenude intress 6 kuu pärast	6,8	6,1	7,1	6,5	7,3	5,7	6,4	5,9	7,2	6,2	6,9	6,1
Kodumaised aktsiahinnad 6 kuu pärast	7,4	6,9	7,3	6,7	7,3	6,7	6,6	7,1	8,4	7,7	7,3	6,8

* Majanduskliima – tuletatud (aritmeetilise keskmisena) ekspertide hinnangutest hetkeseisule ja olukorrale kuue kuu pärast

Riikide majandusindikaatorid²²

(protsentides, aasta arvestuses)

	SKP		SKP (prognoos)		Tööstusoodang		Tarbijahinnad				Tööpuuduse % määr	
	IV kv 2010 / IV kv 2009	IV kv 2010 / III kv 2010	2011	2012	1 aasta		1 aasta		aasta tagasi	2011 prognoos		
USA	+ 2,8	+ 3,2	+ 3,3	+ 3,2	+ 5,2	Jaan	+ 1,6	Jaan	+ 2,6	+ 2,1	8,9	Veebr
Jaapan	+ 2,2	- 1,3	+ 1,7	+ 2,0	+ 3,5	Jaan	0,0	Jaan	- 1,3	- 0,1	4,9	Jaan
Hiina	+ 9,8	-	+ 9,0	+ 8,7	+ 14,9	Veebr	+ 4,9	Veebr	+ 2,7	+ 5,0	9,6	2009
Suurbritannia	+ 1,7	- 2,0	+ 1,6	+ 2,0	+ 4,4	Jaan	+ 4,0	Jaan	+ 3,4	+ 3,8	8,0	Jaan
Kanada	+ 3,2	+ 3,3	+ 2,6	+ 2,8	+ 6,3	Dets	+ 2,3	Jaan	+ 1,9	+ 2,3	7,8	Veebr
Eurosoon	+ 2,0	+ 1,2	+ 1,6	+ 1,7	+ 6,6	Jaan	+ 2,4	Veebr	+ 0,8	+ 2,2	9,9	Jaan
Austria	+ 2,7	+ 3,2	+ 1,8	+ 1,7	+ 2,8	Dets	+ 3,0	Veebr	+ 1,9	+ 1,9	4,3	Jaan
Belgia	+ 1,8	+ 1,1	+ 1,7	+ 1,8	+ 11,7	Dets	+ 3,4	Veebr	+ 0,7	+ 2,2	11,5	Nov
Prantsusmaa	+ 1,5	+ 1,4	+ 1,7	+ 1,8	+ 5,2	Jaan	+ 1,7	Veebr	+ 1,3	+ 1,8	9,6	Jaan
Saksamaa	+ 4,0	+ 1,5	+ 2,6	+ 2,0	+ 12,4	Jaan	+ 2,1	Veebr	+ 0,6	+ 1,9	7,3	Veebr
Kreeka	- 6,6	- 5,6	- 3,2	- 0,2	- 5,1	Jaan	+ 4,4	Veebr	+ 2,8	+ 1,0	14,8	Dets
Itaalia	+ 1,5	+ 0,5	+ 1,1	+ 1,3	+ 0,6	Jaan	+ 2,4	Veebr	+ 1,1	+ 2,1	8,6	Jaan
Holland	+ 2,4	+ 2,3	+ 1,8	+ 1,8	+ 7,4	Jaan	+ 1,9	Veebr	+ 0,8	+ 1,7	5,1	Veebr
Hispaania	+ 0,6	+ 0,9	+ 0,6	+ 1,2	+ 6,0	Jaan	+ 3,6	Veebr	+ 0,8	+ 2,2	20,4	Jaan
Tsehhi	+ 2,9	+ 2,0	+ 2,0	+ 3,3	+ 16,9	Jaan	+ 1,8	Veebr	+ 0,6	+ 2,2	9,6	Veebr
Taani	+ 2,7	- 1,6	+ 2,1	+ 2,0	+ 5,9	Jaan	+ 2,7	Veebr	+ 1,9	+ 2,0	4,2	Jaan
Ungari	+ 2,0	+ 0,8	+ 2,0	+ 3,5	+ 10,9	Jaan	+ 4,0	Jaan	+ 6,4	+ 3,7	11,2	Jaan
Norra	+ 1,6	+ 10,1	+ 1,5	+ 2,1	- 6,4	Jaan	+ 1,2	Veebr	+ 3,0	+ 2,4	3,4	Dets
Poola	+ 4,4	-	+ 4,2	+ 3,9	+ 10,2	Jaan	+ 3,6	Veebr	+ 2,9	+ 3,4	13,2	Veebr
Venemaa	+ 5,0	-	+ 4,3	+ 4,5	+ 5,8	Veebr	+ 9,6	Veebr	+ 7,2	+ 9,1	7,6	Jaan
Rootsi	+ 7,3	+ 5,1	+ 3,9	+ 2,8	+ 15,0	Jaan	+ 2,5	Veebr	+ 1,2	+ 2,3	7,9	Veebr
Šveits	+ 3,2	+ 3,5	+ 2,0	+ 2,0	+ 5,8	Q2	+ 0,5	Veebr	0	+ 0,8	3,4	Veebr
Austraalia	+ 2,7	+ 3,0	+ 3,1	+ 3,7	- 0,3	Q4	+ 2,7	Q4	+ 2,1	+ 3,2	5,0	Veebr
Soome	+ 5,2	+ 7,0	+ 2,6	+ 2,2	+ 5,9	Jaan	+ 3,3	Veebr	+ 0,1	+ 2,6	8,0	Jaan
Läti	+ 3,6	-	+ 3,2	+ 3,6	+ 6,5	Jaan	+ 4,0	Veebr	- 4,2	+ 2,8	18,3	Sept
Leedu	+ 4,4	+ 7,0	+ 2,9	+ 3,1	+ 17,2	Jaan	+ 3,0	Veebr	- 0,5	+ 3,7	14,2	Veebr

²² Allikas: The Economist, 17. märts 2011

Konjunktuuribaromeetrite kindlustunde indikaatorid Euroopa Liidu maades (sesoonselt silutud andmete alusel)

	Min (alates 01.1990)		Keskmine (alates 01.1990)	Max (alates 01.1990)		2010			2011		
	Väärtus	Kuupäev		Väärtus	Kuupäev	Okt	Nov	Dets	Jaan	Veebr	Märts
EU											
Tööstus	-39.1	03 – 09	-7.3	7.5	06 – 07	0.2	0.8	4.5	4.8	6.0	6.6
Teenindus	-32.4	03 – 09	10.9	33.8	06 – 98	4.3	7.3	5.9	6.1	9.8	10.4
Tarbija	-31.9	03 – 09	-11.4	1.8	08 – 00	-11.5	-11.0	-12.1	-12.6	-12.4	-12.8
Kaubandus	-27.4	12 – 08	-6.4	8.1	12 – 10	3.2	3.5	8.1	3.6	0.8	0.5
Ehitus	-41.6	08 – 93	-19.3	3.0	09 – 06	-27.2	-28.1	-28.4	-27.9	-25.6	-27.2
Majandusosaldu	66.9	03 – 09	100.0	116.0	05 – 00	104.0	105.2	106.3	105.8	107.2	107.4
Euro-tsoon											
Tööstus	-38.2	03 – 09	-6.7	7.8	04 – 07	0.6	1.8	5.1	6.1	6.6	6.6
Teenindus	-27.2	03 – 09	11.7	35.8	08 – 98	8.0	9.3	9.8	9.9	11.2	10.8
Tarbija	-34.2	03 – 09	-12.5	2.6	05 – 00	-10.9	-9.4	-11.0	-11.2	-10.0	-10.6
Kaubandus	-24.8	01 – 93	-9.0	5.2	06 – 90	-0.8	-1.1	4.3	-0.6	-0.2	-1.5
Ehitus	-43.3	08 – 93	-18.2	5.2	02 – 90	-25.3	-26.5	-26.7	-26.0	-24.2	-25.0
Majandusosaldu	69.6	03 – 09	100.0	117.6	05 – 00	104.3	105.6	106.9	106.8	107.9	107.3
Belgia											
Tööstus	-33.8	03 – 09	-9.6	6.9	06 – 07	-3.9	-0.5	3.1	5.7	3.1	5.3
Teenindus	-42.9	04 – 09	12.1	32.2	08 – 07	24.1	21.5	27.7	28.3	28.4	30.9
Tarbija	-26.5	02 – 09	-6.3	16.2	12 – 00	-3.2	-0.4	-1.7	-2.6	0.6	-1.9
Kaubandus	-27.9	01 – 09	-3.4	13.7	10 – 10	13.7	10.3	8.0	9.4	10.0	5.0
Ehitus	-35.1	11 – 95	-9.1	9.7	02 – 90	-5.9	-6.1	-7.3	-4.2	-2.8	-2.2
Majandusosaldu	71.1	03 – 09	100.0	116.0	06 – 00	109.4	110.4	113.2	114.0	113.6	114.4
Bulgaaria											
Tööstus	-32.1	06 – 93	-6.2	12.3	01 – 08	-9.9	-6.6	-4.7	-4.1	-3.8	-4.5
Teenindus	-13.6	06 – 10	12.6	33.4	03 – 07	1.8	-0.4	6.8	6.7	7.9	-0.5
Tarbija	-50.1	04 – 09	-31.8	-13.0	08 – 01	-36.7	-33.8	-30.0	-34.4	-36.3	-43.1
Kaubandus	-14.8	07 – 09	15.7	31.8	08 – 94	1.1	1.3	1.1	0.3	3.5	16.7
Ehitus	-56.0	10 – 09	-23.1	23.9	11 – 07	-31.7	-30.8	-31.6	-28.9	-34.0	-31.3
Majandusosaldu	73.4	05 – 93	100.0	118.1	04 – 07	94.1	95.9	100.2	99.1	99.2	94.7
Tšehhi											
Tööstus	-35.6	02 – 09	3.0	29.8	06 – 00	7.4	10.7	17.3	16.6	13.0	10.0
Teenindus	6.4	09 – 09	36.8	52.6	02 – 07	26.5	24.9	27.6	25.7	25.4	29.0
Tarbija	-35.8	03 – 98	-11.4	3.9	10 – 06	-15.9	-13.2	-11.1	-12.4	-13.3	-19.6
Kaubandus	-1.3	02 – 99	15.2	29.5	11 – 07	10.3	11.6	10.9	14.5	14.8	12.2
Ehitus	-54.9	02 – 99	-16.0	5.3	01 – 05	-40.6	-43.3	-43.6	-38.1	-40.5	-41.8
Majandusosaldu	71.7	02 – 09	100.0	117.2	02 – 07	96.1	97.5	101.9	100.9	98.4	96.5
Taani											
Tööstus	-34.5	02 – 09	-1.3	16.7	09 – 94	3.6	-0.3	2.1	6.3	7.2	5.0
Teenindus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Tarbija	-11.8	10 – 90	7.4	19.0	11 – 06	12.6	9.0	9.9	9.7	9.0	9.6
Kaubandus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ehitus	-50.0	10 – 09	-9.2	24.2	11 – 06	-30.9	-31.4	-29.2	-31.4	-18.4	-15.1
Majandusosaldu	69.7	02 – 09	100.0	117.7	05 – 10	102.1	96.6	98.3	102.3	107.6	107.1
Saksamaa											
Tööstus	-42.5	03 – 09	-8.5	16.0	02 – 11	8.0	10.3	14.0	13.1	16.0	14.4
Teenindus	-23.8	02 – 09	19.3	50.1	03 – 99	24.0	26.5	28.2	26.0	25.9	24.8
Tarbija	-32.9	04 – 09	-9.8	10.9	11 – 10	6.7	10.9	9.6	8.9	8.7	8.5
Kaubandus	-37.4	01 – 03	-12.6	22.3	12 – 90	6.1	10.6	16.7	5.9	6.7	8.8
Ehitus	-55.4	12 – 02	-31.7	2.2	02 – 90	-14.2	-14.0	-15.2	-13.2	-9.5	-9.0
Majandusosaldu	73.0	03 – 09	100.0	120.0	08 – 90	112.7	115.5	117.3	115.5	116.8	116.1
Eesti											
Tööstus	-39.1	03 – 09	3.3	28.5	12 – 06	11.7	8.3	12.6	10.9	11.3	11.7
Teenindus	-50.3	02 – 09	10.6	38.3	01 – 06	19.9	25.4	23.0	27.3	25.6	25.8
Tarbija	-56.3	04 – 93	-18.4	12.8	04 – 06	-4.5	-6.2	-3.7	0.7	-0.7	0.3
Kaubandus	-45.6	06 – 09	6.1	35.6	04 – 07	13.3	17.9	12.9	19.0	23.0	25.1
Ehitus	-76.0	04 – 09	-0.6	48.8	05 – 06	-24.1	-17.1	-16.7	-13.4	-4.5	-3.4
Majandusosaldu	71.7	03 – 09	100.0	117.2	09 – 06	108.0	107.8	109.0	110.1	110.3	110.8

	Min (alates 01.1990)		Keskmine (alates 01.1990)	Max (alates 01.1990)		2010			2011		
	Väärtus	Kuupäev		Väärtus	Kuupäev	Okt	Nov	Dets	Jaan	Veebr	Märts
Kreeka											
Tööstus	-36.6	03 – 09	-2.2	13.3	03 – 00	-20.4	-20.8	-20.9	-18.4	-13.4	-15.6
Teenindus	-31.3	05 – 10	17.0	58.7	08 – 00	-18.7	-26.1	-21.1	-19.6	-21.0	-25.5
Tarbija	-75.4	12 – 10	-33.6	-5.8	04 – 00	-72.4	-69.0	-75.4	-72.1	-67.3	-66.2
Kaubandus	-44.7	09 – 10	2.1	39.0	07 – 07	-41.2	-38.4	-33.5	-32.9	-27.7	-22.0
Ehitus	-67.8	03 – 11	-15.7	32.5	04 – 00	-48.4	-48.3	-63.4	-64.7	-62.2	-67.8
Majandusosaldu	67.2	03 – 09	100.0	120.3	07 – 00	74.9	74.8	73.7	76.1	79.4	78.4
Hispaania											
Tööstus	-43.2	01 – 93	-9.7	7.1	11 – 97	-10.2	-10.1	-7.4	-8.3	-7.2	-10.2
Teenindus	-38.7	01 – 09	14.6	54.0	06 – 98	-26.8	-26.2	-31.5	-31.1	-28.5	-24.9
Tarbija	-47.6	02 – 09	-13.2	5.3	03 – 00	-19.6	-20.7	-22.8	-21.0	-15.2	-22.6
Kaubandus	-36.0	02 – 93	-9.7	9.5	06 – 00	-22.3	-20.7	-22.6	-22.3	-20.1	-23.1
Ehitus	-59.6	03 – 11	-5.2	39.5	12 – 98	-32.3	-43.4	-48.9	-50.7	-52.1	-59.6
Majandusosaldu	72.3	12 – 08	100.0	115.0	06 – 98	92.2	92.2	91.7	91.7	93.9	90.9
Prantsusmaa											
Tööstus	-40.8	07 – 93	-7.3	18.2	06 – 00	-1.8	-3.6	1.7	5.9	3.7	7.8
Teenindus	-28.8	04 – 09	0.8	16.2	01 – 90	3.8	4.7	8.0	8.1	10.4	11.6
Tarbija	-37.0	03 – 09	-17.9	3.3	01 – 01	-17.4	-16.6	-17.5	-18.9	-20.1	-18.4
Kaubandus	-27.2	04 – 97	-8.1	8.8	12 – 07	1.1	-6.9	2.7	2.8	0.2	-7.3
Ehitus	-62.3	01 – 93	-12.6	44.9	10 – 00	-24.6	-22.1	-19.6	-16.0	-13.6	-13.1
Majandusosaldu	75.0	03 – 09	100.0	117.2	06 – 00	105.1	104.3	107.6	108.9	109.1	110.0
Itaalia											
Tööstus	-34.5	03 – 09	-4.3	14.2	02 – 95	-2.6	-0.7	1.2	1.7	0.6	0.9
Teenindus	-24.2	03 – 09	5.7	33.1	04 – 00	0.7	2.6	0.5	2.2	4.0	1.4
Tarbija	-37.2	04 – 93	-14.9	2.5	06 – 01	-22.2	-22.4	-22.9	-25.9	-23.9	-24.2
Kaubandus	-65.6	04 – 99	-14.4	17.1	02 – 92	-2.5	-1.6	5.5	-3.0	-2.6	-2.9
Ehitus	-75.4	10 – 93	-21.5	13.4	05 – 90	-35.2	-34.0	-28.6	-32.2	-31.3	-30.0
Majandusosaldu	72.5	03 – 09	100.0	120.6	02 – 95	99.9	101.5	102.1	101.6	101.1	101.2
Küpros											
Tööstus	-18.7	08 – 09	1.9	19.9	04 – 08	-7.3	0.7	-6.1	-8.9	-10.2	-15.8
Teenindus	-23.1	07 – 09	6.7	35.4	08 – 07	-2.2	6.9	3.6	-1.5	0.2	0.7
Tarbija	-42.1	07 – 04	-31.7	-13.0	06 – 01	-32.1	-31.3	-40.5	-39.6	-34.2	-33.2
Kaubandus	-29.8	01 – 11	-2.9	20.6	05 – 07	-12.5	-15.6	-22.6	-29.8	-28.9	-22.0
Ehitus	-56.6	10 – 09	-10.5	36.5	12 – 03	-48.8	-40.6	-44.0	-51.9	-35.1	-45.6
Majandusosaldu	74.5	03 – 09	100.0	120.0	08 – 07	90.0	97.6	89.1	85.8	88.4	85.3
Läti											
Tööstus	-44.0	04 – 93	-9.0	11.8	02 – 07	-4.4	-4.7	-4.7	-5.9	-3.0	-2.8
Teenindus	-43.9	03 – 09	4.1	20.9	12 – 06	1.5	4.2	7.5	7.3	7.6	7.2
Tarbija	-54.9	07 – 09	-24.1	0.6	09 – 06	-23.1	-24.0	-26.4	-23.2	-24.4	-25.3
Kaubandus	-35.2	02 – 09	6.4	22.8	04 – 07	5.0	6.5	3.3	5.9	7.6	6.9
Ehitus	-79.4	07 – 09	-27.0	19.2	01 – 07	-32.1	-42.0	-39.5	-39.3	-35.0	-27.2
Majandusosaldu	74.4	03 – 09	100.0	114.6	02 – 07	101.3	101.6	101.7	101.9	102.9	102.9
Leedu											
Tööstus	-41.4	04 – 09	-12.4	9.8	08 – 07	-10.2	-6.6	-3.2	-5.2	-6.0	-3.1
Teenindus	-47.2	03 – 09	8.9	34.3	07 – 06	8.8	12.1	23.0	18.7	17.5	19.2
Tarbija	-56.1	01 – 09	-16.6	9.2	05 – 07	-23.5	-22.0	-21.8	-20.9	-22.7	-21.0
Kaubandus	-57.8	04 – 09	-1.9	41.7	01 – 07	7.3	8.0	15.6	-2.1	2.4	2.6
Ehitus	-92.9	05 – 09	-36.2	13.4	01 – 07	-29.4	-33.1	-38.6	-36.5	-31.1	-22.0
Majandusosaldu	72.2	04 – 09	100.0	117.5	07 – 06	102.4	104.2	107.2	105.5	104.9	106.6
Luksemburg											
Tööstus	-53.9	03 – 09	-13.0	24.1	04 – 95	-23.8	-15.6	-11.2	-10.2	4.0	-1.5
Teenindus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Tarbija	-20.7	12 – 08	0.4	13.4	02 – 02	4.2	5.8	1.5	4.0	2.4	4.6
Kaubandus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ehitus	-70.9	03 – 94	-24.5	26.4	03 – 90	-21.2	-17.3	-4.4	-8.4	-10.0	-5.1
Majandusosaldu	72.4	03 – 09	100.0	122.7	04 – 95	96.0	102.0	99.0	103.3	107.6	106.0
Ungari											
Tööstus	-34.7	03 – 09	-4.4	10.4	04 – 98	-0.8	3.3	5.7	6.7	8.1	5.2
Teenindus	-44.2	03 – 09	-8.6	13.8	03 – 02	-10.2	-10.8	-13.3	-8.4	-2.6	-9.9
Tarbija	-68.8	04 – 09	-32.6	0.2	08 – 02	-20.4	-22.2	-25.2	-26.9	-28.5	-37.8
Kaubandus	-41.1	03 – 09	-10.3	10.3	03 – 98	0.8	2.1	4.3	4.2	5.5	-0.3
Ehitus	-56.0	04 – 09	-16.1	11.5	08 – 98	-35.1	-33.5	-34.8	-34.1	-28.0	-33.0
Majandusosaldu	57.7	03 – 09	100.0	120.9	04 – 98	104.7	106.7	105.8	108.7	111.4	103.1
Malta											
Tööstus	-31.6	03 – 09	-5.2	18.8	03 – 08	3.0	8.9	8.2	7.1	9.5	7.0
Teenindus	-20.6	03 – 09	22.8	64.1	05 – 07	36.8	43.5	37.3	31.8	32.7	30.0
Tarbija	-41.0	03 – 11	-25.4	-3.1	03 – 08	-32.3	-30.8	-33.6	-36.1	-38.1	-41.0
Kaubandus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Ehitus	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Majandusosaldu	77.7	03 – 09	100.0	123.8	03 – 08	104.6	108.8	106.8	104.6	104.8	102.4

	Min (alates 01.1990)		Keskmine (alates 01.1990)	Max (alates 01.1990)		2010			2011		
	Väärtus	Kuupäev		Väärtus	Kuupäev	Okt	Nov	Dets	Jaan	Veebr	Märts
Holland											
Tööstus	-25.4	02 – 09	-2.7	7.6	10 – 06	-1.6	-1.8	1.0	2.5	2.2	4.7
Teenindus	-41.6	03 – 09	7.9	46.5	04 – 07	16.6	19.1	17.2	16.4	21.0	18.4
Tarbija	-27.5	03 – 09	3.3	30.8	03 – 00	3.3	4.4	-1.6	5.9	10.2	8.1
Kaubandus	-16.9	06 – 09	13.6	33.3	10 – 99	7.4	5.4	14.9	6.4	11.2	15.4
Ehitus	-38.2	07 – 09	-2.9	27.1	12 – 00	-25.2	-25.1	-27.5	-19.0	-17.7	-13.3
Majandusosaldu	67.8	03 – 09	100.0	116.0	03 – 07	103.0	102.7	103.4	105.1	106.1	109.2
Austria											
Tööstus	-37.8	03 – 09	-4.8	15.2	02 – 07	-1.0	0.2	3.6	5.2	5.1	4.9
Teenindus	-24.9	04 – 09	16.0	33.4	06 – 98	18.0	18.7	15.7	24.3	22.5	20.4
Tarbija	-23.0	04 – 09	-0.4	16.3	06 – 07	10.8	9.9	6.2	9.5	9.8	10.0
Kaubandus	-26.4	03 – 09	-7.2	13.2	05 – 10	9.2	4.8	6.9	3.4	1.9	1.8
Ehitus	-56.4	04 – 96	-20.4	5.8	07 – 07	-10.5	-9.5	-14.0	-14.6	-9.6	-6.8
Majandusosaldu	70.6	04 – 09	100.0	118.0	03 – 90	107.2	107.0	106.6	110.1	109.6	109.0
Poola											
Tööstus	-29.1	03 – 09	-14.1	-0.5	06 – 07	-12.2	-12.2	-9.7	-12.8	-9.1	-10.7
Teenindus	-12.0	03 – 09	6.0	22.7	07 – 07	7.7	8.4	9.6	7.1	8.6	7.4
Tarbija	-40.1	08 – 01	-21.4	-0.5	04 – 08	-20.6	-21.2	-23.0	-21.0	-18.9	-24.3
Kaubandus	-16.8	03 – 03	-3.0	11.9	12 – 07	-1.8	0.2	-1.0	-0.8	-0.1	0.8
Ehitus	-67.9	02 – 02	-34.9	-0.7	02 – 08	-28.2	-27.6	-30.2	-28.3	-23.7	-23.9
Majandusosaldu	75.4	03 – 09	100.0	121.9	05 – 96	98.9	99.1	100.3	98.7	102.3	99.2
Portugal											
Tööstus	-35.7	04 – 09	-6.7	8.7	03 – 98	-10.2	-8.9	-8.4	-6.8	-6.2	-11.0
Teenindus	-27.3	04 – 09	-0.4	24.7	06 – 01	-7.8	-10.5	-10.5	-10.7	-5.9	-11.5
Tarbija	-53.5	02 – 09	-23.6	-0.5	07 – 91	-49.5	-50.8	-48.8	-49.1	-45.1	-46.7
Kaubandus	-30.7	12 – 08	-1.0	14.1	07 – 98	-9.8	-6.2	-9.2	-4.7	-6.2	-10.0
Ehitus	-55.8	05 – 10	-27.6	1.9	12 – 97	-50.8	-51.3	-48.6	-55.5	-52.2	-50.7
Majandusosaldu	68.7	04 – 09	100.0	116.9	03 – 98	90.0	88.4	90.5	90.4	94.7	88.7
Rumeenia											
Tööstus	-22.2	09 – 92	-2.2	27.3	06 – 96	-5.7	-4.3	-4.0	-3.1	0.2	2.7
Teenindus	-19.3	06 – 09	17.0	56.2	06 – 04	-10.9	-4.1	-2.3	-5.8	4.5	5.7
Tarbija	-63.3	06 – 10	-28.0	-10.6	07 – 07	-56.7	-54.5	-55.4	-48.7	-46.3	-45.3
Kaubandus	-21.6	07 – 09	12.5	35.8	12 – 97	-10.0	-8.2	-7.9	-8.5	2.1	-1.0
Ehitus	-60.4	09 – 99	-12.4	34.6	06 – 96	-40.7	-37.3	-34.7	-25.1	-25.3	-26.6
Majandusosaldu	71.7	09 – 92	100.0	123.1	06 – 96	84.5	87.4	87.6	89.3	93.8	95.3
Sloveenia											
Tööstus	-38.0	01 – 09	-2.7	17.8	06 – 00	7.8	4.2	4.9	9.0	7.8	6.2
Teenindus	-28.9	04 – 09	19.7	38.0	09 – 02	-7.5	1.1	1.9	3.1	0.9	9.3
Tarbija	-41.1	01 – 09	-19.1	-4.1	07 – 07	-25.8	-21.2	-23.2	-23.3	-26.3	-25.7
Kaubandus	-21.6	03 – 09	12.1	38.2	09 – 07	12.6	8.7	15.9	8.1	17.0	4.8
Ehitus	-63.9	03 – 10	-6.6	27.8	03 – 07	-51.8	-52.2	-53.9	-51.2	-46.2	-47.4
Majandusosaldu	65.3	04 – 09	100.0	119.4	07 – 07	97.6	98.8	98.9	101.9	99.0	99.2
Slovakkia											
Tööstus	-31.8	04 – 09	3.8	25.8	05 – 96	2.8	1.3	11.1	17.6	10.7	4.4
Teenindus	-24.0	05 – 09	33.1	62.6	03 – 02	24.1	26.5	26.6	26.7	25.0	26.3
Tarbija	-49.0	09 – 99	-24.0	6.6	12 – 06	-26.8	-18.6	-23.0	-27.5	-23.5	-29.9
Kaubandus	-22.7	03 – 09	8.7	34.4	11 – 98	12.1	15.1	18.1	18.9	6.4	15.8
Ehitus	-86.1	07 – 99	-25.6	17.5	03 – 97	-38.3	-37.0	-36.6	-39.8	-39.9	-43.7
Majandusosaldu	65.3	04 – 09	100.0	121.1	05 – 96	97.7	99.9	103.1	104.2	101.2	97.9
Soome											
Tööstus	-37.3	03 – 09	3.3	31.3	10 – 94	4.1	9.8	11.2	11.4	11.1	14.8
Teenindus	-47.6	12 – 01	16.7	51.1	09 – 00	29.8	31.1	29.3	31.5	33.3	31.8
Tarbija	-6.4	12 – 08	14.6	23.8	09 – 10	22.5	21.7	15.8	18.7	21.0	18.2
Kaubandus	-18.2	11 – 00	-0.6	23.8	08 – 07	15.6	17.8	20.9	15.0	14.1	12.8
Ehitus	-99.0	06 – 91	-19.2	36.5	06 – 98	-16.6	-9.9	-2.0	-1.1	1.0	0.8
Majandusosaldu	73.3	04 – 91	100.0	119.6	11 – 94	108.8	111.4	110.3	110.2	110.8	111.4
Rootsi											
Tööstus	-38.0	03 – 09	-4.4	16.1	09 – 10	7.6	11.4	8.0	13.6	13.4	15.1
Teenindus	-26.3	04 – 09	19.6	53.0	02 – 11	40.2	52.5	48.0	48.1	53.0	47.2
Tarbija	-10.0	12 – 08	9.4	28.0	09 – 10	24.8	24.3	23.8	26.4	24.4	23.2
Kaubandus	-38.3	01 – 09	11.8	47.6	01 – 10	29.4	31.5	31.6	25.1	21.8	22.3
Ehitus	-82.9	12 – 93	-26.1	47.6	08 – 07	6.8	18.0	22.3	21.0	26.5	20.9
Majandusosaldu	79.0	09 – 91	100.0	118.5	01 – 11	114.7	118.3	116.1	118.5	118.0	117.7
Suurbritannia											
Tööstus	-49.0	03 – 09	-11.0	10.6	12 – 94	-0.4	-2.4	5.2	1.0	5.7	8.7
Teenindus	-57.4	03 – 09	5.0	36.1	10 – 97	-17.1	-8.6	-17.7	-17.3	-4.7	1.3
Tarbija	-35.2	01 – 09	-9.0	7.1	10 – 97	-16.1	-18.4	-18.0	-20.8	-24.1	-22.4
Kaubandus	-47.1	01 – 09	0.4	22.5	10 – 03	13.5	16.0	20.5	15.3	-0.1	3.5
Ehitus	-79.3	06 – 91	-21.4	5.5	10 – 07	-38.0	-39.8	-40.6	-41.0	-38.6	-44.4
Majandusosaldu	64.4	03 – 09	100.0	115.7	12 – 97	99.7	100.6	101.7	98.8	101.9	104.6